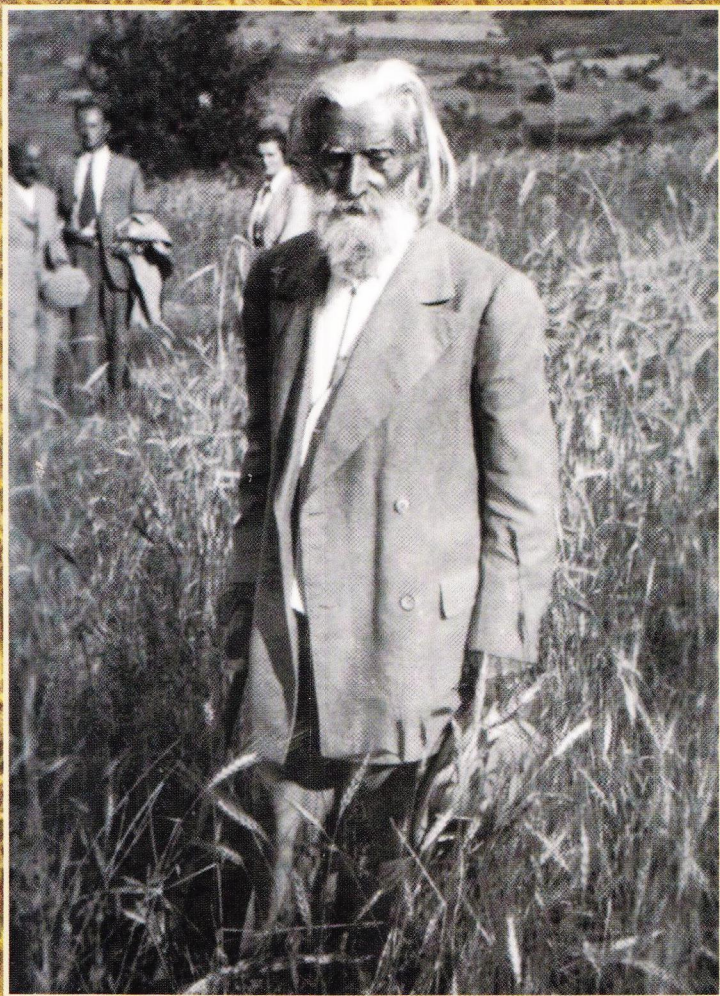

АТАНАС СЛАВОВ

ИЗГРЕВЪТ

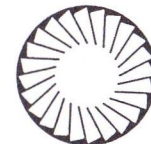

КЪМ СВЕТСКАТА БИОГРАФИЯ НА ПЕТЪР ДЪНОВ

Атанас Славов

ИЗГРЕВЪТ

Към светската биография
на Петър Дънов

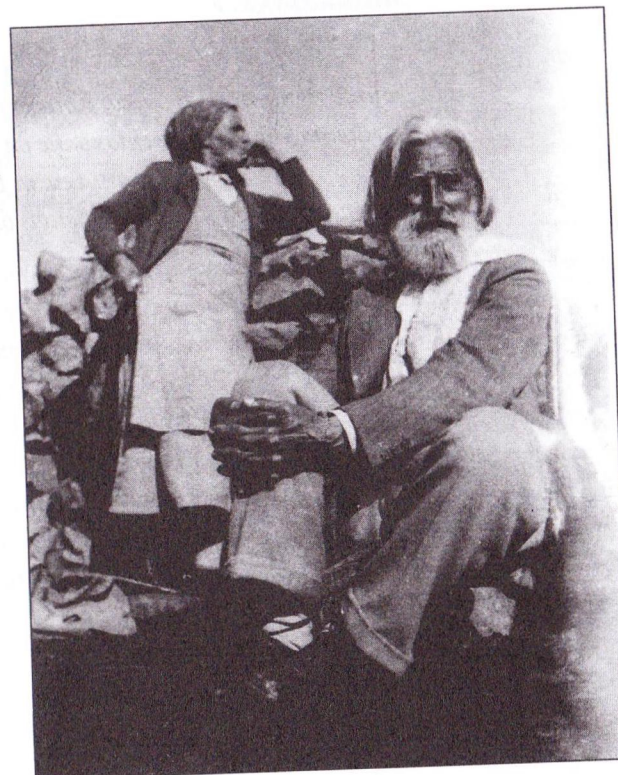

ХЕЛИОПОЛ

Тази книга излиза с любезното съдействие на:
Център по биопсихофизични явления у човека
към Югозападен университет – Благоевград
Единение „ДЕН“

(Добруващо единение за народа)
за контакти тел.: 02/975 38 70

Културна асоциация Бейнса Дуно
за контакти тел.: 02/986 77 73

Слънцето в усмивката на Учителя

© Атанас Славов, автор
© Хелиопол, 2010

ISBN: 978-954-578-249-7

*На моите приятели Велико, Коцето и Данчо
без чието упорито настояване да завърши
биографията си за П. Дънов
тази книга нямаше да види бял свят.*

Съдържание

Когато говорим за Петър Дънов.....	7
Въведение	17
Глава първа: Призванието	21
Глава втора: Веригата	42
Глава трета: «Опълченска»	65
Глава четвърта: Неделни беседи	92
Глава пета: Баучеровото	108
Глава шеста: Изгрева 1927–1936	145
Глава седма: Изгрева 1936–1943	162
Глава осма: Мърчаево	206
Заключение	216
Няколко думи за автора	226
От издателя	228

Когато говорим за Петър Дънов...

Преди всичко трябва да имаме предвид, че става дума за една личност, която всички в България знаят, но която почти никой не познава. В енциклопедията на братя Данчови има три статии, свързани с Дънов («Петър Дънов», «Бяло братство» и «Николаевка»). Това показва популярността на името му през тридесетте години, и осъзнатата необходимост това да се отрази. Най-важното за една енциклопедия обаче, рожденната му дата, е сбъркана с девет години, което показва непознаването на материята, свързана с Учителя. Както е със всички, познаването на които е от кардинално значение за разчистването на джунглата на нагърненото ни национално съзнание. Егалитарните комплекси на българина винаги го водят до тотално блокиране, щом някой се издигне над ефемерните залисии на махалата: вапцване на котката на комшията в отговор на това, че те е омаскарил в карикатура, забодена на вратника ти. (виж «Чичовци»)

Творчеството на виденеца Паскен, на габровеца Кристо, на русенеца Канети – недостигнати върхове на световното изобразително изкуство и литература – са извън състава на българската култура. Още се съска защо Пенчо Славейков не е получил Нобелова награда, а Канети, че я получи, е нищо (защото е недостижим за нашите пишещи братя). Да ама не живеел в България! (Т.е. не можеш, когато ти скимне, да му се друснеш пиян на масата и да плециши глупости.) Американската култура да се е отказала от нобеловия си лауреат Хемингуей, който не живее в Щатите? Да,

ама не пишел на чужди езици и не отказвал да говори за бизнеса си на родния си език! (На неговия си там габровски). Полската култура да се е отказала от Шопен, полският език на когото е бил по-лош от българския на Кристо?

Така че като говорим за Дънов, става дума за прекрачване през забраните, поставени от българската ксенофобия. Всъщност от новобългарската ксенофобия (този пагубен продукт на шестотингодишната перманентна селска революция в България).

Става дума за връщане към отхвърлената същност на българското, така както то се формира в средновековието и с което винаги се мъчим да се идентифицираме. И направо нека оставя академик Дихачов да ви опише тази същност, защото на мен може и да не повярвате:

«Върху територията на България са живяли различни племена и народности – и в дружба, и във вражда, – едно рядко по своето богатство народно общество. Старобългарската култура се отличава със своята отвореност, тя не се ограничава от своята националност. И произведенията на братята Кирил и Методий, и на техните ученици, и старобългарската литература от следващите векове, са били в полза на човечеството. Преди всичко за християнското човечество, в частност на православието, но във всеки случай тази култура не се е затваряла в себе си. Затова тя лесно е възприемала постиженията на други култури и е отдавала своите богатства на други култури. А отдаването на култура на други култури е извънредно важно начало в творчеството. Ако актьорът е в празна зала, той не може да играе. Той трябва да твори за другите. Ако човек се смее сам – той е луд, или чудака. Той трябва да се смее в обществото на други. Забележете това! Само тогава възниква смях, само тогава възниква радост. Ако една култура съществува сама за себе си и сама себе си възвеличава, тя се самозадушва, не може дълго да просъществува.»

За да възвърне органичността си, българската култура трябва

ва да интегрира обратно в себе си съзнанието за своите планетарни параметри, да включи в речника си и да мисли чрез своя духовен учител Дънов, чрез художниците Кристо и Паскен, писателите Канети, индустриалци като Добри Желазков, търговци като благодетелите братя Георгиеви, държавници като Богориди, политици като Тодор Икономов, учени като Петър Берон, лекари като Селимински, общественици като д-р Миркович – нашата тежка артилерия!

Второ.

Начинът, по който виждам Дънов – безспорно най-големият проповедник, роден между българите, – е, че той е повече от проповедника в него. Син на виден православен свещеник от времето на българското възраждане през по-миналия век, възпитаник на американското методистко училище от отоманско време, завършил две теоложки и едно медицинско образование в Медисън и Бостън (САЩ), методистки пастор, лектор, учител, ясновидец, музикант, антрополог, лекар и астроном, той е повече от син на поп, повече от подготвен американски методист с три висши образования, повече от пастор, повече от учител, повече от учен.

Не е ли така с всяка голяма световна личност? Така е. И все пак, когато мислим за физикът Айнщайн, знаем за неговите допускани математически грешки и гафове му като политик, но ги пренебрегваме. Когато мислим за Шекспир, знаем че е бил браконьер, но го пренебрегваме. Когато мислим за Исус, знаем за неуспеха му като дърводелец и за провала на св. Петър като рибар и оставяме обсъждането на Айнщайновия живот на физиците, на Шекспировия – на литераторите, на Исусовия и Петровия – на теолозите. Едното голямо постижение озарява тези титани цялостно и останалото е замъглената периферия на съществуването им, от която никой не се интересува.

С Дънов не е така. Нищо в него не е периферно; неговата ця-

лост е ненакърнима и нищо от това, което е бил, не може да се пренебрегне като второстепенно, неясно и неадекватно. Това при нашите порядки води до ироничното положение, при което мнозина го боготворят, като едновременно с това се мъчат да го направят по-малък, за да могат да си го присвоят изцяло. И обратното. Някои имат критично отношение към него, само защото е надраснал границите, в които те, като родееци се с него, за тях са непрекосими.

Така именно съм срещал отделни днешни дъновисти (единици – не масата, и то – днешните, а не старите), които омаловажават връзката на Петър Данов с методистката църква на младици. Според тях, той не е получил нещо особено от учението си в България и САЩ; просто е бил озарен тридесетина години по-късно след като се е върнал от Америка, от Светия дух да построи Школата на Бялото братство и ето че те я следват и се издигат над останалите. И пак така, някои отделни представители на източното православие пък го третират като развратител на българския дух, който дух според тях може да бъде поддържан само от Православната църква (приживе Дънов официално е отлъчен). Някои методистки учени и историци не гледат на него като на най-значителния възпитаник на техните теологически институции от времето, когато тези институции са най-гъсто населени с български студенти (докато Дънов учи в Медисън, в щата Небраска и Монтана има седем български методистки проповедници, обикалящи на кон от плевня на плевня с по една Библия и едно парче хляб в дисагите!). Те не признават простия факт, че Дънов достига най-далеч в усвояването на проповедническата техника (в университета Дрю, където проповядва Голямата Петорка), както и на духовната мисъл (като последовател на методистките персоналисти, раздрави с религиозните дискусии от деветдесетте години на 19-ти век единството на методистките догми). И това – само защото не е вървял в крак с останалите протестантски проповед-

ници в България. Някои нацисти гледат на него като на американски агент (той помага за спасяването на българските евреи чрез внушения към царя). Някои днешни монархисти предпочитат да гледат на него като на неясен проповедник с нереалистични идеи (той съветва царя да не приема стъпки, които те предлагат, за да се избегне национална катастрофа). А комунистите се стоварили върху него, когато взеха властта, с обвиненията, че е реакционен проповедник на любовта, по времето на свирепата класова борба за установяване на пролетарска диктатура в България и смазването на буржоазната държава.

България има нужда от изчерпателна светска биография на Дънов, написана не от комунист, не от фашист, не от православен, не от католик, не от земеделец, не от методист, не от монархист, не от когото и да било, който би искал да ограничи Учителя и да го смали до размера, в който той да служи на неговите групови интереси.

И тук ми се ще, да преразкажа със свои думи една история от моя любим ямболски вестник «Неделник.» Отишъл един при царя и рекъл: «Абе, искам да те възхваля, защото страшно ми харесваш, ама някак не съм баиш монархист като твоите царедворци и ми е виновно така.» А царят рекъл: «Е, и аз не съм монархист. Аз съм монархът.»

Служителите принадлежат на господарите, не господаря на служителите си.

Трето.

Става дума за простото, ако щете – механичното, възстановяване на съществени факти от българското историческо съзнание, които са били жестоко изкастрени не само от нашата наука и нашето образование, но и от народната разказваческа традиция.

Ако ще трябва да сложа нещо като герб, което да символизира най-пълно националното съзнание на българина, ще туря пролетен

чукан на шопска върба – окастрена от всяка издънка до пълно осви-репяване; нещо, което не видях другаде по света. Всяка издънка от корена – под ножа! И когато слънцето в кръговрата на годината възстанови китната корона – отново под ножа! Накъде са заизбивали тези издънки!

Ако имаме наш юнак – щеше да е нане Стоичко с брадвата, и ако го оставеха да си кара по неговото си, щеше да ти каже, че тука десница се иска! Десницата е мъжката ръка! Леващина не ще то! И да отсече лявата ръка на сина си, че е слаба.

Силата е в това, че силната ръка работи със слабата. Силата на българската нация е в това, че е многоетническа, много-религиозна, – и няма защо да цитирам за това лихачовци. Вижте Швейцария, вижте Америка, а ако сте комунисти, вижте Руската империя: колкото по-смесена (с шведски и немски царе, естонски генерали, ирландски инженери, финландски полкове и кавказки телохранители) – толкова по-силна! Колкото по-«чисто руска» – толкова по-слаба! В Гърция православните са 99 процента, но в България са само кажи го 80 процента. Окастрете «чуждите» вери от националния ствол и на всеки пет български граждани ще възпитате един враг.

Православието може да е най-голямата духовна сила в България, но нея нямаше да я има без сондажите на цар Калоян и Драган Цанков с католицизма, без първите книги на католиците от Чипровско (докато православие то още буквално спи), без първите български епископи, ръкоположени от Запада с врати, отворени вн от отоманското господство. Нека направо кажа, че без личната самоотверженост на професор Дуичев, който откряна за науката тази залостена за нашата историческа наука врата, католическата ни връзка още щеше да е «държавна тгйна.» Нашето пробуждане щеше да бъде фиксирано на книга свършено невярно, двеста години по-късно – там, където го искат поколенията български проруски агенти.

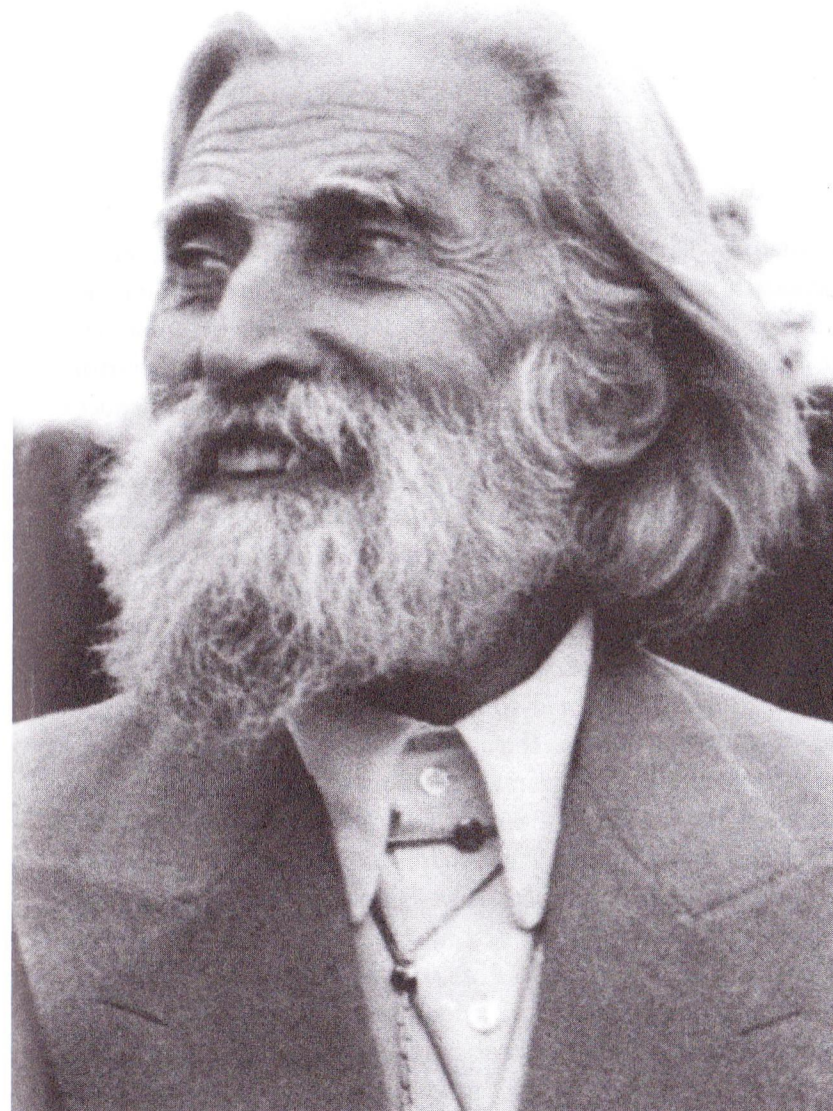
Без протестантските мисии на методистите в Северна България и на конгрегационистите в Южна, още от отоманско време протестанството нямаше да е част от българското съзнание и англоезичната ни връзка. А за кой път да повтаряме, че това е връзката, която даде Светото писание в превод на живия език, на живите българи. Мисля, че трябва направо да подсетя, че борбата срещу гръцкия език в българските църкви доведе до важна политическа победа – изгонването на гръцката мегаломания от нашия обществен живот, но не и до особено духовно обновление чрез Светото писание. Литургията от гръцки премина не на български, а на старобългарски, и не стана съвсем ясно на нане Стоичко и нане Вуте, че Исус е бил разпнат заради тях, а цялата работа си остана в мъгливата словесност на своего рода чужденец, за който се говори по «не-нашенски», че «разпята го же за ны при Понтийстем Пилате и страдавиша и погребенна.»

Животът на Дънов е най-широкият ни мост с Америка чрез пътя му през американските протестантски мисии, и когато извървим този път, ще видим баща му поп Константин в борба за служене на съвременен български език (за пръв път осигурено от тези мисии чрез д-р Лонг и Ригс). Ще видим първите български студенти в САЩ отпреди Освобождението; полиглотското чудо Стефан Томов, който като дванадесетгодишен ученик от Котел на остров Малта вече владее шест от осемте си съвременни езика (с потомък лингвиста проф. Томов), ще видим съученика на Дънов – Марин Делчев (с потомък литератора Борис Делчев); ще видим борбите в мисиите между дебелоглави консерватори като Дж. Кларк (с колибата му през зимата край Батак да спасява десетки избягали в гората кръгли сирачета) и либерали като Слийгър и МакГахан; същата борба за обновление разгоряла се по времето на Дънов в Бостън, която го довежда логически до отклонението му от мисионерството и създаването на своето Учение. Ще видим спътника на Дънов д-р Чакалов като лекар на мултимилionера Хардинг

в Катскил, срещите му с президента Теодор Рузвелт. Ще видим годините на модернизирането на Бостън и Ню Йорк; милионите емигранти, с които се движат българските студенти; реакцията на опустошителния глад в Русия в Американската преса и дискусиата в Бостън за панславизма, която прави Дънов неотклоним славянофил; слънчевите танци на индианците от племето Су преди последното избиване на вождовете им, точно когато Дънов слуша прощалния концерт на легендарната Аделина Пати в Ню Йорк; българите мисионери на кон, проповядващи из житните полета на Небраска, във фабричните квартали на Детройт и в първите гангстерски свърталища до «китайския град» на Манхатън; сетне първите съратници на Дънов в България проповядващи от хан на хан, и от читалище на читалище, и от побой на побой, и тежкарските му първи ученици, между които има висши офицери, политици, писатели, професори, музиканти – все всепризнати светила на българската култура; връзката с двореца, разливането на последователите му в балтийските страни, в Италия, Чехия, Хърватско, Франция, Щатите, Канада, Полша, противоречивото съратничество на Любомир Лулчев и Михаил Иванов; ще станем свидетели на отделни случаи на прозрение и ясновидство, на чудеса, които остават необясними за рационалния ум.

Един свят, за който всички са чували какво ли не, но който не е станал част от българската мисъл, не е намерил параметрите си в съдбата на българина.

* * *

Въведение

На една писателска масичка сме на площад «Славейков», и аз разправам на литературния критик Здравко Петров как след деветгодишното си богословско обучение в Америка, Петър Дънов е потресен от духовната изостаналост на България (Не става дума за джиджините жълти павета на София и фасадата на рисуналното училище, а за връзката с Бога). Близо шест години чезне ту при сестра си във Варна, ту при баща си в Енипазарската църква, пише разхвърляни бележки на английски и откъси от проповеди на български, додето най-сетне се слага началото на духовната му школа.

Така поне изглежда от усвоената досега литература за него. Като се вгледаш в първите му ученици обаче, нещата започват да изглеждат иначе. Тези негови ученици са десет, двадесет, че чак тридесет и девет години по-стари от него. Всичките са от тежки буржоазни напрудничави семейства. Родени в Русия, Одрин, Цариград. Трупали пари от плоешкия петрол, от безкрайните жита на Добруджа, от търговията с вълна и колониал от Брашов до Египет. Учили в Цариград, Франция, Русия, Италия. Един от тях е ватикански мисионер в Северна Африка. Друг е милионер, заточеник в Диарбекир, построил със свои пари първата арменска църква в града на заточението си. Елитарен «гювеч», наистина, но има и едно общо нещо, което ги сродява. Всичките са паразитно добре версирани в модерните по това време езотерични идеи, и окултните и спиритически движения в света.

Разказвам на Здравко колко бях поразен от дългия списък на

преводи и авторски френски учебници, които издава Анастасия Узунова (сестрата на заместника на Левски – Атанас Узунов) и то още преди да се срещне с Дънов и да стане първата му ученичка. И как в превода на «Безсмъртната любов» на Дюк де Помар от 1895 г. има един неин трактат от 30 страници за алтернативните религии с цялата налична тогавашна литература на тази тема: Бхагават Гита, РигВеда, Дхамапада, Кабала. «Изгубеният рай» на Миалтън, «Месияда» на Клопстокс, Тасо, Калдерон, «Дао Дъ Дзин» на Лао Дзъ, Фламарион...

Узунова (след женитбата си – Узунова-Желязкова) е близо две десетилетия по-възрастна от Дънов, а другият голям окултист между основателите на Бялото братство – д-р Миркович – четири десетилетия!

Ученици? Това са завършени личности, които отдавна кореспондират помежду си, отдавна сверяват часовници, отдавна чакат искрата под струпаните от тях духовни съчки да цъкне, и да се разгори пламък. Че това е така подсказва едно писмо на друга ярка фигура между тях – Мария Казакова. Още преди да се поставят основите на Бялото братство, тя споделя с един от кореспондентите си окултисти, че в лицето на Дънов вижда духовен учител на българите и от там – на цялото човечество. Може би не той ги събира, казвам, а те го припознават.

Здравко мълчи впечатлен. Очилата му са с големи диоптри, очите му контактуват с теб от голяма дистанция, дори когато е най-близо до теб в разговора, и казва: «Дъновистите няма да харесат това.» Има предвид, че днешните последователи на Дънов го обожествяват.

И аз отговарям искрено като него, че нима всички ученици на Исус са били niskостоящи, босоноги рибари като Петър! Нима не е имало между тях и блестящи интелектуалци като Йоан! И добавям, че според това, което Дънов учи, този свят не е построен на магии и фишеци, а на трудни за усвояване, но непоклатими зако-

ни. Един от тях е свързан с това, че когато ще идва Учител почвата за приземяването му се подготвя от среда, в която ще се посади и която ще осигури кълнът на учението му да порасне.

Вижте ги ранните ученици на Дънов! Най-чистият ни всеотдаен възрождеец д-р Миркович. Членът на книжовното дружество Михалаки Георгиев. Основателката на женското благотворително движение у нас – сестрата на апостола Атанас Узунов – Анастасия. Благотворителките Казакова и Гумнерови, пътуващият проповедник Пеню Киров, африканският мисионер издателят Голов.

Здравко мълчи и после споделя: «Като говорим за материала, който минава през ръцете ти, сякаш не говорим за България, а за друга страна. Сякаш не съм познавал България.»

Така е и за мен.

В центъра на София сме, площад «Славейков». Под чадъра до нас си проветряват чаталите два лилави анцуга. Минават дългокраки момичета на кокили без млечни жлези. Провлечени шопи се давят с банички. Тангентират като космически бокаук по обърканите си траектории членове на бившия писателски съюз. Кой познава нашата със Здравко България, че ние да познаваме тази, дето е била и тази дето иде? Ние знаехме за Русия, за православието. За Белене. Мътен сън бяха Америка с 40-те българи методистки мисионери, учили там през миналия век, между които и Дънов. Мътен сън беше покълващата нива на любовта, насадена от Учителя.

Глава първа

ПРИЗВАНИЕТО

Автоматична фотокамера

- Ноември 1895** – В Турция бива убит като баптистки пастор по време на арменските кланета съученикът на Дънов от семинарията Дрю М. Крикорян.
- 18 ноември 1895** – В САЩ комисията на методисткия комитет за мисиите в Европа гласува 15 485 долара за подпомагане на «незадоволителното състояние» на българската мисия.
- 1895** – В центъра на София бива съсечен бившия министър-председател на България Стефан Стамболов. С преследвачите му Паница и Ризов, е и Тодор Арнаудов.
- 1895** – Дънов отказва назначението си в Ямбол. Изнася проповеди, но не се обвързва с постоянна работа.
- 1896** – Издава книгата «Науката и възпитанието,» в която излага научно-философския си мироглед и сочи необходимостта от коренна промяна в мисленето на базата на постиженията на науката.
- 7 март 1897** – В присъствието на баща си получава прозрение за духовната мисия, която му предстои.
- 1898** – Издава «Хио Елли Мелли Месаил» – духовно послание за съзнателен, разумен живот.
- Октомври 1898** – В културно-просветно дружество «Майка» във

Варна изнася Посланието си към «българските синове на семейството славянско,» което не се посреща с пълно доверие, и той не разрешава отпечатването и разпространяването му.

Телескопичен блик

След трийсет и седем годишно съществуване методистката мисия в България през 1895 г. докладва, че има 13 центъра с 177 пълни члена на църквата и около 300 симпатизанти. Конференцията (или съветът) на мисията има 16 члена и един стажант. Има един местен пастор с трима помощници, 11 неделни училища с общо 224 деца, 6 църкви, от които двете са само салони, и четири пасторски дома. Има четири редовни училища: едно женско училище в Ловеч, теологическо мъжко училище и две основни училища. Най-голяма е методистката група в Русе със своите 36 редовни члена и 32 стажанта. Българските проповедници почти без изключение са добре образовани: един от тях е учил в Дрю и е бил пастор в САЩ, двама са от Роберт колеж и семинарията Дрю, един от Принстън, Ню Джърси, и освен това е минал през още няколко години учене в САЩ, един е от подготвителния курс в Дрю, един от встъпителния курс на „конгрегашкото“ училище в Самоков, един от Научно-теологическия институт и единият е бивш свещеник в източноправославната църква.

Когато се завръща в България на трийсет и една годишна възраст, Петър Дънов определено е човек, на който още не му е дошло времето. То идва едва на трети март 1897 година, когато е при поп Константин в Нови пазар и е вече на трийсет и три години. Едва оттогава нататък Петър Дънов тръгва по напълно нов път. Настрани от българското православие и настрани от българското

протестантство, той започва да отваря нова просека за българския духовен живот.

Тази просека ще бъде в посоката на основния патос на протестантското съживяване, на протестантското реанимиране на приспаната духовна и религиозна жар на вярващите. Това и нищо повече! Но съживяване и реанимиране, освободено от догматично прилаганите форми на евангелската църква, които механично биват пренесени в живота на българина, без той да разполага с такъв духовен речник в своята верска култура, на който да може да ги преведе. С две думи – става дума за пречистващ протестантски патос и устрем, преведен на културния тезаурус на българина.

С това първите трийсет и три години на подготовка в живота му завършват, и започват следващите трийсет и три години, в които изгражда „Веригата“ на своите ученици в България – от 1897 до 1930 г. Тогава бива изградена школата на Бялото братство на „Изгрева“ в София.

Но – да не избързвам напред!

За да намери Учителят Божия път (с малка или главна буква – все то!), трябва да се уедини, за да може ясно да чуе Гласа. За да няма шум, да няма смущения по комуникационната линия, за да ги няма аберациите на ефемерното и ежедневното, които да го залисват, за да не се стовари отгоре му мъртвата вълна на космическата ентропия и да го затрупа.

По-рано е било лесно. Отиваш в пустинята – ако ще за година. Ако ще за две години. Като Исус. Или отиваш в планината. Като Мохамед. Или отиваш в изоставения манастир в равнината. Като свети Франциск.

Но ако нямаш място за уединение, ако не можеш да се отскубнеш, да избягаш, да се скриеш? Известно е какво казва поетът: в такъв случай единственото, което ти остава, е – точно така! – уединяваш се в тъпата.

О, не! Няма да рисувам грандиозна картина тук на подобно уединение; и то в човъркаща, питаща, чоплеща, одумваща, гледаща през ключалки България! Няма такава картина; ако я нарисуваш, няма да е вярна, защото точно това е номерът. Отвън не се вижда, че си уединен. Това е то, Учителю, с малка или голяма буква, ще трябва да си отвоюваш нужното уединение, и да го изстрадаш сам; и не е невъзможно, ако до дясното ти коляно е седнал да те дондурна този ведър исполин – поп Константин – баща ти!

* * *

Наистина не мога и да си представя какво е било объркването на Дънов при завръщането му в България! След тътенът на многоетничния Ню Йорк, докато е в мисията на Чайна Таун! След театрите, парковете, църквите на какви ли не вероизповедания. На подземната железница на Бостън! ... Връща се уж, но тук я няма и неговата България на цветущата варненеска гимназия. На Свищов с Методисткото си духовно училище, който отново се е свил след поредните етнически и религиозни каши. Баща му и той се е посмалил. Пригответил се е да си доживее годините в една барачка, прилепена до неговата първа българска православна църква във Варна. Няма го никакъв в неговата черноморска столица. Само се мотае от време на време насам натам колкото да не умре от скука.

Ако бях на мястото на върналия се след седем години бостонец щях да полудея! Щях да получа пристъп от астма, и зъбите ми щяха да започнат да тракат.

Но най-ясно му избожда очите картината, с която се сблъсква в Ямбол. Първото място където отива, за да постъпи като пастор в местната Евангелска църква.

Не можах да установя защо се отзовава в Ямбол. Ямбол е в Южна България, където американските протестантски мисии са се споразумяли да работи евангелската църква, докато Северна България е оставена на методистките мисии, на които е възпитаник Петър Дънов. Така или иначе, както вече казах, той отива там, за да стане пастор в местната евангелска църква, остава за кратко време, като не приема да подпише договор, че встъпва на редовна работа и... изчезва!

Въпросът е в това, че протестантските мисии, в които Петър израства в навечерието на освобождението на България, внасят реална християнска духовност в кризата, в която тънат българите, охарактеризирана така добре от отец Паисий. Някога на върха на християнството с разбиването на триезичието, за да може Слово-то Божие да достигне до народа на родния му език, българите се свличат назад под господството на гръцката църква. «Черква», «черкуване» – както е на български – се замества с гръцкото фъфлене «църква» и «църкуване.» Слово-то Божие се продънва като ненужно в ритуалността, в напевното мрънкане, което никой не разбира, фиритките на юклюците се задръстват от кандила, муски и евангелия, които никой не чете, с буркани с разпънатия Христос и разни дрънкулки от Божи гроб. Протестантските мисии хвърлят огромни усилия и средства да се преведе евангелието на говорим български език. Впряга се Неофит, след това Петко Славейков и след години синът му Пенчо Славейков заявява, че това слага края на боричканията между диалектите и налага веднаж завинаги източния ни говор като литературен български език. Стоян Михайловски нарича този превод «най-грамотната книга що имаме в езика си.»

Кой може да очаква, че само десетина години след пълната независимост на България, протестантските мисии също залиняват!

Те вече не са под контрола на султанската власт, а на Свободното княжество (уви! крачещо към терора на Стамболов), и също започват да се суринясват назад в старата традиция да се гледа на евангелията не като на проникване в Слово-то Божие, а като на муска в нишата на юклюка. 20 000 екземпляра купени за десет години, но без да се четат!

Отново се прокрадва в спомените на местните християни времето на ямболския абаджия Колю Косев. Косев казва, че трябва да се чете евангелието със слово-то Божие, вместо да се целува иконата, която е от дърво и боя. Местните православни взимат че го оковават във вериги, затварят го дни наред в една килия, и когато отваря евангелието да го чете на глас по събора на «Св. Троица» го издънгалячват с една цепеница в гърба, което слага край на живота му. Разбира се, това което Петър заварва в Ямбол не е някогашния триумф на православния фетишизъм. Проблемът обаче е там, че приливът на християнската книжовност, който се надига веднага след независимостта на България, отново спада, отново бавно започва да се забатачва.

Конят с развятата грива, с който е препуснал да помага на духовността на българина в небесата на божественото, сега е впрегнат в герана за напояването на баклата на селското църковно бахчеванджийство.

И ето го при сестра му Мария във Варна.

Къщата на сестра му е близо до Варненската гара. На стръмното отгатак главната улица покрай линията за София. Уютна, чиста махала. В подножието ѝ е една от градските джамии. Тя също е малка и скромна, но спретната – долу сред дюкянчетата и сладкарничките на главната улица. Не можах да установя, коя точно е била

къщата на сестра му, въпреки че ѝ знаех уличния номер. България не ти е Венеция от преди хиляда години, че номерата на къщите по улиците и каналите ясно да са изписани, така че и търговски писма, и гости, и силите на реда да могат да намерят адресите на които са пратени и след триста години.

Мария тежи на мястото си и тъй и тъй. По-стара от него, с ясно изявен характер на стабилна гражданка, тя иска да помогне на брат си, да стъпи на твърда почва, която да носи респект. Не може да приеме той да идва от Америка с толкова престижна дългогодишна духовна и медицинска подготовка и да не се издигне на положението, което му е сервирано на тепсия. Иска той да заеме поста си на методистки проповеник и толкова! И не го крие!

Петър не се поддава на натиска ѝ. Той има нужда не само да изяви натрупания си американски опит, но и да го приложи на родна почва по полезен начин. Така се появява на бял свят първата му авторска книга. На следващата година – през 1896 – той издава във Варна книгата «Науката и образованието.» В нея разгръща по нетипичен за бъдещите си трудове доста академичен начин същността на научното си и философско мислене и очертава убеждението си, че е нужна решителна промяна в задължителното съвременно съжителство на постиженията на науката, с начина по който те се вметват във възпитанието на идващите поколения.

Не знае!

Не знае, не знае, не знае какво да прави! Накъде да тръгне! Пасторството е немислимо. Духовната почва на България е станала неплодоносна. Освен това самата протестантска идея за духовно предвижване напред (било то евангелска, или методистка, или конгрегашка) очевидно все повече зацикля. Отдавна е минало опияняващото духовно време на трансценденталистите, на кому-

ните им из Нова Англия, на Емерсон и Торо. Очевидно не можеш да пренесеш нищо оттам, където духовната почва вече е напълно различна от почвата на тукашната българска духовност. Все едно да учиш някой да срича чужд език, като с това по смешен начин губи напълно малкото, което все пак е негово, и което го радва било то добро, или посредствено!

Как да преведеш чуждата – криво ляво задоволителна духовност – на своя почва?! Трябва ли изобщо да се направи??? Как?

Задачата е убийствено трудна за решаване!

Додето не го трясва по главата като ослепително сияние простата истина, че нещо като не може да се закърпи; просто не може да се закърпи, и толкоз! Че трябва да се изрине с кюмюрджийската лопата несъвместимото минало, плъснато в продънената дупка на небитието сега, тук, пред очите ни, и да се направи каквото трябва да се направи именно тук и сега! За да се върви напред! За да се издига нагоре и нагоре онова, на което му е дошло времето...

7 март 1897 г. се определя от последователите на Петър Дънов като ден на прозрението на Учителя за духовната мисия, която му предстои да осъществи. Не зная за какво става дума и не съм се интересувал особено да разбера точно защо. Дали се е разтреперала земята, дали е бляснал небосвода, дали е слязъл ангел на бял кон и на чист български език е казал пред Петър и баща му, че се възлага специална мисия на лутацият се още възпитаник на американския духовен университет Дрю. Това е работа за доуточняване от тези, които искат да превърнат един голям всемирен духовен учител в субект на икони, групови екзалтации, пози и външни халосваници. Както между другото след години става с ред самозвани последователи на Дънов.

Аз виждам нещата много по-просто. Баща му е с него. Вече го

кани да се разтовари от напрежението, в което се намира, и да се приюти в провинциалната му енория в Нови Пазар, докато реши какво да прави: т.е. да приеме да продължи като дошъл в България протестантски пастор, или да запретне ръкави с познанията си по медицина, френология, или другите неща, които е усвоил през седемте си години в Америка.

В разговорите им Петър споделя, че не го привлича нито едното, нито другото. Нито протестантските мисии на Америка и Англия ще съживят закърнялите дълбоки корени на българската духовност, нито предписването на билки и съвременни рецепти ще даде простор на духовния заряд, който е натрупал в себе си. Вече е убеден, че работата му трябва да се издигне и над едното и над другото, за да тласне нещата напред. Американското протестанство вече е дало на света, което може да се научи от него. Сега то навлиза в терена на консервирането на духовното си минало. Медицината? Това си е чистата наука, чистият занаят. От тука до края на света ще има все по-добри и по-добри лекари, и толкова!

Трябва да се прехвърли духовната щафета в ръката на нов духовен водач, който да завладее нов духовен терен.

Баща му го разбира. Той никога не се е месил на духовните му работи, както казах, и когато го питат какво става със сина му и кога ще започне работа, той се шегува, че има колкото искаш време да поеме пътя, който ще избере.

Така и става. На 7 март 1897 година Петър споделя с баща си, че взима решение да развие духовно учение, което да не корегира протестантството, или православие, или каквито и да било католицизми, и така нататък, а да пренесе от безбрежната вселена на всемирната духовност недокоснати още ценности.

Това е!

На следващата година – 1898 – Петър Дънов издава малка брошурка под заглавието «Хио Елли Мелли Месаил.» Духовно

послание към всички хора на този свят, което представлява призив за съзнателен, разумен живот.

Заявява своето присъствие този, който след време ще бъде наречен от учениците си просто «Учителят.»

През месец октомври следва публичното му призвание към българите в салона на дружество «Майка» във Варна.

То съдържа целият му младежки патос да намери път по който да изведе българина от духовното му вцепенение, и – уви! – все още младежката му незрялост на пламенен начинаещ проповедник.

Призвание към народа ми¹

Български синове, на семейството славянско.

Послушайте думите на небето. Братя и сестри от дома славянски, род на страдание, племе на раздори, душа и сърце на бъдещето. Живот и спасение на настоящето, носители и застъпници на мира.

Синове на Царството Божие, слушайте словото: Небето ви отрежда една света длъжност в Царството на Мира, която иде и приближава в силата си, да отбележи едно велико събитие в живота на този свят: и ако се покажете верни от сега на това благородно и свято знание, което ви чака, вервайте, сам Бог на Силите ще ви увенчае със слава и величие на своя живот и ще отбележи имената ви във върховните книги на висшите светове, които спомагат в полза на вашето свето дело и велико избавление. Вас ви чака едно славно бъдеще, което иде не за да затрие и унищожи живота, но да го възкреси в неговата свършена пълнота. В този живот са призвани да вземат участие всички избрани лица и народи, които образуват цвета на новите поколения на човешкия

¹ Подчертаването в самото „Призвание...“ са направени от издателя, поради актуалността на неговото звучене.

род. Вашето време приближава, вашият изпит се завършва. Часът на вашето призвание удари и минутата на живота настъпва да се пробудите и влезете в тоя благ живот, който встъпва в тая многотрадална земя.

Аз ида от горе по Висше разпореждане на Бога, вашият Небесен Отец, който ме е натоварил с великата мисия да ви предвардя от лошия път и ви благовестувам Истината на живота, която слиза от Небесното жилище на вечната виделина; да просвети всеки ум, да възобнови секо сърце, и да въздигне и обнови всички духове – отбрани чада на Истината, предназначени да съставят зародиша на новото Човечество, на което славянството като семейство, коляно Юдово, ще стане огнище.

Вождът на спасението, Помазаникът Сионов, Царят Господен, Брат на страдащите, ще пристигне във всичката своя сила и духовна пълнота, и ще промени вида на тоя свят.

Вие скоро приближава да заемете едно високо място в реда на изкупените ваши светове, които постепенно неуклонно възлизат едни след други в една нова област на горните върховни светове, в небесата на Божествените разпореждания, в които тоя ваш свят ще пристъпи напред една стъпка, за да заеме своето място определено му от Върховния Владика между другите.

Вашето встъпване в тия нови безпределни граници на новото царство на вечните светове, ще се ознамени с даване знака на Върховния Господар, Владетеля и Царя над всички.

Той ще ви посрещне заедно с всичките ангелски ликове, които ще дойдат да ви приемат радостно и весело, като съграждани на Вечното Царство, Царството на което силата и славата са нескончаеми.

Не огорчавайте Бога с вашето поведение, не се съмнявайте в Истината, която ви носи от Небесното жилище, в знак на Неговата към вас верност и любов. Просветете се, елате на себе си, съзнайте Истината на живота. Този, който ви е родил, бо-

дърствува над вас. Името Му знайте. **Не се двоумете, не се колебайте, но отхвърлете вашето малодушие и вашето маловерие настрана** и елате към вечната виделина, Виделина на живота да разберете вечния път на Бога, Който ви е въздигнал от пепелището на нищожеството, към славата и величието на безсмъртието. **Не се заблуждавайте, но дайте место на Тоя, Който ви оживява.** Пред Него домородията, поколенията, народите не чезнат, но се възобновяват от Този същият Вечен дух, който привежда в порядък всичко в тоя обширен Божествен свят.

Възобновлението е велика благодат, която ви спомага да влезете в пътя нови на виделината, в която обитава мир и любов във всяка нейна стъпка. Тя е мощният вечен двигател на живота, който повдига всичките паднали духове. Тя е пътят на спасението, по който влиза злощастният човешки род, призван от Небето на още един подвиг, в който ще завърши все що е отредено. **Пътят, в който ида да ви въведа, да възлезете в Царството Божие, да му служите, е път вечен.** Път пълнен с всяка благодат на живота, по него са възлезли всички Чинове и Ликове Небесни, преди зачатъка на самата тая вечност, която е без начало и без край. И помежду вас и тоя път на небесните Ликове съществува велика междина, която е неизмерима от никоя мощна сила и при все това има една невидима връзка, която всичко свързва в едно неразривно братство. Тази връзка е **Любовта на Вечния, Невидим Бог – извор на живота.**

Тая неопределима Любов, на Този който ви люби и се грижи за вас, ме извика от горе да дойда да ви помогна в тия усилни времена, които настават, за последен път в тоя свят!

Пред вази стои една голяма опасност, която се готви да разруши все що е сето и посадено от ръката на вашия Небесен Баща. Затова съм в тоя свят, дошел да ви ръководя лично през тази най-опасна минута на живота. Покажете се мъже твърди и непоколебими, верни на призиванието си, препасани през пояса, готови за бран. **Направете всеки, потребните самопожертвува-**

ния, да възтържествува Истината, сега е случая благоприятен да се покажете род избран, семе царско, народ на който Господ на Силата е вожд.

Аз ида да подкрепя славянския род, комуто е дадено да възтържествува над всички негови врагове и неприятели, препятстващи му в пътя на неговото благородно знание, което той се стреми да постигне и на неговото назначение, което му е отредено от **Върховния Промисъл на провидението**. Времето е близо и при вратата на тоя свят. Истината ще възтържествува и ще се възцари в пълната си хубост и красота, която ще озари лицето на тоя свят със сияние Небесно.

Ето денят на Истината, която ви е родила за нова слава. Слушайте гласа Му, той иде отгоре, подигнете си очите и вижте това, което ви очаква; отворете ушите си и чуйте сладки песни, приятни химни, величествени антеми, песни от ангелски ликове, които се приготвят за този славен ден.

Чуйте, **верността е първата стъпка при влизането в новия живот**; тя е първо условие при тесните врата на приемане, тя е първия плод на любовта, който има да поднесете пред огнището на Отеческия олтар. **Не остава време да се впускаме в празни разpravии за миналото, което няма да ви ползва, ако не вземете пример от неговите погрешки и поуки, да изправите настоящите**. Вашето възраждане има голяма нужда от чисти добродетели, които липсват сега. Сега то е повърхностно, и не коренно, временно и не съществено, което не може да принесе очакваните добри плодове. **Този народ има вопиюща нужда да се ръководи и управлява от свети и благородни начала, нужни за неговото успевание**. Тия начала ги е определил отдавна още Бог, който се грижи за подобрението на всички негови семейства; и тия начала са всадени във вашата душа. Във възраждането на народите, умът и сърцето трябва да вървят успоредно, любовта и добродетелта взаимно, силата и разума на едно да ръководят и управляват пътя

на техните добри стремления. Вън от тях, от тия условия, всичко е изгубено за тях безвъзвратно.

За това е необходимо да се спрете и обмислите положението си в което се намирате, за да избегнете общото разрушение, което виси вече над главите на всички ви.

Аз пристигам в тоя развратен свят, в минута важна да упражня нужното влияние, да ви отвърна от тоя пагубен път, който народите на земята са се втурнали да следват безразсъдно. **Знайте, в случай че отхвърлите моите благи съвети и се възпротивите на моите Божествени диктувания, които ви давам, защото сте близки на сърцето ми; ще употребя и други мерки много по лоши, с които съм натоварен да приложа в замяна на вашето непослушание на Светлите Божи Заповеди.**

Вие сте под мое покровителство и съм длъжен да ви ръководя и възпитавам в Словото на Истината. Аз съм ваш хранител и върховен водител в Небесните Ликове. Когато встъпих да ви взема под своя охрана, аз предвиждах всички мъчнотии, които времето щеше да ми създаде догде ви изведа в безопасно место. Аз знаех колко препятствия, колко несполуки, щяха да ме посрещнат с вас наедно във великата борба, но Моят дух не отстъпи своето намерение. Моята любов за вас ми продиктува своето задължение, и Аз встъпих напред да ви взема под моя върховна охрана. В това отдалечено минало, вашият дух не притежаваше никаква красота, която да ме привлече – да ви обичам. Вие бяхте отвратителни на глед, и който ви погледнеше се отвръщаваше от грубото ви сърце.

За тоя ви лош недостатък, аз не ви отхвърлих, нито ви презрях за грубата външност, с която беше облечена вашата душа, но ви възлюбих напълно с благия си Дух, който се зае да проникне и намери някоя Божествена добродетел, някоя благородна черта на вашата душа, та да може да обработи и оплодотвори, за да принесе плод, и изобилно да създаде у вас поведение чисто, свято, и възвишено, за да ви удостои да влезете в реда на пър-

вите народи, които Бог на Силите е избрал, да извършат вечната Му и свята воля.

Днес вече настава да се реши главната съдба на тоя покварен свят, в който Небето иде да извърши един коренен велик преврат, и то скоро в новия век, който приближава, да отбележи нови страници по лицето на Земята. За това желая да ви подготвя защото сте останали надире поради вашите настоящи престъпления и минали народни грехове, за които безброй страдания и жертви беха нужни да пренесете до горе, догде да се измие и очисти вашата отвратителна гнусота, с която раздразнихте Бога, та отвърна лицето Си от вас и ви остави, за да познаете и се разкаете за греховете си, които разкъсаха святите връзки на Любовта Му.

Но Бог се вечно не гневи, милостта Му е в род и род, благостта Му пребъдва винаги с тези които Го любят, и благословението Му не се оттегля. Той ви ръководи през всичките тъмни времена с крепка десница, окото Му бди за вас като минавахте през опасните пътища на този свят. В това аз, вашият върховен Покровител, имаше да полагам големи усилия и жертви да изправа вашето минало, да ви възпитам и облека в хубостта на вечното, което ви е определено. За това благоволих да извикам от далеч, от край Небесата, двамата братя, светила на славянския род, и да им връча Словото на Истината и Словото на Живота, да ви го донесат и ви научат на пътя му, по който да влезете във вечната виделина в която обитавам.

Виделина на живота, която ви проводих да пребъдвате в нея, която света не прие, но отхвърли и предаде Помазаника Ми на Завета, Исуса, на поругание, на смърт, защото делата на този род бяха лукави. Но престъпниците на Завета ми приеха заплатата на своите беззакония и от нине всичко се прекратява. **Правдата е вечна. Отец ми е неизменен, делата Му са неотклонни. Вие сте мой народ, Господ потърси дом за себе си и избора му в славянското домородие, което Небето възлюби за неговата Божест-**

вена добродетел. За това ви пратих двамата ми служители да ви донесат радостната вест, да напуснете мрака на тъмните езически богове. И биде радост голяма в света на Виделината, когато Бог положи печата на Великото си Име на вази и вложи Духа си в сърцето ви в завет вечен. И явих се на тогавашния ви царстващ господар и му известих волята на Небето, да приеме пратениците Ми на Новия Завет, и той Ме послуша и се удостои пред Мене да стане родоначалник на духовното ваше възраждане.

И казвам Ви, че не се е раждал в дома славянски, от него по-смирнен и по-чистосърдечен господар, който с непоколебима вяра прие даденото обещание; подобно Авраму, който не пожали сина си; но го принесе жертва жива Богу, така се подвиза богоугодно вашият началник и баща на славянския род, който даде очите на първородния си син в жертва благоприятна, дар избран Господу, в знак на неизменна верност Нему. И от този ден се извърши призванието ви от Господа на Силите, Който съзволи в Своята неизмерима мъдрост да прослави с вас заедно всичкото славянство, в което Господ Всемирний пребъдва и на което отрежда да заеме най-първо място в Неговото царство, което встъпва веч в своята сила в тоя страдащ свят.

Разберете, неизменяемата истина, че въздигането на славянския род е въздигане необходимо за всички, което Бог сам върши за своя избранник, Вожда на спасението, който скоро ще се яви помежду ви, в пълната своя слава, и сила да възстанови вечното Царство на Мира, Царството Божие на земята.

„И който оспорва вашето първенство от нине, казва сам Господ, оспорва Моето, понеже имам власт да дам Моето комуто искам, и ако аз давам от добрата Си воля, кой е този който ще ми се възпротиви и ми каже що върша. Онзи, който се осмелява, нека излезе и опита силите си и ще видим. Аз съм Един, думата ми е неизменяема и Съм Верен и Истинен във всите си пътища. Словото ми е неоспоримо.“

Господ ви е ръководил, Той ви е жених, Който изпраща даровете си, Който ви се радва като младоженец за любовта, която сте приели с верност от Него, който е Цар на Царете и Господар на Господарите.

Ето за това ида от предвечните обиталища да ви подбудя на добър и свят живот, да ви предохраня да не съгрешите изново против върховната воля на Небето, и ви отхвърли, както в миналото, когато с беззаконията си дотегнахте на Бога, и той ви остави да паднете под ръцете на вашите врагове, които дойдоха отдалеч да ви накажат за престъплението и да изпълнят волята на върховния съдия над вази. Но в тогавашното ваше падение аз ви подкрепих с любовта си, понеже не бяхте свършено отхвърлени от лицето на Този който ви беше избрал. **И в дълго вековното робство постоянно ви ръководех в пътя на търпение и смирение и ви учех да изправите живота си, да съзнаете греховете си, да се разкаете и обърнете с всичкото си сърце към Господа Вашего, с когото сте съединени с брачни връзки на чист и непорочен живот. И във всичките ви страдания и изпити аз ви подкрепих с моята ръка и ви предавах сила и мир на духа да не отпаднете съвсем духом и се изгубите в тинята на отчаянието. И всичките сили, с които разполагам, завзех се да създам във вас душа чиста и непорочна, с поведение божествено. И в края на вашия дълговековен изпит, когато Небето реши по висше усмотрение на Божия промисъл да ви избави от турското робство, аз бях първия който се яви да се застъпи, да ви освободят, като предполагах, че ще се възползвате от дадената благодат да поправите миналото. Но вие злоупотребихте с даровете на свободата. Обаче аз почнах освобождението ви, като турих в действие всите си мощни сили да работят навсякъде за постигане и усъвършенствуване на Великата мисъл, която има да завърша в най-кратко време, което чака моята върховна заповед.**

Но вашите раздори, вашият новоразвратен живот, възпират

святата мисъл, която имам на сърце за вашето добро и за доброто на целия род човечески. Но всичко си има своите граници, това трябва да знаете.

През тия последни години на новопочнатия ви живот, съм ви ръководил безопасно до тая минута и съм полагал най-големите усилия да ви предпазя от много опасни злини. Въздайте хвала Богу, че аз не съм от тия, които се побеждават.

Иде време и сега е, когато ще опитате силата ми и ще ме познаете, че аз съм Бог, Който се не лъже, **но вие сте народ своенравен, който не съзира где се крие неговото добро.**

Слабата черта на душата ви е общото разединение и разногласие, което спъва светото дело на славянският народ, но верен съм в делото на Този Който ме е проводил. За Него няма препятствие, няма мъчнотия, Волята Му е воля вечна и непреклонна и все що е рекъл ще бъде. Но не във вашите дни, ако се повърнете назад, както Израилския народ в пустинята, и ще оставите костите си както тях за вашето малодушие и общо неверие. Новото поколение, което сам Бог на Силите ще повдигне, ще осъществи Неговите възнамерения, предопределения, да се изпълнят.

Можете да ускорите и затрудните вървежа на вашето дело, да се вадете на разпуснатия живот на покварените народи, и това ме прави повече да бодърствувам за вази, да не би изново да се повърнете и паднете в примката на лукавия, което ще ви коства живота.

Това Ме принуди да слеза отгоре помежду ви, да се застъпя отново и премахна адската омраза с братския вам род, който е положил за вас безброй човечески жертви; то е свята Русия, на която Бог определи велико бъдеще да изпълни волята Му, за вашата слава и за славата на Неговото царство. Ще приемете от нея дан, както Мелхиседек от Аврама, когото и благослови. Днешната сила и слава, тя вам дължи, такива са Божествените наредби; един сее, друг жъне, в края, всички ще участвуват в Божието благо. Днес

адската злоба се отстранява, хода на работите вземат друг вид, адските сили отстъпват в първите редове на бойното поле, разрушителите на Божия мир ще бъдат наказани навсякъде и правдата Му ще се възстанови на земята.

Царството, което ида да възстановя, не е царство на омраза, но на любов. Повдигнете очите си и вижте, че света е узрял за жетва. В скоро време ще заверя верността на моите Божествени думи. Още един велик подвиг и всички сърца ще треперят и мъдруванията на света ще престанат веднъж завинаги. Небето в знака на своето благоволение, ви е дало един свят залог на великата милост и любов, който се пази помежду ви, и от този ден в който е даден отговор, започва вашето изкушение и ви предупреждавам да пазите това, което градя, да го не съборите, защото е свято и ако се опитате да светотатствате три злини ще ви допусна: Глад, Мор и Разорение и нема да ви пощадя, ще се съдя с вази и ще помните винаги че Бог е говорил. Пазете думите ми. В тоя залог, който съм ви поверил, почива бъдещето ви, той е скрижала, дава надежда и живот за рода ви. Слушайте ме, доме славянски, да сте ми свидетели, че съм ви говорил.

Обръщам се към вас мои служители и учители, и към вас книжници, и фарисеи, и лицемери: и ви заповядвам да не развращавате народи Ми, който съм ви поверил.

Престанете от лошите си пътища, време е за вази да поразмислите, водете народа ми в пътя на Истината и не го заблуждавайте, помагайте на беззащитните в теготите и не оскърбявайте бедните.

Напуснете беззаконието, отхвърлете неправдата, оставете развращенията, защото Бог не може да гледа на това отвратително дело, което се върши пред Него, навсякъде. Търпението му е въвн от границите си. За това съм повикан да туря край на неизделимото зло.

Поразмислете додето е време, иде часът и сега е, когато ще

бъде късно да ме търсите. Мислете за неверието, което ви е обхванало, не ще ви принесе то никакво добро.

Ето втори път ида от как сте станали мой народ, за да видя със собственото си око какви сте наглед, как живеете, и духът ми е трогнат от печалната картина. За оплакване сте.

Вие, над които пожертвувах всичко придобито: Живот, Слава и Чест, сте злоупотребили с моята доброта и моята Любов. Пред лицето ми стоят множество нещастни ваши братя и сестри, изнасилени и ограбени от самите вас.

Идете при тях и им изповядайте прегрешенията си и направете мир всеки с ближния си.

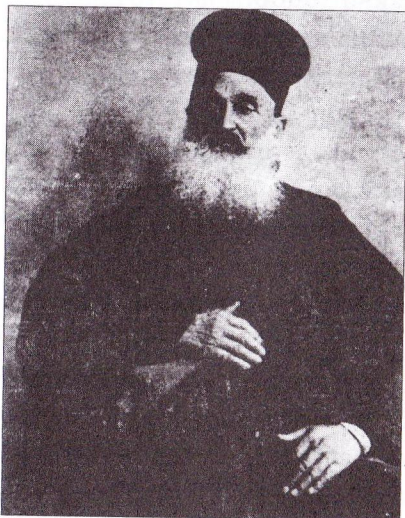
Този ден в който ида, да ви се открия в Моята пълна слава, искам да е ден на радост, а не на скръб, ден посветен Богу Моему. Аз съм Елохим, Ангел на завета Господен.

Публична Беседа, изнесена пред благотворително дружество „Майка“

Съобщено на 8 октомври 1898 г.
гр. Варна – България

Макар и да не личи на пръв поглед, Дънов долавя, че Възванието се посреща с известна съдържаност. Вероятно го подлага на преценка, защото не разрешава на съратниците си да го разпространят.

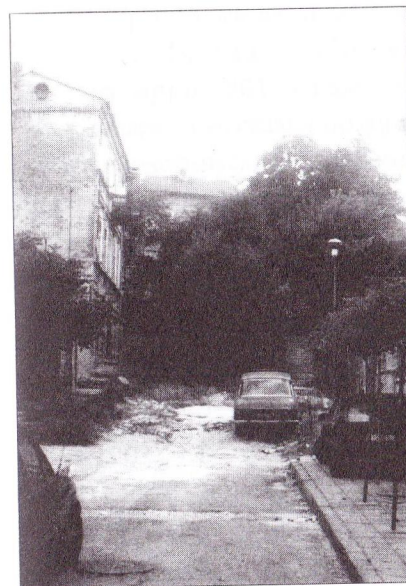
Снимки към глава първа: Призванието

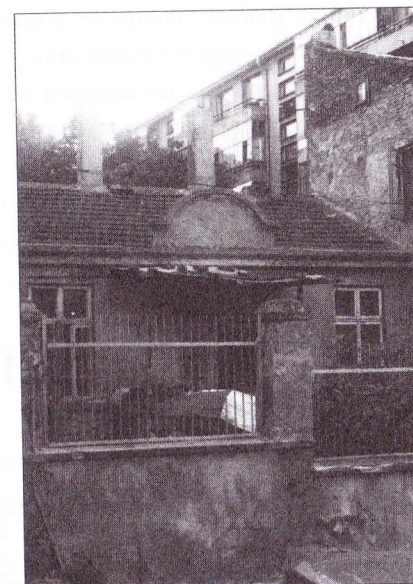
Снимка на бащата на Учителя
– Константин Дъновски

Камбанарията на църквата на
бащата на Учителя в Нови
Пазар

Улицата на къщата на сестра
му във Варна

Глава втора

ВЕРИГАТА

Автоматична фотокамера

- 1899** – Дънов живее в Нови Пазар. Поддържа кореспонденция с Пеню Киров, Тодор Стоименов и д-р Миркович. Те първи проявяват траен интерес към духовното присъствие в него.
- 14 февруари 1899** – Дънов по духовен път приема десет въпроса на Духа, наречени «Свидетелства.» Отговорите им стават основа на кръга от последователи приели мисията му на духовен просветител.
- 6 април 1900** – Прави неуспешен опит за широко общо начало на духовна дейност.
- 25 юни – 9 юли 1900** – Приема по духовен път «Седем разговора с духа» – съвети и наставления за предстоящата му духовна мисия.
- Юли 1900** – Прави нов опит за началото на обща духовна дейност с първата годишна среща на Веригата във Варна. Присъстват Пеню Киров, Тодор Стоименов и д-р Миркович.
- 20 юли 1900** – В река Девня край Варна, Дънов извършва водно кръщение на Пеню Киров, като с това го приема за свой пръв ученик.
- 27 ноември 1900** – Дава «Добрата молитва.»
- 1901** – Започва научно-просветната си дейност със сказка в Нови

Пазар на тема науката за човека и неговите скрити възможности. Издава в сп. «Родинна» пет статии по френология.

Юли-септември 1901 – Предприема първата си обиколка в южна България със сказки по френология и хиромантия, като прави френологически изследвания: Варна, Бургас, Ямбол, Сливен, Нова Загора, Стара Загора, Пловдив, Пазарджик, София. На 15 август в Сливен държи сказка в читалище «Зора» и изнася вечерна проповед в Евангелската църква в присъствието на пастор Ватралски.

Август 1901 – Втора годишна среща на Веригата в Бургас.

Март-май 1902 – Прави обиколка в северна България: София, Шумен, Русе, Търново и Варна.

Август 1902 – Трета годишна среща на Веригата в Бургас.

Август 1902 – май 1903 – Обиколка на южна България: Варна, Бургас, Ямбол, Сливен, Стара Загора, Хасково, Пловдив, Кюстендил, Пазарджик, София, Враца, Видин, Лом, Свищов, Сомовит, Плевен и Варна.

Лятото на 1903 – Държи сказки по френология в читалище «Надежда» в Търново.

14 август 1903 – Четвърта годишна среща на Веригата във Варна.

Септември-октомври 1903 – Обиколка от Варна през Добрич, Балчик и Каварна с по две сказки във всеки град.

Октомври 1903 – юни 1904 – Обиколка из Северна и Южна България: Варна, Разград, Добрич, Силистра, Русе, Търново, Габрово, Казанлък, Стара Загора, Чирпан, Сливен и Варна.

Август 1904 – Пета годишна среща на Веригата във Варна.

В края на века Петър се приютява при баща си в Нови пазар. Тук наистина е спокойно. Има до рамото си близък човек, в който може да намери всичкия нужен уют и спокойствие, и веднаж завинаги да надскочи досегашните си цели. Под дърветата в двора на бащината си църква, в провинциалното спокойствие, изчис-

тено от всичката разсейваща суета на дребните илюзии, че може да бъде истински полезен с едно пасторско поприще, той протяга ръце към поразителния елит на предосвобожденска България, който също се лута за твърда почва в хаоса на промяната. Това са синовете и дъщерите на тежки асове в стопанския живот на краевековна България покрили терена от петролните извори на север от Дунав, до търговията в северна Африка.

Трябва да си на малко, голо място, за да можеш да се протегнеш надалеч, надалеч в пространството без да те препънат, или разсеят натурите на ежедневието и връвата на скупчването.

Но – да вървим нататък стъпка по стъпка.

На 14 февруари 1899 година Петър отново има просветлене. Това са десет въпроса на Духа, които нарича «Свидетелства.» Отговорите им са свързани с мотивацията му да изгради духовен кръг от свои последователи, които да приемат с пълно доверие мисията му на духовен месия. Една година по-късно – на 6 април 1900 – той прави опит да постави формално началото на кръга около себе си, но този опит завършва неуспешно.

Три месеца по-късно – от 25 юни до 9 юли приема отново по духовен път това, което между последователите му се нарича «Седм разговора с духа.» По същество става дума за конкретни съвети и наставления за подготовката на предстоящата му трайна мисия.

Преди края на юли, Петър свиква официално учредителна сбирка на съмишлениците си във Варна, с която да се постави началото на «Веригата:» открито общество за духовно развитие под негово ръководство.

В залата в която се свиква учредяването на Веригата, идват доктор Миркович от Сливен, живущият в Бургас пътуващ проповедник от стар духовен род на сливенското село Раково – Пеню Киров, и чиновникът в Бургаската община Тодор Стоименов. В залата са подредени дванадесет стола. По-голямата част от пока-

чените, т.е. осем на брой – не са дошли на учредяването. Петър не казва точно кои. Защо някои от тях не са дошли, също не е от особено значение. Те са с него.

И така, кои са последователите и съратниците, на които Петър разчита по това време? Много от тях се явяват на последвалите четири срещи в рамките на август 1904 година. Освен доктор Георги Миркович (р. 1825), Пеню Киров (р. 1868) и Тодор Стоименов (р. 1872), идват Анастасия Желязкова (1845–1931), Мария Казакова (1852–1908), Милкон Портомян, Михалаки Георгиев (1854–1916), Георги Куртев (р. 1870), Елена Иларионова (р. 1878), Гина Гумнерова.

Любопитно е силното присъствие на жените между най-ранните му последователи: пет от изредените десет постоянно присъстващи на годишните срещи. Нито «домошарки,» нито развяващите денонощно поли левичарки от първите години на 20-ти век! Жените от кръга на Петър Дънов са белязани с космополитните параметри на своите предприемчиви съпрузи и дядовци, с европейските, руски и американски училища, с търговските кантори, пристанищата, тържищата и петролните кладенци от Москва до Кайро, и от Багдад до Кьонигсберг.

Споменахме, че през 1898 г. той отправя своето «Възвание към народа ми – българските синове на семейството славянско» пред варненското благотворително дружество «Майка» (среща се и като „Милосърдие“). Член на управителния съвет на дружеството по това време е 53-годишната Анастасия Желязкова, която по-късно се заема с изграждането на първото професионално училище във Варна – «Трудолюбие.» До женитбата си Анастасия носи фамилното име на тежкото чорбаджийско семейство на Цвятко Узунов от Одрин. Узунови са богати хора със самочувствие. От тези които искат да вървят свободно напред и затова са

против османското господство. По-малкият ѝ брат Атанас Узунов е приятел на Ботев и Левски, и след обесването на Апостола става негов заместник. Получава каторжна присъда от турците, бяга в Русия, става народен представител от Либералната партия в парламента на независима България и накрая – инспектор на Цариградската Екзархия.

Анастасия е родена в Одрин. Тя учи в гръцко и френско училище в Цариград. Става учителка на 24-годишна възраст в Калофер, а от 1871 до 1876 – в Пловдив. В Пловдив през 1869 основава женското дружество «Майчина длъжност», сътрудничи на вестник «Век», написва и издава «Буквар на франзукския язык. Нарядила А. Ц. Узунова. Издава книжарницата на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук, Велес, Виена, в книгопечатницата на Л. Сомер, 1875 г.»

За живота ѝ през периода 1880–1889 г. липсват подробни данни. Омъжва се за видния лекар Младен Желязков, сестрин син на екзарх Антим Първи, и приема фамилното име Д-р Желязкова. Отглежда две деца. Синът ѝ се оженва за дъщерята на Илия Иванов от Видин, министър на едно от следосвобожденските правителства на България.

През 1890 г. д-р Младен Желязков е назначен за градски лекар на Варна. Домът им е на улица «Стефан Караджа». Във Варна тя става член на учреденото през 1888 женско благотворително културно-просветно дружество «Майка». През 1892 г. е избрана за председател на управителния му съвет и ежегодно е преизбирана на този пост до 1897 г. От този период е друга запазена нейна книга: «Трендафил. Комедия в три действия в стихове от Леополд Лалуе. Превела Анастасия д-р Желязкова. Варна. Печатница Нитче, 1894.»

Приблизително през същия период Анастасия Узунова-Желязкова изучава спиритическа и теософска литература. Дори Димитър Голов в протоколите си от 1906 г. я нарича «Известната спиритистка...» Нейни са преводите на «Защо живеем? Разумно и

правилно разрешаване проблемата на съществуването» от Леон Денис, Варна, 1899, «Раят. Мисловния мир» от К.У.Летбитер и няколко големи спиритически статии, отпечатани в редактираното от д-р Миркович в Сливен списание «Нова Светлина» (1890–1896). Това вероятно е и времето, когато се запознава с Дънов. През 1897 участва в учредяването на Обществото за повдигане на религиозния дух на българския народ, и на следващата година като член на управителния съвет на Дружество «Майка» организира представянето на «Възванието».

Анастасия е първия варненски ученик на Дънов, и годишната среща на Веригата през 1906 г. се провежда от 11 до 1 август в дома ѝ на ул. «Стефан Караджа.»

Мария Казакова (1852–1908) е родена в Сливен. Първоначалното си образование получава в родния си град. Родителите ѝ я изпращат да завърши американския колеж в Стара Загора. Омъжва се за образован мъж от Тулча, който почива рано и Мария отново отива да учи този път в Русия, където завършва висше педагогическо образование. Заселва се в Търново, където учителства до края на живота си, като става дори помощник-директор на Девическата гимназия. Като благотворителка и общественичка, домът ѝ става център на елита на града, откъдето се подема много благородни начинания. В самото начало на века тя влиза в активна кореспонденция със софийския издател Димитър Голов, който се е върнал от мисията си в Африка като пратеник на Ватикана, и също така и с Петър Дънов. В писмо до Голов от 1904 година тя споделя, че възприема Дънов като оръдие Божие със задачата «да повдигне частно българския народ, и въобще славянството.» Идеализмът на ярките духовни просветители от онова време е в пълна хармония с нейният идеализъм. Тя вече е изпратила известните си призови и послания към всички силни на деня, които имат отношение към тази част от света, да наложат една по-висша справедливост в

живота на славяните. Между адресантите ѝ са, и руският император, турският султан и ред западни държавници.

Казакова е буквално първата ученичка на Петър Дънов от времето на най-ранните събори на последователите му и най-щедрата поддръжница на неговата дейност.

Елена Иларионова (1878–1946) произлиза от семейството на единствения български бизнесмен, чиито милиони идват от петролодобивната индустрия. С нея космополитният размах на кръга на Дънов от Бостън, Одрин, Африка, Монпелие, Диарбекир, Тулча и Русия ни довежда до Плоещ. Там баща ѝ, прочутият наш възрожденец Райчо Попхристов, има петролни кладенци. След освобождението той спира да пръска пари за български чети през Дунава и за снабдяването на нашите опълченци. Изчаква криволяво новородената Елена да поукрепне, и когато става на 40 дни продава всичко което има в Плоещ и се връща със семейството си в Габрово. Скоро почива, а след него и съпругата му. Елена остава с много пари и още повече настойници, които я изпращат в девическия пансион във Велико Търново да дели една стая с небезизвестната на всички Иванка Ботева.

Елена завършва гимназията през 1896 г., когато се омъжва на 20-годишна възраст за търновския офицер Константин Иларионов. По това време Дънов изнася сказките си по френология, и Иларионови се запознават с него на една от тях в търговското училище на града. Те остават силно впечатлени от способностите му като лечител. Елена по това време вече има определен интерес към духоните и окултни търсения на търновчани. Тя се движи в кръга на известния местен преподавател и писател Васил Узунов и чрез него става водеща фигура в един от трите големи спиритически кръжока на града.

От 1907 година Елена започва редовно да подпомага и да участва в съборите на последователите на Дънов заедно със съ-

пруга си – отначало във Варна, а когато след 1910 те започват да се провеждат в Търново, съпрузите стават редовни домакини на Учителя в новата си голяма къща на ул. «Зеленича» 28. Там ръководителят на Бялото братство има определена стая в партера на сградата, която използва по време на престоите си в града.

Гина Гумнерова е била най-близо до Петър Дънов, защото го приютява като постоянен квартирант в София. Грижовната казайка приема съмишлениците му, организира беседите на своя необикновен наемател, участва в сбирките под собствения си покрив. Гина е съпруга на просветителя Петко Гумнеров, наследник на богат винарски род от село Церово, Пазарджишко. Тя се омъжва за Петко, и двамата се заселват в столицата на ул. «Опълченска». И двамата се отличавали с другомислие. Били заплени от своя денонощен събеседник, и осъмвали над тълкуването на новите идеи, завладяли душите им. Домът им се превърнал в клуб на Бялото братство. Петко станал дясната ръка на Дънов. Стопанката била нещо като секретарка на щаба. Тя нямала други занимания извън кръга на дъновистите. Тъй като била бездетна, придумала съпруга си да направят завещание, с което да припишат дома си на братята и сестрите от веригата, като преданните дарители се изселили в Арбанаси на слънчевите височини над Търново. Историята понякога се подиграва с благородните хора! Завещанието не било изпълнено. През 50-те години на миналия век, домът музей на Учителя на ул. «Опълченска» 66 се преустройва в «Музей на Георги Димитров.»

Но това е друга история. Ще се върнем на нея като му дойде времето.

А останалите? Мъжете?

Ще започна с легендарния радетел на българския патриархален дух Михалаки Георгиев 1854–1916 год. Роден в гр. Видин,

завършил висше търговско-индустриално образование в Чехия, след Освобождението става учител и пише редица трудове по стопански въпроси. Вече в зряла възраст започва да публикува критически разкази срещу военната истерия, вулгарните политически нрави и насилията против традиционната народна патриархалност и идилична емоционалност. Хумореската му, „Меракът на чичо Денчо“ си остава ненадминат еталон в наивната чистота на българското съзнание.

Веригата, разбира се, не е ограничено българско начинание. В него намират мотивация за духовните си усилия представители на всякакви етнически групи в тогавашна България, и в тази връзка ще споменем един от първите сподвижници за изграждането на Веригата – международния търговец арменец Милкон Портомиан, който след време напуска България.

Ето и колосът на нашето възраждане д-р Георги Миркович. Той е брат на сливения милионер Русчо Миркович, който му осигурява от млади години дялът му в наследствения бизнес на баща им. Образованието му? Със стипендията на другия румънски милионер Селимински – Миркович учи в Киевската духовна семинария с Филаретов и Драган Цанков. После идва гръцката семинария на Куру-чешме в Цариград. Върхът на образованието му обаче е следването му на медицина във Франция, където става дипломиран доктор, като при завършването си получава специална награда от Наполеон Трети. Става лекар в България. Пише научни, окултни, и духовни трудове. С Драган Цанков се включва в униатското движение, чиято цел е да освободи българската църква от парализиращото духовно господство на гръцката патриаршия. С помощта на поляка Чайковски в Сливен и борецът за модернизацията на Турция, Мидхад паша в Русе, Миркович дава рамо на идеята за обособяването на свободна от гръцко влияние

българска екзархия. За съжаление в този етап на живота му водеща роля играят освен полски и турски аристократи, и един български сметкаджия. Става дума за софийския митрополит Доротея, който е запален туркоман и туркофил, доносник на властите. В истерията си да се добере до екзархийски сан Доротея оклеветява доктора в политическо заговорничество, и Миркович бива осъден на смърт. С огромните усилия и влиянието на брат му и други представители на българската тежка артилерия смъртната присъда бива сменена с вечна каторга. След две години затвор в Цариград Миркович е препратен на заточение в Мерден (Диарбекир). През 1875 г., фигуративно казано, напълно му махат оковите, и той започва да лекува местното население. При помилването си Миркович оставя спечелените си средства като лекар от 3000 турски лири на тамошната арменската църковна община за строеж на нови църковни имоти. Когато по-късно го питат «Защо?» той споделя, че местните български заточеници са побойници и пройдохи, и всичко просто ще се пропилее, докато диарбекирските арменци са вярващи, семейни хора. В Сливен Миркович издава сп. «Виделина» и «Светлина». През 1983 пак отива в Париж, но се връща на стари години към младежката си страст, и до края на живота си, се посвещава на безплатното си лечение.

Пеню Киров е диаметрална противоположност на доктор Миркович. При него няма и следа от огромното разгръщане на доктора във всички сфери на обществения живот, било то в научната, обществената, политическата, или благотворителна сфера. Пеню е чадо на четири поколения преданни религиозни дейци от българския възрожденски бисер, село Раково в Сливенския балкан. Роден е през 1868 г. в Карнобат. Според близките му животът му е просто стопроцентов низ от духовни изживявания. Първото му видение е на седемгодишна възраст: Явява му се светло същество, което се носи в небето на север към Стара планина! На 12

годишна възраст е увенчан от два ангела по поръка на Бога. На петнадесет годишна възраст изчезва някъде в чужбина. Никога не споделя къде точно. Записва се доброволец в Сръбско-българската война, но го поваля дезинтерия и едва оживява. На 27 години встъпва в напълно неудачен брак, и на 23 юли 1900 година, в 5 часа сутринта, Петър Дънов го кръщава с водно кръщение в река Девня, с което го освобождава от всички минали връзки, за да го приеме за свой верен помощник до края на живота си. С това Петър се сдобива с първия си ученик и оттам нататък близките му последователи постепенно го титуловат като Учителят.

След една-две години отново има видение. Този път му се явява Светия дух и му казва, че Бог го определя да обикаля България като проповедник от една, до три години. Следва поразителния му живот на пътуващ проповедник, отначало с арменеца Милкон Партомиян, след което се установява в Бургас в близост с Тодор Стоименов.

Телескопичен блик

Между другото! Тази книга не е единствено част от биографията на Петър Дънов. Тази книга е и за Веригата, и за Изгрева. Така че, это още някои подробности за един от големите трима в тази връзка: Пеню Киров. От близо!

Ще има още и за Миркович. Нататък покрай Изгрева ще има за Лулчев. Ще има за който дойде. За Калканджиев да речем. За сливенската навалица от дъновисти. За Айванхоу или Михаил Иванов от Париж – как отива при папата с оня индус, и как ... Ама не! Може и да няма за него. Ще видим как ще се търкули историята.

Така че, это го дневника на Пеню Киров за едногодишната обиколка да проповядва, възложена му от Духа:

«18 май 1903 г. Тръгнахме по призванието аз – Пеню Киров, – родом от гр. Карнобат, жител Бургаски на 37 годишна възраст, българин по народност и Милкон Партомиян, роден в Айтос, жител бургаски, арменец по народност на 35 годишна възраст, изпратени от двамата единствени наши братя в Господа, Тодор Стоянов и Янаки Арнаудов. Обаче не подкрепяни и насърчавани от тях, но упреквани и изкушавани, а особено от Арнаудов, който каза, че «Господ не ви е викал; это сега ще се върнете, и аз ще отида да кажа на домашните ви да ви възпрепятстват и много други»... Очертава се един живот, пълен с лишения, понеже Милкон имаше само 10.70 лв., а аз 85 стотинки...» (Милкон на два пъти му прималява, но след молитви се ободрява и отиват през Касабата в Демирдаши и в кръжмата говорят на насъбралите се селяни, които ги харесат, и с това се въоръжават с «по-голямо дързновение».)

- 19 до 25 май, 1903 – с проповеди през Янък-балабанли, Крушево, Ачлари, Бюкюрджали, Александрово и Трапоклово, Драгоданово и Калояново, Сливен, където се запознават с Куртеза- «Сливенската пророчица».*
- 26 до 30 май – Чарлий, Сливенските минерални бани, Чифлик (с ново видение на Киров), Енипаджи с проповед на Милкон на турски, Кадъкьой с проповед в училището и спане при кмета.*
- 31 май – 2 юни – Нова Загора. В Коруджи попът пита имат ли разрешение от владиката, но Киров казва, че «нямат позволение от владиката, а от владичите» и проповядва с огромен успех. В «Женското училище» кмета, околийския началник, учители, попове, протестанти и др. ръкопляскаат.*
- 3 юни – 12 юни – Кара-бунар, Стара Загора, с. Текето, Белчево, Алипашовите ханища, Чирпан, Мерицлери. Пере ги дъжд. Село Кайматли, Сюлмешлий, Сеймен, през Марица с каик в Сатъбегово, сблъсък с пияните селяни, Садово, пеша за Пловдив в дъжда, Татар Пазарджик, Башумя, Ветрен, където срещат самоковския пътуващ евангелист книжар Евтим Винаров.*

13 юни. – (Чирпан) Ихтиман, Вакарел. Искат да ги вържат и да ги убият с камъни. Вечерта Пеню има видение.

14 юни... 2 юли – Новите ханчета, Германци, Горубляне, София. Гостуват на Бъчваров и Гумнеров, в Бояна на албанеца Михалева. Милкон работи. Много нови познати. Книжарят Голова... Поемат през Враждебна.

14–16 юли – Баувица, Караджиларе, Курмянско, Севлиево, Богатово, Ново село, Бълван, Леденик.

17 – 18 юли – Запознават се с Казакова във Велико Търново. Сеанс, запознанства с сръбкини – шивачка и медиум.

19 юли – 22 юли – В Женския манастир в Арбанаси се отвращават от разврата. Горна Оряховица, Аясковец, Тимниско, Поликраище, Коцежа и Одаите. Раданово, Бяла, Две Могили, Русе. Къпят се в Дунав. Срещат познати протестанти. Получават пощенски запис от д-р Миркович.

27 юли – с. Бъзън, Писенер, Торлак, където след проповедта следва голямо сбиване.

28 юли... – с. Езерча, Асеново, Борисово, Разград, Инебекчи, Каба-кулак, Тохчи-кьой, Кьоселер, Дерекьой, Белокомитовски ханове, Кадъкьой, Енджекьой, Ах-баба, Пресвал, Нови Пазар, Енево (Милкон проповядва на турски). Провадия, Джиздаркьой, Манастир, Емирлери, Гебеджа, Голям Аладян, Малък Аладян, Енджекьой, Варна, където живеят до 7 август за предстоящата среща на Веригата. Местят се при бакал Кости в «Дере Малхеси», и на 17 август правят тайна вечеря за събирането на Веригата.

19 август... – за Балчик през Ени Кьой, Джифирли, Дишпудак, Екрене, Гечилер, Текето и Балчик. Тюрки сюючук, Михал бей, Каварна, Гечилер, Екрене, Дишеудак, Джифирли, Еникьой, Франга, Варна, с Дънов в манастира св. Константин, за Синдел с трена (и ново видение). Провадия, Ново село, Комарево, Куш тепе, Розалък, Стрежа, Тикенлик, Баялар, Дъскотна, каруца за Айтос през Боаз дере, Билек-махле, Алма-дере и Айтос – Стойковия хан. Ямбол, пак Пандакли, Карапча, Крумово, гръцкото село

Драма, Есебеглик, Казълагач, Хасан бегли, гръцкото село Синапли, Кавлакли, Гердеме, Каур-алан, Гюдюляри, Саалари, Текето, Алюменчево, Харманли, Узунджово, Хасково.

3 октомври... – Скобелово, Борисовград, Папазли, Яхли, Ахматово, Ходжеиново, Кара-изово, Станимака. На 6 октомври вали сняг. С файтон за Пловдив, Пашамахле, Въйводово, Калековци, Срема, Ине-бекчи, Али-вакув, Балтаджи, Къмъчли, Брезово, Хамзалари, Рахманли, Казанлък, Баня, Караитли, Казанлък, Асат, с. Шипка, Червен бряг, Габрово, Царева Ливада, Дряново, колибите Шумата, Пейна, Тапанарите, Гостилица, Маркочево. Севлиево. Тетевен. Камен-дял, Големи усои, Турски извор, Брусенски ханове, Луменски ханове, Етрополското лъка, Етрополе. Равна, След Гълъбец – Арабаконашкия проход и с. Пергел, Горна Камарица, Саранци, Столник. С. Желява, Лешниково, Яна, Горни Богров, Долни Богров, Враждебна и София.

11 ноември... – В с. Желява през с. Яна. Бухово (след проповедта обвиняват Пеню, че е протестантин и го харат на сила да пие вино). Бутунец, Челопечене, Враждебна, Барловския хан, Невленските колиби, Врачанските колиби, с. Банкя, Трън, Брезник, Филиповските и Параменските колиби, с. Ребро, Конско, Видрица, Брезово. През брезнишките къили за Перник. Слаканевските и Богдановдолските колиби, с. Батановци и с трена в Перник, после Радомир. За Кюстендил през Върба, Кошарите, Бубурици, Прибод, Извор, Клисурса, Чокльово. Червеново, Коньово, Багреница, Търновмък, Нови Чифлик, Кадин мост, Четерица, Панчерево, Баланово, Дупница. Самоков. Протестантската учителка в американското училище Димчевска изгонва Пеню «защото бил с дявола...», но вечеря с протестантския проповедник Мишайков.

8 декември... – С. Шипочени, Баня, Костенец, Белене, Саран-бей, Татар-пазарджик. За Пещера през Башикярово, Хаджилар, Куцагово, Радилово. Брацигово, Козарско, Адино, Кръчим. Стина, Перушица, Брястовица, Дермен-дере, Каматево, Пловдив. Катунцица, Садово, Скобелево, Чирпан, Стара Загора с влак, Нова

Загора, Кермен, Сливен. Остава там до 4 февруари.

4 февруари... – Алазагли, Артаклари, Скобелево, Гаврилово, Ямбол, Стралджа, Карнобад, Ерифили, Айтос, Бургас, Месемврия, Чимос и Равда, св. Влас, Емине, Гьозикен, Бяла, за Варна през Антикьой, Фъндъкьой, Оряхово, в ханчето в Паша Деро спира премръзнал. Във Варна пристига в Милконовия дом.

8 март ... – За Балчик през Франга, Ени-кьой, Чаталчешме, Гечилер, Текето, Балчик, Каварна, Т. Сюючук, Михал бей, за Добрич през Диван-ювалъ, Чаирли-гьол, Сус-кьой, Вейлюфак, Айдънчево, Башбунар, Курт-дере, Чанаклар, Алъчкьой, Каба-сака, Гелинджик. Адски студ!... Сюючук, Малко-чамурли, Средно-чамурли, Голямо-чамурли, Денеклер, Кара-мелит, Канак, оямар, Курт-бунар, Гюлер-кьой, Суджак. Поемат за Силистра, Алфатар, Тутракан, Русе, Свищов, Лахово, Лом, Видин, Кула, Новоселци, Бяла Рада. За Белоградчик през Бранковци, Цар Шишман, Толовица, Рабиш, Върба, Белоградчик. За Фердинанд – Боровица, Гиоргич, Горна Белотиница, Смоляновци, Виница, Горно-вареница.

1 април... – с. Долна Вериница. Тръгват за Берковица с файтон, на който се вози 18-годишна проститутка. През с. Боровица, Комарево, Черковска клисура, Чифанкьово, Слатина, Драганица. Поемат за Враца през с. Бяла, Бистрица, Кулата, Враца. Трето земетресение за последните два месеца. С влак за Ихтиман, с. Ветрен, Панагюрище, Славовица, Лесичево, Юруците, Бяла, Баня, Куртово, Калофер, Доймушлари, Борисово, Голямо село, Търничево, Габарево, поемат за Казънлък през Тулово, и пр. и пр. за Стара Загора.

Пеша, с кон, с кон да им носи багажа, докато пердашат пеша, с пощенски коли, с трен, с параход, с каик през приходилите реки... През сняг и студ, и побои, и просълзени презгърдки, и приютяване от стари сърдечни приятели по пътя... Видения на сън и на яве. Земетресения...

За колко време бихме направили тази обиколка ние?

С вас?

От кореспонденцията на Дънов с членовете на Веригата личи, че по това време той вече е поел отговорността на духовен ръководител (т.е. пълен «небесен вестител»): Определено изисква какво трябва да се направи по нареждане на отвъдните сили, дава конкретни оценки на задачите, с които съратниците му трябва да се нагърбят, и сочи недостатъците на работата им. Така например намира за неправилно това, че Анастасия Желязкова се разсейва с много странични светски работи, и пише на д-р Миркович, че Господ не одобрява неговото сближаване с Колесников, с който угажда повече на човешката си суета отколкото да слушат Бога. Тук трябва да обясня, че Дънов не харесва увлечението на доктора по спиритизма: викането на духове, контактуване с отвъдния свят и пр., макар че след смъртта на Миркович той сам го извиква да се свърже с членовете на Веригата.

Дънов по своему постепенно «овладява» последователите си. Понеже са духовни, търсещи личности, той им казва какво иска от тях Бог и как ги оценява. Дори да не виждат Дънов като човек издигнат над тях, той ги оставя сами да преценят дали нямат недостатъците, които им сочи от името на Бог. Последователите му, като духовни хора, виждат, че критиката е основателна. Приемат, че може и да е вярно, че Той, Избранникът, «Назначеният» от Бога може и трябва да се приеме като Учител, и го следват надмогнали колебанията си.

Ето един пример. Казахме, че Дънов критикува Желязкова-Узунова, задето се занимава със светски работи (издаване, преподаване, превеждане, просвещаване на цялото общество т.е. на терен, който е, и ще бъде, дълго извън контрола му) вместо всецяло да се съсредоточи и интелектуално (с непостоящимия си за него заряд) и материално (с богатството си) само на контролираната от него Верига. След време, в периода на «Изгрева», когато вече изградената от него структура си е извоювала непоклатим престиж, той иска от учениците си обратното: да се свържат с широките респек-

тирани обществени структури и терени – да са бизнесмени, търговци, преподаватели, светски писатели, обществени и политически авторитетни фигури. Недоволен е (негласно) от биолога Боев, от полския възпитаник дипломат Методи Константинов, от брата на търговеца Дойнов, от издателя Атанасов, че за тях Изгрева е място на което да загърбят напрежението на активния обществен терен, за да се разтоварват с Паневритмията на избилата пролетна трева на Поляната и на Седемте Рилски езера.

Това най-ярко и най-добре е документирано в отношението му към Миркович. На един от началните събори на веригата виждаме, че Миркович е особено щедър. Той дава за Веригата 150 лв., а Дънов – 50. Дънов му пише топли писма, в които паралелно с извисеността на тона си, иска настоятелно да му изпрати по-скоро обещания дюшек, който още не е получил. Общо взето той прави забележки на Миркович, в качеството му на най-авторитетния член на Веригата, че си губи времето със спиритуалистични занимания, и в кореспонденцията си с него го упреква досто открито за това. Въпреки че по принцип е против спиритуалистически занимания, Дънов прибегва до отхвърления от него самия метод за общуване с отвъдното, като вика духа на Миркович след смъртта му (1906 г.). Духът на Миркович казва, че сега е разбрал, че е било голяма негова грешка, че е бил щедър за големите неща, но непростимо дребнав и стиснат за малките работи. Така със собствения си език Миркович признава пред членовете на веригата, че «отвъд» е разбрал, че е имал точно този недостатък, който приживе изтъква Дънов.

* * *

Изминават пет години преди да настъпи пълното посвещаване на Веригата в София, на дейности, които заслужава специално да се изтъкнат.

Веднага след първата годишна среща на Веригата през месец

юли 1900 година, на 25-ти в пет часа сутринта в река Девня край Варна Учителят кръщава Пеню Киров. С това той према своя първи ученик, който остава неговия най-верен и предан помощник до края на живота си.

През есента на същата година Учителят дава на последователите си прочутата молитва на бъдещото братство, известна като «Добрата молитва.»

Следват четири напрегнати години на просветна дейност – съчетана с началото на неговия интерес към френологията – т.е. систематичното измерване на човешки черепи с цел да се установи зависимостта им от умствените и духовни данни на съответните личности. Издава статии на тази тема (сп. «Родина» 1901). Изнася сказки (Нови Пазар, читалище «Зора» и проповед в Евангелската църква в Сливен, читалище «Надежда» в Търново). В Шумен. През 1903 дава в Добрич, Балчик и Каварна по две сказки. Води лекции по френология и хиромантия.

Обиколките му са неуморни като започва от Варна през 1901 г. Следват Бургас, Ямбол, Сливен, Нова Загора, Стара Загора, Пловдив, Пазарджик и накрая София. Следва Северна България през 1902 като тръгва от София. Следва Шумен, Русе, Търново и пак Варна.

Дънов ежегодно е на срещите на Веригата. След учредителната във Варна през 1900 год., следват втората среща в Бургас през 1901, третата пак в Бургас през 1902, и четвъртата във Варна през 1904. Интересно тук е да се спомене, че всяка следваща година, срещите променят малко или много характера си. Официалните вечери на срещите отначало имат доста ритуален характер. Пие се по чаша червено вино за специална наздравница и пр. и пр. От година на година протоколите от срещите показват, че събиранията стават по-малко претенциозни; по светски.

И с това се изправяме пред дверите на София!

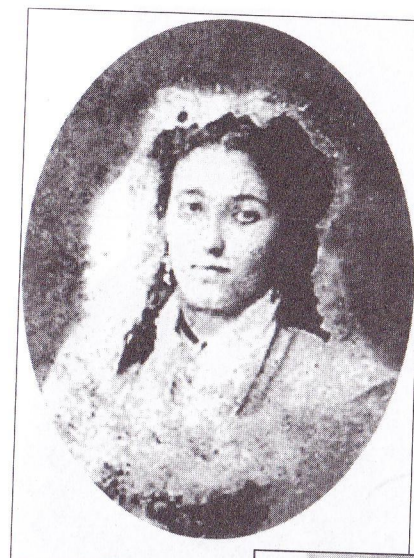
Снимки към глава втора: Веригата

Елена Иларионова

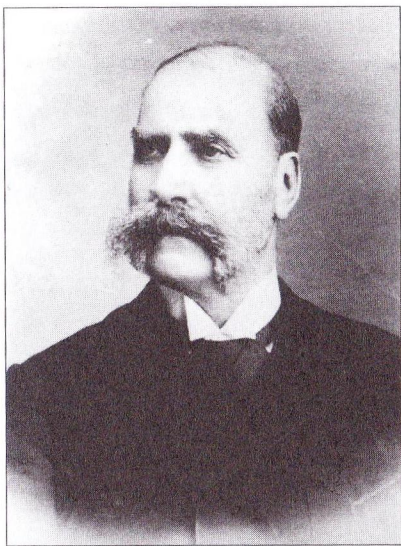
Мария Казакова

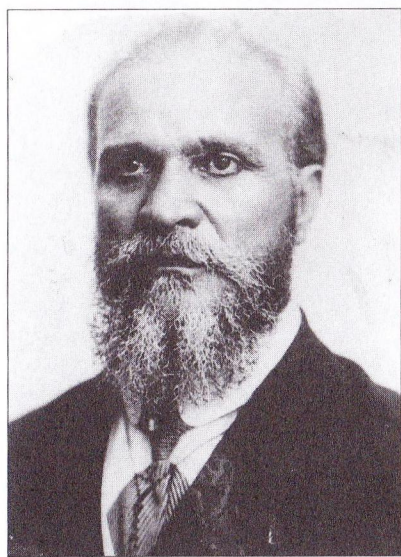
Анастасия Узунова-Желязкова

Семейство Гумнерови

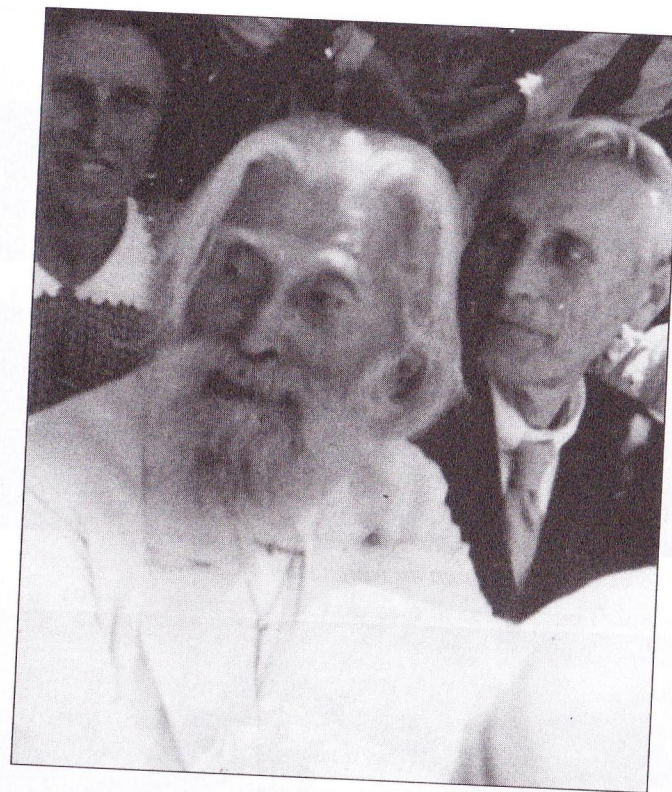
Д-р Георги Миркович

Пеню Киров

*Сливенската пророчица
Куртеза – 1910*

Тодор Стоименов и Дънов

Домът на Миркович в Сливен

Домът на Иларионова в Търново на ул. «Зеленича» 28

Глава трета

ОПЪЛЧЕНСКА

Автоматична фотокамера

Декември 1904. – Дънов се настанява при семейство Гумнерови на ул. «Опълченска» 66 в София. По това време се сближава с издателя Димитър Голов и журналиста Тодор Бъчваров.

Април 1905. – Прави обиколка с изнасяне на лекции в Северна България до Русе. Посещава и други градове.

Август 1905. – Годишна среща на веригата във Варна.

Август-октомври 1905. – От Варна Дънов започва обиколка в Южна България. Посещава Пловдив, Нова Загора, Стара Загора, Казанлък, Хасковските бани. Връща се във Варна и през Сливен заминава за София, където пристига на 30 октомври.

11–16 август 1906. – Годишна среща на Веригата във Варна. На 14 август там са д-р Миркович и Михалаки Георгиев.

27 юли 1907. – В Бургас се създава първата духовна група, която започва работа със съдействието на Дънов. Ръководител на групата е Пеню Киров.

15 август 1907. – Годишна среща на Веригата във Варна.

9 август 1908. – Годишна среща на Веригата във Варна.

16–20 август 1909. – Годишна среща на Веригата във Варна.

Нова Година 1910. – Дънов посреща новата година в Бургас в семейството на Г. Стойчев.

Юни 1910. – Изнася сказки по френология в Сливен и Айтос. Има срещи с Куртев.

14–18 август 1910. – Годишна среща на Веригата в Търново.

1911. – Дънов посреща новата година в Търново в дома на Атанас Бойнов.

Септември 1911– юли 1912. – Изнася неделни проповеди в София. По структура проповедите са близки до методистката богословска практика, но по съдържание отразяват научното мислене на тогавашното време. Прекъсва проповедите само за обичайните си обиколки из провинцията.

1912. – Посреща Новата година в Бургас със семейството на Г. Стойчев.

Юни-юли 1912. – Прекарва два месеца в Арбанаси в работа над книгата си «Завета на цветните лъчи на светлината.»

15–21 август 1912. – Годишна среща на Веригата в Търново. Раздава на присъстващите по един екземпляр от «Завета на цветните лъчи на светлината».

Къщата на Гумнерови на ул. «Опълченска» има доста живописна слава. Тя е малка къща близък с два отделни входа, в която Гумнерови не живеят. Тъй като са бездетни и далеч от идеята за разгъване на сериозно семейно битово строителство, те щедро я предоставят за ползване на хора с каузи, които са им присърце. В южната ѝ половина по посока на Витоша те приютяват този, който за тях е бъдещия всемирния духовен учител – Петър Дънов, а в северната половина на къщата по посока на централната гара – бъдещата звезда на Третия комунистически интернационал Георги Димитров.

Двамата обитатели отначало се разбират добре. Бих казал много добре. Дънов постоянно е посещаван от последователите

си, и Георги Димитров не стои настрана от ежедневието на съседа си. Учителят по често изнася неделни проповеди от прозореца на стаята си на насъбралите се слушатели в двора. Тясно е!

Понякога Димитров сам слуша проповедите му отстрани. Приятелско е и отношението на Дънов към събитателя си на Гумнеровата къща. По това време Димитров се свързва в съвместен живот със сръбкия Люба Ивошевич. Красива, интелигентна млада жена, тя има доста независим характер, и от тяхната половина на къщата, често се чуват препирните им. Не съвсем безобидни между другото! Двамата съседи – вече зряли мъже – често обменят приятелски думи на тази тема.

Авторски блик

Тук му е мястото да се отклоним за малко, за да поясним както за много от днешните дъновисти, така и за днешните (хайде да кажем «за вчерашните») комунисти странното на пръв поглед съжителство на «Опълченска.». Вече стана дума за това, че кръгът около Петър Дънов отначало е свързан от една страна с активната работа на протестантските мисии в България, от друга с редица езотерични кръгове на духовно развити хора, които не са удовлетворени от все по-формалното и чисто ритуално деградиране на цветущата в миналия век българска източно-православна църква. Има цяла експлозия на масонство, теософско движение (с водещата фигура на Николай Райнов), спиритуализъм (с водещата фигура на френския възпитаник д-р Миркович). Има толстоисти и пр. и пр. Оттам идват първите ученици на Дънов, между които са и Гумнерови. Оттам първоначално идва и растящото усещане на духовното и социално нехайство на новата управляваща българска прослойка. Майката на Георги Димитров – известната на

всички баба Парашкева – е активна протестантка. Няма да влизаме в подробности, но и сина ѝ, и дори по-късно неговия политически наследник Вълко Червенков имат връзки с протестантската образователна система в България: Американския Колеж в Симеоново и пр. Братът на Вълко Червенков на младини например е волейболна звезда на колежа и през 60-те години на миналия век, един от постоянните среднощни проблеми на милицията в София. Тази връзка на баба Парашкева по-късно спасява живота на Г. Димитров при Лайпцигския процес, в който е осъден на смърт за запалването на Берлинския Райхстаг. Тя успява да защити сина си на международно ниво именно чрез тези среди. Дънов е свързан с Методистката църква, разбира се, докато баба Парашкева и сина ѝ са свързани с Конгрегашката (Евангелската) църква, чиито плод е и Американския колеж в Симеоново, Американското основно училище в София, Евангелската църква на ул. Солунска, Старозагорската им гимназия и пр. и пр.

Времето, в което Гумнеровата къща на «Опълченска» е центърът, около който се върти развитието на бъдещото Бяло Братство, е дълго. Цели осем години.

Нещата се променят. Развиват се. Отначало има близко приятелство между северната и южната част на двора. Живописен е случаят, при който полицията идва да арестува Георги Димитров заради комунистическата му дейност, и Дънов го скрива в своята част на къщата. Никой не знае, че двете половини на сградата близнак, са свързани през един долап в стената, който ги дели. Димитров се скрива в стаята на Дънов, където минава за един от гостуващите на учителя дъновисти, и така се измъква.

В края на този период (балканската и световната война) идва и изказването на Учителят, че той приема разрушаването на руския Царизъм и разрешаването «Отгоре» да се даде път на ко-

мунистите. Това е в контекста на спора между Сталин и Троцки, дали е редно да се обособи комунизма не във всемирен мащаб, а само на територията на бившата Руска империя, както иска Сталин. Не е нужно да влизаме в подробности. Мотивът ми да го спомена е само фактът, че с развитието на нещата в Русия постепенно идва време «Югът» и «Северът» на «Опълченска», т.е. Дънов и Димитров напълно да забравят някогашния близък произход на идеите си. Къщата на Опълченска е завещана на Братството, макар и постепенно да става периферна в живота на Дънов, който възлага на строителя на Братството Борис Николов да го отдели окончателно от общият имот. Т.е. да се затвори скритата врата в стената на двете половини и да се издигне ограда между двете части на двора. Както той казва шеговито:

– Веднаж за винаги да се отграничим от Третия Интернационал!

Така и става. Макар и бъдещото Бяло Братство на дъновистите дълги години да продължава да е приют за много млади, пък и не толкова млади, недоволници от тогавашния господстващ духовен и културен живот на България.

Като казваме, че Дънов се приютява в къщата на Гумнерови на ул. «Опълченска» в София, това съвсем не значи, че той прекъсва, или намалява активността си в областите на досегашното разширяване на идеите си. Той активно продължава френологическите си изследвания и изнасянето на сказки на тази тема из страната, прави обиколки по време на които постепенно започва да изнася духовни проповеди с цялата си опитност на професионален протестантски проповедник, обогатени обаче с кълновете на бъдещите си неделни беседи на «Изгрева». Ежегодно участва в срещите на «Веригата», които до 1909 се провеждат във Варна,

а от 1911 в Търново. Спорадично някои от членовете на Веригата го приютяват в Търново, Арбанаси, Сливен и пр., да разработва и пише издадените си през този период трудове за Пентаграма, или накратко «Петте стъпки за повдигане на човешката душа», и една от основните си книги от началния период на живота си като всемирен учител – «Заветът на цветните лъчи на светлината.» През цялото това време, когато е във Варна например, той се настанява при сестра си и има стая за работа в Арбанаси в къщата на Елена Иларионована на ул. «Цветарска» 28.

Между другото Елена Иларионова в спомените си дава ярка илюстрация на начина, по който протича привличането и развитието на бъдещите последователи на Дънов през този период.

За нея предпоставките за бъдещето ѝ насочване към дъновизма се полагат още от първия Търновски Държавен девически пансион, в който започва образованието си през 1881 година. Там ги възпитават в религиозен дух и почти всяка седмица ги водят на църква. Обрядите и тайнствата, с които това е свързано, събуждат в нея въпросите за съществуването на Бога, за наличието на друг свят, където душата пребивава след края на физическия живот. Пита се «Защо Бог» – по собствените ѝ думи – «който дава всичко, има нужда да му се запали една свещица». Никой, нито учителите, нито служителите в църквата, не могат да ѝ дадат отговор на това. С завършването си на пансиона, лутането в духовните проблеми, които я вълнуват, не само не се намалява, но се изострят, тъй като няма родители и трябва да се справя сама с трудностите на следучилищния живот. Учителства в Габрово, сключва брак със съпруг на военна служба в Плевен, и когато го преместват в Търново през 1903 година, за нея идва проблясъкът на бъдещият ѝ път в живота.

По това време Дънов изнася в Търново една от сказките си по френология. Иларионова присъства с брат си в читалищния

салон, който я поразява с това, колко е препълнен. Дънов показва с илюстрации връзката между човешкото тяло и духовния му заряд, сочи пътищата на градежа на личността със собствените ѝ човешки мисли, чувства, стремежи... Всички са прихласнати, и Иларионова осъзнава, че е свидетел на един непознат за нея подход към духовното! Това което я поразява и привлича неудържимо е абсолютния позитивизъм на Дънов. Той не се «бори с дявола,» както досега са ѝ втъпявали в главата от ученически години. Не се ровичка в негативизма на недостатъците на човешката душа, а се обляга на позитивизма на истинския проповедник. Няма неизлечима болест! – според него. Няма «сатанински прегради,» за всяка човешка душа, и когато човек разбере и се свърже с Великите закони на природата, сам ще се излекува от всичко, което го спъва.

Иларионова приема всяка негова дума като велико откровение. Иска да му благодари, но не може да пробие през тълпата, която го огражда. Опитва се да го намери в града, но и това не успява. Така или иначе оттук нататък за нея няма връщане назад.

Около нея постепенно се събира кръг от интелигенцията на града: учителят по литература и писател Васил Узунов, г-жа Кинкел с прятелката си Саша, д-р Събева от Плевен, съученичката ѝ Милка Досева, военният лекар доктор Таджер. Става дума за духовния хайлайф около нея.

В този именно кръг Иларионова най-сетне успява да се срещне с Дънов, който гостува при някогашната ѝ учителка Мария Казакова в Търново. На срещата присъстват известният книжар от София, Голов и редакторът на списанията «Родина» и «Виделина» Бъчваров, както и поканените майор Недялков, д-р Лечеви, Дойнови и Милка и Невена Досеви. Тежаци на мястото си семейства! Срещата е свързана с провеждането на спиритически сеанс от г-н Голов. Учителят (в скоби казано) не гледа положително на опита да се проведе този сеанс.

Така или иначе Дънов гостува в дома на Иларионова и съпруга ѝ почти целия февруари на 1905 година.

Където и да пътува, или пребивава Дънов обаче, оста около която се върти битът му, си остава къщата на Гумнерови на «Опълченска!»

Д-р Миркович умира в Сливен през 1905 година след Шестия събор на веригата във Варна през месец август. Скоро след това Дънов запознава Иларионова с членовете на веригата Тодор Стоименов, Пеню Киров, Тодор Бъчваров, Анастасия Желязкова, Мария Казакова, но тя още не присъства на сбирката през 1906, когато Учителят нарушава антипатията си към спиритуалистическата практика на някои от последователите си като на 14 август във Варна – скоро след събора – в 10 часа сутринта повиква духа на Миркович.

Духът все още звучи дезориентиран относно новото си състояние, макар и пълен с любов към духовните си братя. Явява се и на следващата сутрин в 9 часа сутринта, като този път води конкретен пряк диалог с някои от присъстващите.

Защо Дънов нарушава принципното си несъгласие със спиритуалистическите сеанси, не мога да кажа със сигурност. Това обаче безспорно е един от интересните въпроси свързан с Веригата от онова време.

Теслескопичен блик

Приятели и братя,

Благодаря ви за почитта и за вашата любов, която храните към мен. Вие виждате, че връзките между нас не са

скъсани. За сега само положението е изменено и формата на нещата. Вия сте в този свят, наречен от вас физически, аз съм сега в света наречен от вас астрален. Може би ще ви интересуват много неща да знаете от този свят, но първо да ви кажа, че и аз съм тук в чудо. Нещата и работите тук аз ги не намирам така както очаквах. Пред мене е един свят с много по-голяма земя и обширно небе, с много по-ярко слънце и безбройни звезди в пространството. Те се така въртят и обикалят, както във вашия свят. Може би криво ще ме разберете, като казвам, че се въртят и заобикалят, понеже аз не зная как да ви кажа. Казвам така, защото така го виждам, така ми се струва. Тук световите се движат направо, наляво, на дясно – на три посоки. Представете си колело, което се движи на изток, към ляво, и дясно, и пак отива на изток. А знаете ли кое е това колело? То е живота. Но ако речете към юг да се движите и към север да се движите, все към изток ще отидете и този изток е нагоре. Този изток тук е нашия Бог.

Аз се старах, когато бях на земята, да направя много работи, много работи и големи работи, но съм пропуснал една от най-важните. Знаете ли коя е тази най-важна работа? Да обичаш Господа. Вие много пъти сте го чели. Аз видях тук, че не съм обичал всички хора еднакво, а ето къде е моята грешка. Да любиш Бога значи да любиш всичките негови създания, всичките негови неща. Да любиш, значи да служиш. Това сега познах. В моя живот имаше една голяма погрешка; аз бях щедър към големите работи, а извънредно скъперник към малките. Много пъти за малки неща съм се циганил. Като говоря за тези малки работи, те са били все парични работи. Даже сега мога да процитирам един мой случай. За 75 лева бях вдигнал една цяла гюрюлтия, и бях го направил източен въпрос, който ми коства живота. С това станах причина списанието «Виделина» да изгуби своето достойнство в небето. Аз си правя една приятелската изповед, понеже виждам сега, че няма нищо скрито покрито. Нещата са скрити само

в тъмнината. После друга една моя погрешка бе, че съм обещававал много работи, които не съм изпълнявал и не съм стоял на обещанието си. Сега, разбира се, аз не съжалявам за тези неща, понеже уча една нова опитност. Аз не плача за това, но се радвам, че те са дошли да ме научат как да живея. Не мислете, че да се живее е много мъчно нещо, то е най-лесната работа, най-лесното нещо. Добре имайте предвид, че вие сте една спица в колелото. Не се иска от вас да живеете, защото ще живеете, искате или не искате. Сега в духовния живот като се скъса една спица, не се разваля цялото колело, а колелото върви и спицата се прави. Аз зная, че вие се интересувате за мене.

Вие мислите, че аз като съм тук, че зная всичко, но аз съм толкова невежа, колкото и вие. Зная, че ще ме запитате колко време има да стоя тук в тоя свят. Вие на земята знаете ли колко можете да живеете? Ама предполагате. Така и аз ако река колко ще стоя, ще бъде такава едно предположение. Разбира се, аз не искам да бягам от този свят толкова скоро, едва съм се родил в него, аз съм едно бебе в него. За мене тук се грижат така, както за вас се грижат на земята. Трябва да порастна, да уякна, да усвоя тукашния език и начин на живеене. Да позабогатея малко. Не мислете, че съм напуснал мисълта за богатството. Не може да мислите, че тук съм в някой манастир на изправление. Колко сте заблудени. Действително, аз съм тук на изправление, но така както хората се изправяват на земята. Сега ни хранят, после ще почнат да ме учат и като ме възпитат ще ме пуснат да вървя нагоре, или надолу. Приятно ми е, че това е една работа, която трябва да върши, защото научих добрия урок – че послушанието е живота. Това, което Бог е наредил и определил за човека, като го изпълнява, ще бъде блажен. Сега, видите, аз не искам да ви отегчавам с проповеди – това не ми е целта. Аз не съм проповедник, при това и не съм красноречив. Ще ме извините за граматическите погрешки, които правя.

Даже нямаше нужда да ви проповядвам, защото вие имате толкова на земята, и от моя страна това е натрапчиво да се меся в чужди работи. Аз не искам да ви морализирам, защото морала е една празна каца. Не искам да ви уча, защото учението е една сянка. По какво зная и по какво да ви уча. Моята хомеопатия тук не работи – лековете си на земята оставих, оставих ги, понеже нямаше какво да правя, понеже ме изпъдиха. А казано е на едно място, че «изгонят ли те от едно място, бягай на друго.» В този случай аз постъпих евангелски по вашemu. Мене сега се виждат много неща смешни и глупави, не че нещата са глупави, а хората. Гдето е казано, че хората са глупави, аз разбрах, че те са в сянката. Понякой път е приятно на човека да седи повече в сянката, но не всякога сянката е потребна за почивка. Да оставим този език, той е малко философски, а вие знаете, че с философия не се занимавам, и на земята когато бях, бях човек от положителните. А как мислите откак съм тук: Аз съм тук в сянката, почивам си, защото няма какво друго да правя. Искам да знаете, че тук светът не е скучен, както вие си го представяте и както е писано във вашите книги там на земята. Като казвам «вий» аз не отделям себе си, а само цитирам едно ваше становище, на което се намирате. Вий сте тук долу на един конус, а когато се изкачите на върха на конуса, когато се изкачите над земния живот към астралния, тогава ще влезете в друг конус вътре. Тук в този живот има чудесни наредби. Не вашия живот разбирайте. Сега, ако се впусна да ви описвам, не би достигнало време. Но ще ви кажа само тази история, че в този свят ядат по-малко, мислят повече. Говорят по-малко, учат повече. Видите, четене и учене не е едно и също нещо. И ако тук не работеха, горко щеше да бъде за вас, защото всичката груба материя я преработват за да ви я повърнат назад. Представете си материя като празни, нечисти шишета, омацани извън и вътре. Като празни съдове, и тия съдове трябва да се опразнят, омият и напълнят, да се запе-

чатат и ви се изпратят назад. А това, което вътре се туря, е това което вие наричате елексир на живота. Тези шишенца вие като ги поразпечатате, ставате весели и всичкия ваш махмурлук ви напуща за всякога. Не за всякога, но ви напуща временно, защото махмурлука ви нали иде от когато шишенцата са изпразнени. Вие ще ме извините за това грубо сравнение. Може, ако намерите друга, по-добра дума, да я замените. И така шишенца нагоре, надолу, работим ние, работите вие, това е колелото на живота. Но не искам да схващате, че това е абсолютната истина. Сега, разбира се тия шишенца как ги знаят хората. Имат разни краски: някои безцветни, сини, зелени, бели с хляди цветове, и когато тези шишенца се отразяват, във вашия спектър се образуват краските. И така според колкото шишенца има във вашия стомах, таква ще бъде състоянието ви, и според колкото шишенца има във вашия мозък, такъв ще бъде и мозъкът ви.

Разбира се, това не е строго научно определение, защото тук с наука не се занимаваме, а описвам нещата така, както ги съзерцаваме, и ако един ден съзная, че има грешка, ще ви предавам нещата както ги науча, по-нататък. Но не искам да ме разбирате, че целия живот се състои от шишенца – това е само по вашия език – фигура на речта. Животът сам по себе си е неуловим и за него и аз знам толкоз, колкото и вие знаете. Той се изразява в шишенца, съдове, в краски и светлина, но той сам не е нито едното, нито другото. Но ще ме попитате вие, какво е тогава? Аз ще ви кажа с думите на един велик Учител: това сте вие. Спиците тук са всичките същества. Обръчът на колелото – това са всичките светове. Всичките светове – това са жилища, дето трябва да се живее хубаво, добре. Вие сега на земята не трябва да правите моите погрешки, защото ако ги правите, ще трябва да ги изправите отпосле и ще ви отнеме време. Но не искам да ви ставам отегчителен. Благодаря на моя Господ, който ме допусна да имам съобщение с вас. Сега аз ви моля да ме не

безпокоите всякога и да се интересувате за празни работи. Празни работи за мене, а не за вази. Аз бих желал вие да се молите за мене да мога да уяквам, защото вие като се молите, животът чрез вас ще минува към мене. А за това, което вие ще ми сторите, Бог да ви благослови. И вие мислите сега, че аз съм умрял; и някой път се плашите, мислите, че съм далече някъде, но когато вие мислите, че съм далече, тогава аз си почивам някъде. И тук, в този свят има спане, това, което хората наричат изгубване на съзнанието, потъване в себе си. И разбира се, както на земята, до седем часа, позволяват да се спи, така и тук има определени часове за спане. Така щото, ако някой път ме събудите, ще стана махмурлия, т.е. малко недоволен. Моля ви, аз не искам да вярвате в това, което сега ви казвам, вие сами ще се убедите, когато сами дойдете тук. Вие ще се намерите както едно време хората в турско, с турски каймета за които за хиляда гроша, хората един грош не дават. Аз ще ви кажа само това, че тук хората са по-утививи, по-благородни, по-умни, по-мъдри, готови да услужат. Градовете не са като вашите градове. Има по-малко кражби. Но тук е само едно сравнение. Градовете са по-добре уредени. Къщите са по план, улиците по план, имат добри училища. Децата им са добре облечени; на митингите тук не се бият. Православни, протестанти, католици, не се гонят. Мохамеданите не колят гяурите. Значи, както виждате от това, което ви казвам, хората тук имат по-голям страх и любов към Бога, отколкото на земята. А тия хора вие ги наричате фанатични духове. Колко сте заблудени! Като че ли ние сме едни сапунени ветрове, сапунени мехурчета, и както мислите за себе си, мислите и за нас. Сега вие ще ме попитате дали искам да дойда на земята. По мое собствено желание никога не бих дошъл, освен ако ме проводят. Тук хората живеят в мир и любов. Това вие ще го наречете «астрално братство.» Туй братство тук е същото човечество, което се стреми нагоре към небето. Сега в нашия свят тук стават големи

приготовления. Тук се готви един поход, едно нашествие на вашата земя, защото вие сте хора, които от добро не разбирате. Разбира се, аз не съм в това число, които ще дойдат да нашествуват земята; но сега не искам да мислите, че тези които ще дойдат те ще ви ограбят. Тукашните хора такива работи не правят. Аз не искам да мислите, че мене ме нищо не интересува на земята. Ако говорим само за земята, то е така, но ако говорим за земята във връзка с хората, то тя ме интересува. Земята ми е мила, понеже аз имам приятели в нея, а то сте вие, и когато мисля за вас, аз имам добри възпоминания за нея.

А виждам нашия приятел Голов. Тази година не може да се шегува с мене. Миналата година ми задигна една монета, а тази година съжалявам, че не мога да му дам такава. С това го не укорявам, не искам да го укорявам. Аз познавам неговото добро сърце, той е малко лековерен, но в сърцето му е малко друго яче. Та и какво ли може да прави друго. При грижите и мъчнотиите, то е една разтуха, както един скръбен човек когато свири на цигулка. Ее, приятелю! Ти се плашиш за твоите полици, зная. Твоята полица е все от книжа направена. Лесно можем да я уредим сметката. Видите, аз заминах преждевременно. Не можах да дам пари да направите здание за нашия спиритически кръжок, но и зная, че и моите няма да ви дадат. Както и да е, те от друго място ще дойдат. Сега аз ще ти дам един приятелски съвет. Колкото повече те говорят толкова повече благодари на себе си. В това е изкуството на живота. Ако пазиш това правило, всичките ти работи ще се оправят. Защото, който те товари, той ще те разтовари; и ако Господ те товари бъди благодарен, защото щом усети, че ти не можеш да носиш, той ще те разтовари, така щото гърбът ти няма да се строши, не бой се.

Мене ме радва, че виждам моята приятелка Анастасия помежду вас тази година. Искам ти да не се обезсърчаваши понеже си останала сама. Ний тук се срецваме с вашия доктор.

Той е още по-малко бебе отколкото мене. Но не тъжете за него. Има кой да се грижи. Вие гледайте да посветите своя останал живот в доброто дело, което Бог вие е дал; да посветите вашия ум на истината. Истината, тя е положителната наука. Видите, аз не съм изменил своите чувства спрямо вас: аз ви обичам така добре както когато бях на земята. Вие да се не боите, за вас ще се отвори широко поле, много плодовита деятелност. Общата Промисъл, която има всичките неща предвид, е предвидила и вашето бъдеще. Имайте търпение и добра воля и всичко добре ще се свърши. И вие от опит ще познаете, че бъдещето, Провидението е винаги по-добро отколкото вашето бъдеще. Знаете ли, че вчера аз присъствах във вашия дом? Вчера аз бях материализиран. Онзи ваш първия гост с госпожата си, как го наричате: Доктор ли? Благодаря ви за цветето, което ми дадохте. В този случай д-р Фарашев беше каруцата, която ме доведе до вас, а аз не дойдох сам. Така ние понякога от онзи свят дохождаме тук. А вие благодарете на тия съобщения, които съществуват помежду тия два свята. Така на тебе ще препоръчам едно правило: Всичко изпитвай, доброто дръж и прави!

Аз поздравявам и другия си приятел Михаил. Ний с него се познаваме, и аз се радвам, че той е вземал тази първа стъпка. Няма съмнение, че когато човек пътува в един правилен път, все ще дигне дим и прах, но този прах ще бъде само две педи около него. И когато се дига праха, значи, че се върши работа. На вас, приятелю, аз ви препоръчвам смелост и решителност. За тебе има широко поле да работиш помежду този народ. Не се плаши от мухите, които понякога те поужилват тук там. Хорските злини нямат по-голяма сила отколкото жилото на един комар. Знай че ти не си сам. През тази година вие имате своя велик Учител да ви ръководи.

Тия трима там приятели, те не са от вашия свят. Те са посланници, и в тяхните ръце е съдбата на България. Те

са дошли да оправят работата. И това се дължи на тях, не само за тук, но и за цялото славянство. Те метат, затова се вдига прах. Този прах ще го усетят и владици, и даскали, и чиновници, и съдии, и князе и царе. Не мислете сега, че България погинва, тя сега възкръсва по тяхному, а не по вашему. България ще се оправи, но когато се изправи кривото, а да се изправи кривото, трябва да се нагореци и като се нагореци трябва да се тури на наковалнята, та и да се турят чуковете и тогава ще се оправят нейните гърбавини. И тогава ще стане права като жена. Да ви не смуцава това. България е една жена. Ако ти вложиш всичкото си упование на тях всичките твои работи ще се оправят така, както Бог иска. Та и сега твоето положение не е лошо: ти дойде да търсиш имане и го намери. Дойде да оправиш роднински връзки и ги уреди. Сега, ако твоите работи са уредени, какво има да те смуцава. Хорските думи са празен тъпан. Дали тъпанът гърми или мълчи, все едно – само прах по него може да се дига. Изостри езика си и го насочи на Божественото точило и се научи да правиш операциите. Резни само там, дето има нужда. Ти ще намериш много цирей да пробиваш. И когато пробиеш цирей, изцеди го добре, превържи го и пусни човека да си върви. На теб ще дам един съвет: на умни хора акъл не давай, на силни мост не поставяй, за хляб не се продавай – ето смисъла на живота. Сега ако говоря повече на тебе, ще бъде глаголюване. Защото и аз не съм по-умен от тебе. Моите благопожелания. Сега ти ще попиташи, дали трябва да отиваш или не. Това не е моя работа да решавам. Питай тези приятели там на трите стола. Ако трябва да си отидеш, те ще ти позволят, ако ли не, ще ти запретят. Вашия събор с твоето отсъствие не е загубил; наопънки, той е спечелил. Когато в една къща, затворена от всякъде, се пробие един прозорец, не се ли ползва от това цялата къща? Сега, ти не трябва да разправяш на тия хора, че ти си такъв отворен прозорец. Достатъчно е да седиш на

мястото си, други ще свършат работата за тебе. Пак повтарям: моите благопожелания. Вие ще ме извините за сега, тук почти е обед, трябва да отида да се храня. Тук има ред и порядък, на който аз трябва да се подчинявам.

(Някой измежду нас): Как ли обядват там? Дали би ни разправил как ядат?

– Няма нужда да ви разправам как ние обядваме.

(Гласове измежду нас): Ние желаем, желаем да ни разправите как обядвате.

– Обед, обед е вече, не мога да стоя нито минута повече.

Подир свършването на горната беседа на Д-р Миркович в 11 1/2 часа преди обяд, г-н Дънов събщи на Михалаки Георгиев, че от горе му се отваря път за София. Едновременно на същия г-н Михалаки Георгиев се даде събощение, подписано от В.С.Е.

15 август – вторник.

В 9 часа сутринта наново се яви духът на д-р Миркович, който наново започна:

– Добър ден, приятели, след всяка работа и почивка и след всяка почивка, и работа. Както виждате аз вече се нахраних и съм готов да ви говоря пак. Храната в живота може да е тройка: физическа, умствена и духовна. И вчера, когато ви казах, че отивам да обядвам, вие сте си помислили, че както вие правите по обикновенно, както и аз съм правил, когато бях на земята. Тук човеците се хранят по особен начин. Храната я приемат така, както въздуха. Затова и са по-свободни да се занимават с истината. Да не ви се вижда чудно. Чудни неща са всички, които хората не знаят. Но щом веднаж ги узнаят, те виждат обичия порядък на природата. Този порядък е възпитателен сам по себе си. Така аз от него минах от една стъпка към друга. На земята когато бях, мислех само да работя и печеля пари, да

придобия слава между хората, да ги морализирам, да им лекувам телата, а понякога се месих и в политически работи. Така съм разбрал, така съм вършил. Сега разбирам другояче и върши другояче. Аз помня онзи момент на своето преминаване от земята към астралния свят. Колко мъка усещаш докато се разделя от земята, но веднаж като се освободиш от материалните връзки, видях че животът не престава. Няма защо да се боя, а само да разбера, че тук още не мога да се приспособя към условията на живота. Вие знаете на земята как децата плачат, така и ние плачем тук т.е. във фигура говоря. Разбира се, нашите деца са вашите мъдри хора. И така виждате, че човешката мъдрост е нещо относително. Човек който може да е мъдрец в едно поле е дете в другото поле, а пред Бога всички са деца. И така няма какво да се хваля, защото «Мъдростта е достояние на децата» казва един от великите Учители.

Вие знаете този велик Учител. Той е казал на друго място: «Открил си това на младенците и си го утаил от мъдростта на света.» Да сте мъдри значи да сте вън от истината. Да сте деца значи да сте вътре в мъдростта. Това говорят великите Учители. Ето защо никога не трябва да загубвате детския си дух, защото ще остарееете. А когато остарееете ще изгубите живота, а когато го изгубите ще ви изпъдят и тогаз ще скитате. А за скитниците трябва възпитание. Божествената мъдрост е едно отражение във вашата мъдрост. Тя не може да се предаде на книга. На книга може да се предадат само нейните знаци т.е. мъдростта може да се предава така, както се предава музиката по нотите. Колко музика има, мислите, в нотите написани на книга. Трябва не само нотите на книгата, но трябва и инструмент, не само инструмент, но трябва и свирач, и не само свирач, но той трябва да се вдъхнови. И тъй виждате, че влизат инструмент в инструмент, в които само Бог се изявява. Ако вашата душа е нагласена, нотите са написа-

ни, великият свирач е при вас, и когато той засвири, вие ще почувствувате каква е Божествената мъдрост. Вие слушате, че вашия въздух малко шумоли отвънка. Значи въздуха ви е малко немирнен. Смуцава се. Вашата атмосфера е малко посгъстена и влиянията са малко по-тежки, особено денем, защото има хиляди течения, които се прекръстосват от живущите хора на земята, и ако вие погледнете с яснотата на вашето око, щяхте да видите целия мир развълнуван като бурно море. И представете си, че имаште една лодка в това бурно море, тя не би стояла в покой. Може би ще ме попитате от кога съм станал такъв дълбок мъдрец, защото когато бях на земята, бях малко шегаджия. Но това което ви говоря не е мое. Колкото цигулката има заслуга в себе си като инструмент, толкоз и аз в себе си. Не искам да мислите, че нямам никаква заслуга, защото ако тези инструменти не са натегнати, не биха свирили.

Аз: Нещо не се чуе.

М: Причината е въздуха. Сега аз свиря, вие слушате, и може би, някъде не взимам верни тонове, но ще ме извините. Аз съм още новак в тази работа. Говоря като едно неопитно дете, така щото ще ме прощавате. Вие виждате, аз не говоря така логично, защото логика не съм учил още тук, па и граматиката ми е малко счупена, но времето ще изправи всичко. Да, и тук имаме време, защото и ний пътуваме на някъде. Пътуваме и нашите разходки са доста приятни, понеже имаме по-добри каруци, отколкото вие. И така, разликата между вас и нас и между вашия свят и нашия, седи в това, каквото е между африканците и белите, защото напредъка на света може да се дели двояко: може да бъде външен и вътрешен. По външному нашия свят стои много високо над вашия, по вътрешному разликата е много малка.

Знаете ли защо спирам?

Т. Бъчваров: Не знаем.

М: Искате ли да знаете?

(Гласове между нас): Искаме, искаме.

М: Защото скъпо ви струва моето присъствие, защото виждате, моите флуиди не са толкова чисти.

Д. Голов: Кому най-много струва, докторе?

М: От вас аз не искам да крада толкоз, колкото миналата година. Аз искам да спестя вашата сила за друга работа.

Д. Голов: Нали ми обеща, че ще ми помагаш по време на сеанси и щеше да ми даваш доказателства на своето присъствие. Аз това много пъти съм го очаквал.

М: За даване на доказателства има време.

А. Д-р Желязкова: Г-н Докторе, много пъти сте ми казвали, че ще се явите след като умрете, но досега не ви видях.

М: Аз си изпълних обещанието, но дойдох само с маска.

Т. Бъчваров: Доволен ли си от това, че следваме да издаваме «Виделина» и че ви туряме името на кориците?

М: Няма нужда от моето име.

Т. Бъчваров: А от издаването?

М: За издаването както ви научат отгоре.

Т. Бъчваров: Какво да направим като са артисали броеве от тълкованието на Евангелието?

М: Може да ги задържите.

Т. Бъчваров: Те са задържани, но как да ги оползотворим?

М: ... раздайте ги всичките.

Т. Бъчваров: В какво да оползотворя силата като ме не черпите тази година.

М: Вие не трябва да се безпокоите, Бъчваров. Планът на работата се ръководи отгоре, така щото много неща, от които сега ви са тъмни, след няколко години ще ви станат още по-ясни. Жертва направена никога не остава без заплата. Не съжалявайте за нищо, за в бъдеще по-добре ще се разбираме. Когато двама души се разберат, работата добре върви.

Т. Бъчваров: В Сливен явявате ли се на Д. Добрев?

М: На Д. Добрев съм правил посещение.

Т. Бъчваров: Тези думи ваши ли са?

М: То е все таки да се пита, цигулката като свири дали гласът е неин. Да, тези думи чрез мен са дадени. Аз искам да ви предупредя, да не правите капитал от моите думи. Капитални думи са само Божиите. В света няма илюзии. Сенките са само криво схващане на (думите) нещата. Илюзиите са тоже действителности, а само относително. Аз съм същия – Георги, какъвто бях на земята, без никакво променение. Единственото нещо, което съм претърпял е, че съм по-лек, по-малко тежа.

Д. Голов: И че не можеш да ядеш с нас риба.

М: Верно.

Т. Бъчваров: Ще ли да ни даваш материал и за в бъдеще за «Виделина»?

М: Сътрудничество от едно бебе. Ще се постарая, ако намеря някой да ми услужи.

Д. Голов: Гледай, докторе, да намериш един медиум.

Т. Бъчваров: Търновският медум Ватев може ли да ви услужи?

М: За сега не.

Т. Бъчваров: А Кръстников?

М: За в бъдеще.

Т. Бъчваров: А госпожата на Илия Стойчев?

М: Не.

Т. Бъчваров: А Тодор Стоянов?

М: Не.

Т. Бъчваров: Тагаз кой може да посредничи между нас тук?

М: Никой. Те са приготвили тези, които ще посредничат между мене и вас. Да правим съобщение между този свят и онзи е много трудно.

Т. Бъчваров: Обещавате ли да ни съдействувате за ма-

териализация в България, защото такава нещо не е получавано?

М: Ако реша да сторя това, ще спра моя прогрес. Има мнозина чрез които може да се направи материализация, но не съм запознат с тях.

Т. Бъчваров: Бъдете добър да ни турите в съобщение с тях.

М: Ще видим. Ако позволят.

Т. Бъчваров: Виждате ли там някои от видните спиритисти, като Аксаков и други?

М: Да обещавам да изплащам полици е много трудно. Всичките тук са все бебета.

Т. Бъчваров: Но те не се ли интересуват за спиритическото движение на земята, за което те са мъдреци?

М: Интересуват се.

М. Казакова: Явявате се в Търново посредством медиум там?

(Спор между присъстващите)

М: Вие правите миналогодишните погрешки. Това е свойствено на всички хора. За моето явяване в Търново, вие почнахте да се карате.

При гостуванията на Дънов в Търново популярността му бързо пораста. Завързват с него близки познанства издигнати граждани на града. Една от публичните му срещи се открива безпрепятствено в читалище «Надежда» и думите му се изслушват с голямо внимание. Почти всяка вечер в домът на Иларионов, където гостува, идват свещениците Стилиян Кръстев и Петър Тулешков. Интересуват се отблизо да им обясни значението на тайнствата, които извършват в църквата, без ни най-малко да ги разбираат. Учителят не само им разяснява това, което го питат, но

и редица църковни ритуали и традиции, които не са им правили впечатление: значението и произхода на църковните дрехи и отвари, неща споменати в Стария и Новия завет, които за тях са необясними... и пр. Свещениците спорадично споменават от амвона по нещо, което са научили от Дънов, или от простото събеседване с членове на паството си, и придобиват особена популярност в сравнение с другите попове.

Съвсем естествено търновският клир започва да се тревожи, че ако търновчани се подведат от Дънов, църквите ще започнат да се изпразват. Става нещо странно. Точно както е по времето на босоногия Исус, натруфените с раса, килимъвки и броеници църковни служители започват агресивна кампания срещу Учителя. Измислят всевъзможни лъжи, заплашват членовете на паството си, че ще бъдат отлъчени от църквата, ако се интересуват от Дънов, оклеветяват го както и с каквото могат, въпреки че той не отрича свободата на всеки човек да търси връзката си с Бога, по който начин предпочита: било то чрез православие, католицизма, протестантските секти, мохамеданството и пр. и пр.

Така се стига до едно от най-зрелищните събития в отношенията между православие и – да го наречем – дъновизъм от това време. На един от братските събори идват свещенници и свещенослужители от различни места, за да оборят учението на Дънов.

Дънов открива събора в Търновското читалище «Надежда», което се препълва с негови последователи. Облечени са в бяло: бели яки и бели връзки за мъжете и бели рокли с бели копиринени забрадки за жените. Стотици души насъбрани от всякъде!

Случаят между другото е описан в спомените на много от присъствалите.

Учителят започва словото си, и събраните свещенници започват да вдигат врява. Той напразно ги моли тихо и спокойно да имат търпение да го изслушат. Това още повече ги възбужда, и

става направо нетърпимо. Учителят не реагира, но присъстващите братя и сестри се опитват да надмогнат виковете на поповете като запяват станалите вече популярни братски песни «Братство, единство ние искаме...» и «Зора се чудна зазорява.»

Хаосът бавно заглъхва и Учителят произнася словото си, сякаш нищо не е станало.

Свещениците дремят по столовете, и не обелват дума повече.

До лятото на 1912 година Дънов започва да изнася спорадично неделни проповеди на различни места в София, продължава обиколките си в провинцията с обичайните си сказки, а Нова година посреща в Бургас в дома на семейство Стойчеви.

Идва пренатовареното лято на 1912, когато през юни и юли Дънов работи в Арбанаси над «Заветът на цветните лъчи на светлината».

През август 1912 на годишната среща на Веригата в Търново, той раздава на участниците по един екземпляр от книгата, за да им помогне, както се изразява, в съзнателната им работа върху себе си.

Периодът на живота на Учения около «Опълченска» отминава. Къщата на «Опълченска 66», разбира се, си остава собственост на Братството, тъй като, както вече казахме, бездетните Гумнерови му я подаряват. Завършва това, което може да се нарече големия период на формирането на Бялото Братство. Оградата отделяща го от Третия интернационал твърдо е изградена – Георги Димитров е минала заминала история.

Не и русофилството обаче. Учителят му остава верен до края на живота си.

Още тогава той многократно го заявява черно на бяло.

Телескопичен блик

По това време Учителят казва:

«Не се безпокойте... Войната е определена за 1913 година. Българите ще победят, ако следват Божиите пътища. Ако вървят по своя ум, ще минат през много изпитания. Те трябва да приложат законите на любовта и правдата. Да се обединят Балканските народи-държави и Славянството. Това е Божия план. Иначе, по отделно ще ги бият...

И пак ще се обединят.»

Снимки към глава трета: Опълченска

Домът на Гумнерови на „Опълченска 66“ с частта на Дънов от прозорците на която той изнася беседите си.

Домът на Гумнерови на „Опълченска 66“ с оградата разделяща жилището на Дънов от жилището на Георги Димитров

Къщата на Драган Попов в Арбанаси, където Дънов пише «Завета на цветните лъчи на светлината»

Братската вила на Иларионова в Арбанаси (1919)

Глава четвърта

НЕДЕЛНИ БЕСЕДИ

Автоматична фотокамера

- Септември 1913** – януари 1914. Дънов прави обиколка в Северна България: Шумен, села в Преславско, Варна, Търново, Бургас, Айтос.
- 1914** – Посреща новата 1914 година в Търново.
- 9 март 1914** – Възвестява началото на новата епоха на Водолея. Изнася в София беседа за празника на пролетта и обявява 22 март за официален празник на Бялото братство, като разширена форма на Веригата. От този ден членовете на Бялото Братство преминават помежду си на християнското обръщение «брат» и «сестра.»
- 16 март 1914** – Изнася беседата «Ето Човекът» все още в двора на «Опълченска.» Това е първа от серията редовни неделни беседи с представянето на популярен език Христовото учение за хората на 20-ти век. От този ден беседите му започват да се стенографират от Гълъбов.
- Март 1914** – Гръблашев издава в Сливен «Йога Рамачарака.»
- 10–18 август 1914** – Годишна среща на веригата в Търново. Присъстват 142 души.
- 5–25 януари 1915** – Дънов гостува на семейство Стойчеви в Бургас.

Изнася беседи и прави излет с местни братя до Кара Баир (Черен хълм), който преименува на Биаз баир (Бял хълм).

- 4–8 август 1915** – Годишна среща на веригата в Търново. На 8 август срещата се прекратява със заповед на военното комендантство. Заточен във Варна от Фердинанд, Учителят временно се настанява в хотел «Европа»
- 8 февруари 1917** – Започва нова поредица беседи, които изнася в четвъртък на сестрите. Първата от тези беседи е «Венецът на живота».
- Юни 1917** – Градоначалникът на София забранява публичните му беседи. Интерниран във Варна, Учителят живее в хотел «Лондон», където композира няколко песни.
- Юни 1918** – Завръща се в София и продължава проповедническата си дейност. Последователите му все по-често се обръщат към него вместо с «Господин Дънов» с «Учителю» и това обръщение трайно се налага.
- 15 септември 1918** – С пробивът при «Добро поле» настъпва краят на Първата световна война за България. На 30 септември избухва Владайският бунт. На 3 октомври Фердинанд абдикира.
- 19–24 август 1919** – Годишната среща на Веригата се преименува на Събор на Бялото братство. Открива се с публична беседа в читалище «Надежда.» Съборът се закрива с втора публична беседа в «Модерния театър.»
- 1919** – Гръблашев влиза в Братството.
- Януари – февруари 1920** – Учителят прави неуспешен опит да открие Окултна школа. Присъстващите не са готови да прегърнат предлаганите им задачи.
- 23 април 1920** – В Пловдив изнася сказка за Светлината в живота.
- 12 юли 1920** – Прави излет до връх Паспалата с последователи от Айтос. Посрещат слънцето, и Учителят свири своя композиция.
- 1–4 юни 1920** – Провежда се първи планински лагер в местността Куш-бунар в Сливенските Сини Камъни.

- 19 август 1920** – Учителят открива събор на Бялото братство в Търново, в който участват над 100 души.
- 22 август 1920** – Създава се «Класът на добродетелите». Всеки член на класа се заема с определена добродетел, която да усвоява. Началото се поставя от няколко сестри в София, а на събора в Търново идеята на Учителят се разширява.
- 1921** – Учителят посреща Новата година в Русе в дома на Никола Ватев, и изнася няколко беседи на местното братство. Издадени са за пръв път «Песни на Всемирното братство.»
- 9 юни 1921** – Предприема екскурзия до Витоша и създава в подножието на Резньовите братския лагер Ел Шадай.
- 19 август 1921** – Открива събора на Бялото братство в Търново с беседата «Пробуждане на колективното съзнание» в читалище «Надежда».
- 1920–1921** – Периодът на редовните неделни беседи е в пълен разцвет. Купен е салона на журналистите в София на ул. «Раковска» и «Граф Игнатиев», ползва се салона на шивашкото ателие на Ружа Иванова, предоставен е на Братството салона на Радикалите, салона на «Оборище 23 и пр.

Настъпва времето на общественото активизиране около епопеята на Междусъюзническата война и последствията ѝ: окончателното обединяване на България. Събуден е националният дух във всички области на обществения живот. Идват дните на обединяващата национална героизация. Настъпва и атмосферата на активизирането на Православната църква срещу разрастването на духовното влияние на различни децентрализиращи религиозни и духовни групировки сред интелегенцията. Това, разбира се, е вследствие на безсилието ѝ да спре бюрократизирането на клира си за сметка на духовното обединение на българите, но така или иначе то се появява и съвсем не е за пренебрегване в устремът напред на господстващата национална екзалтация. С една дума натискът срещу Дъновизма се засилва.

Колкото и странно да е на пръв поглед, тази атмосфера не ограничава симпатиите към последователите на Дънов, а точно обратното. Виждаме как от един до друг годишен събор на Веригата многочислеността на участващите расте със зашеметяващо темпо, а по градове, села, и духовни и културни среди, интересът към идеите на Дънов става неударжим.

В тази обстановка Православната църква преминава от досегашните си спорадични публични скандали по време на провеждането на събранията на Веригата към натиск срещу бездействието от страна на полицията, общинските управи, и военните да смажат дъновизма.

Какво става всъщност по-конкретно.

Вече споменахме за усилията на младата, високо образована наследница на големите пари от петролната индустрия във Влашко, Иларионова да се свърже с Дънов. Това най-после става след повече от година. Тя получава от него писмо изпратено на 9 април 1913 г. Дънов споделя симпатията си към нейния интерес към Духовното: «Вие живеете в един свят, който постоянно привлича вашите мисли, вашите чувства и вашите постъпки към своето същество...» Запознават се, и тя участва в следващите срещи на веригата.

През март на следващата година, присъстващите на събора на Веригата в Търново са толкова много, че някои от срещите се провеждат на така нареченото «Лозе» – частна братска градина от 5–6 декара в района на Картала. При закриването на събора сред множеството присъстващи е изпратен офицер, който уведомява Учителя, че властта му забранява да говори на открито. Можело само в салон на закрито. Няколко от водещите братя му показват, че не могат всички да се съберат в «Колибата» на лозето, и той си отива.

На следващата година участващите в събора напълно са огра-

дени от войници. Военните отново виждат, че няма нищо нередно и си отиват, но при закриването на събора пак нахълтват, този път водени от агресивно настроеният офицер Харлаков. Дънов ги изчаква с Ватев, който спи в колибата, и когато военните искат да видят «салона», Ватев, Ковачев и Епитропов отварят молитвената стаичка. Оказва се, че там няма нищо повече от няколко денонощно горящи свещи пред една братска картина на хармонично развит човек. Харлаков се връща навън и арестува Учителя, след което го повежда с войниците си към казармата. Братята се разтичват да търсят помощ. Освобождават «опасния арестант» от щабното помещение, но... когато на другия ден преди тръгване няколко братя и сестри седат да го изпратят с малък обяд, нахълтва напълно паникьосан един от братята (доколкото си спомням Деню Панев) и настоява Учителят веднага да си тръгне, защото поповете отново са го наклеветили и охулили пред търновските власти. Двете сестри домакинки се разплакват. Учителят се сбогува с думите: «За нищо не нарушавай вътрешния си мир. На парчета да те късат, «Ох!» да не кажеш!»

С това временно идва краят на съборите в Търново. Оттук нататък те се провеждат в София, а Учителят вече не посещава Търново, въпреки че официално никой не му пречи да го направи.

През лятото след две години, градоначалникът на София също забранява публичните беседи на Дънов, и той е интерниран във Варна. Дънов преди две години вече е бил тук след инцидента с търновските военни. Настанен е за кратко време в хотел «Европа.» Това всъщност е градът, от който на времето започва неговия път през Методистката протестантска мисия в България. Тя се намира през една улица от първата българска църква в града. Тук е и Църквата на баща му, която той напуска на стари години, за да замести опразненото място от свещеника на църквата в Нови пазар. Пак – Нови Пазар! Там където Дънов се събира с баща си

след отказа си да стане методистки свещеник при завръщането си от Америка. И ето че след новия крах, баща му – вече съвсем стар – се приютява в една стаичка залепена криво ляво за старата му Варненска църква, и те пак са заедно.

Звучи сантиментално, но ако те съборят в нок-даун, добре е да събереш сили отново да се вдигнеш там, където си бил в най-жизнерадостното състояние на дотогавашния си живот.

Учителят се съвзема и прави крачка напред в пътя си с изнасянето на редовни беседи, всеки четвъртък за сестрите на Братството.

Но не се е разминало!

През лятото на 1917 градоначалникът на София отново забранява публичните беседи на Дънов. Отново е интерниран във Варна.

Този път той се настанява във варненския гранд хотел «Лондон.»

Точно така! Не са празни думите му «Не губи вътрешния си мир. На парчета да те късат, «Ох!» да не кажеш!»

Няма такъв хотел в България през 1917 година! Седем етажа. По 4 метра високи. С лице към двете най-импозантни улици на Черноморската ни столица. Булевардът на юг – с изглед към морето. И на север – с обзор на главната артерия към градската морска градина. И още! Стаята на Дънов гледа на запад в дълбочина аортата на Варна – улица «Преславска», с централния градски площад, сградата на по-къснешния театър, грандиозната църква Св. Богородица.

Между другото, какво представлява стаята на Дънов. Като влезете през южния параден вход на хотела, оставате втрещен от величествената виеща се от етаж на етаж стълба до най-горния етаж. Стаята на Дънов е на върха, с изглед на запад. Когато влязах за пръв път малко се сепнах. След всички този чорбаджийски, –

хайлайфски разкош по-точно! – се отзовах под спускащия се над главата ми покрив. С малко прозорче гледащо навън, до което не можеш да се добереш, ако си с моя ръст, защото няма как изцяло да се изправиш под наклона на тавана.

Може да е най-евтината стая! Но е в най-грандиозния хотел. Точно където ти е мястото. Не нарушавай вътрешния си мир! «На парчета да те късат, «Ох!» да не кажеш!» Искат да го късат?! Ха, да видим!

Години по-късно Дънов разказва за тази стаичка с такова чувство на хумор, с такъв кеф! – че виждаш какво е било. Той наистина е от друга планета.

«Зная само едно птиченце, което е кацвало на ръката ми, което е хванало вярта. Другите все бягат – не хващат вярта. Но ако човек прояви Божията любов, и птиците ще му вярват. През 1917 г. когато бях във Варна, имах в хотела си един килер, в който държах кюмюр. По едно време там влязоха два косера – мъжки и женски. Аз ги взех горе в стаята си, понеже зимата беше ледена, имаше големи виелици и в килера беше много студено. Казвам си: «Колкото трябва ще платя за тях.» На сутринта вземам една кофа със зрънца, наклаждам един мангал и сядам край него да се греея. Мъжкият косер се уплаши, избяга и отиде на прозореца, а женският дойде при мангала, качи се на крака ми, след което отиде до прозореца. После пак дойде до мангала, качи се на рамото ми и пак отиде до прозореца. Най-после дойде при мене, и се качи на ръката ми. Тя отиде при мъжкият косер, говори му нещо и после утихна. Легна и се качи на ръката ми. Питам, как бихте изгълкували това? Защо се качи на крака ми, после на рамото ми, и най-после на ръката ми? Мъжкият косер ѝ казва: «Ти, жено, се разправяй с този човек, а аз съм опитвал мъжете, зная ги!» Тя ме гледа с един тъжен поглед, и аз я гледам, после хвъркна от рамото ми, отиде до прозореца и ми казва: «Господине, ти си много добър, накладе ни огън, вода ни даде, но сега отвори прозореца да си излезем навън, за да си свър-

шим работата.» Аз ѝ говоря на птичи език: «Сега времето вън е лошо, бурно; като се стопли, аз сам ще ви отворя, да си отидете.» Тя отиде при мъжкият косер, говори му нещо и после утихна. Легнаха си спокойни вечерта... Тази е единствената птичка, която напълно ми се довери.»

Какво чуруликащо, усмихнато зинзикане от студ на върха на милионерския палат!

През септември 1918 година българската армия е разгромена на Добро поле. На 30 септември следва Владайския бунт на връщащите се от фронта войски, и на 3 октомври цар Фердинанд абдикира.

Веригата не спира да расте. Срещите ѝ прерастват в Събор на Бялото братство.

През лятото на 1920 год., Учителят прави излет с братството от Айтос. Изкачват връх Паспалата. Посрещат слънцето. Учителят свири своя нова композиция. Тук братството ще се разпростре наистина нашироко. Ще се появи «Лозето» като едно от обичаните братски места за събиране. Ще се разпръсне Учението за всемирната любов в селата наоколо. (След време айтозлии именно ще изградят незабравимия салон и кухнята на «Изгрева» – четвърт вековното сърце на българския дъновизъм.)

Оттук се заражда и разкошът на Тополница!

Авторски блик

Мътен сън беше Тополница. Едно облещено под слънцето село на десетина километра от Айтос, където хората работеха в Химкомбината и после се изселиха. Само че в ония години 75% от жителите му са дъновисти.

По него време на километър и нещо на изток от селото

дошлият от Италия мозайкаджия Бертоли строи голяма камення чешма. Това е един от учениците на Петър Дънов, които идват от Запад, за да живеят с него.

С Бертоли работи помощникът му Борис Николов – биологът, който зарязва академичната си кариера, заради живота на Изгрева. С тях са дъновистите на селото, а с дъновистите и цялото останало село. Мъкнат камъни, каптират водата, бъркат разтвор за коритата и зидарията. По пладне си казват молитвата в един глас и сядат в сянката на братски обяд, сготвен от жените.

Тази чешма е оцеляла, тя е поддържана, никой не е откраднал бронза на дъновистките символи, въпреки че е извън селото, въпреки че в Тополница вече кажи речи няма дъновисти. Вековният дъб е мъртъв, увиснал на клоните си като корени от небето.

Духът му е жив!

През онова лято преди осемдесет години Борис Николов се покатерва в короната, присажда няколко ябълкови калема на върха, и един от тях се хваща. Трийсет метра висок вековен дъб – на пролет с две китки бели ябълкови цветове.

Вървите из селото и титаничната тишина ви изгълва гърдите, и се ядосват на глупавите сълзи, които напират. На пиричнената ръкохватка на Лъвската чешма до училището виси чаша да отпиеете, и никой не я е откраднал. Училищния двор е като цар Фердинандовата ботаническа градина: вековни дъбове, тополи, смърчове, ели, чемишири. Дъновистите, които са садили и строили всичко това, ги няма. Селото е населено с турци и помаци от Родопите. Но няма защо да се чуди човек. България е. Когато в селото ти кацне доброто и любовта, те не са ни християнски, ни мохамедански, ни есперантистки. Корените им са в общото ни Небе и сума ти време ще висят над главите ни и ще чакат да ги подемем и извисим, щом се събудим.

Време е и за Куш Бунар. «Чешмата» на птиците, дето няма чешма, а всеки 20 минути гьолчетата на изворите изригват ледено студена кристално чиста вода под непрогледния покров на шумата на стогодишните буки на Сините Камъни. Над Сливен. Отдето толкова години се е спускал вечерния горняк над къщите на Миркович, на Узунови... Тук от първи до четвърти юни се разгръща най-стария планински лагер на Бялото братство. Пристрастие, което след седем десетилетия ще се увенчае в световно известното лагериране на Седемте Рилски езера.

Тези лагери сред природата! Тези комуни извън големите градове, където хората, и магаретата, и гроздовите чепки натежали със слънце, и орехите натежали със сянка се обичат като братя и сестри!

Какво време е дошло! Като пролетни минзухари избиват комуните из стоплената пръст, къпят се за пръв път в усещането за възторга на пролетното слънце; като кокичета, като макове... Какво ли надига неударимо бучиците на чернозема на всемирната любов, на красотата, на пробуждането след зимния парализиращ сън?

Няма спиране! Множат се братствата... А кога ще се свият в зимен сън не зная и не ме интересува. Защото пак ще избуят като експлозия на радост и любов.

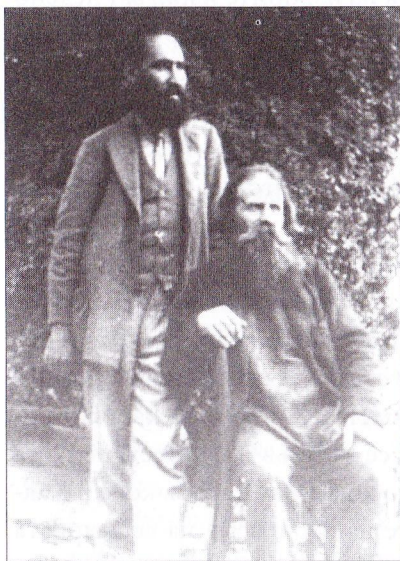
На другата година идва посрещането на Новата година в дома на Никола Ватев в Русе. Издадени са за пръв път братските песни, които звучат по изгрев слънце от пролетното до лятното равенство из цяла България...

Няма значение! Нямаг значение подробностите...

Пътят на всемирната любов е пробил.

Широко отворен е!

Снимки към глава четвърта: Неделни беседи

Присъединяващите се към братството: Толстоистът Гръбляшев и теософът Янко от сливенската свецоливница – кантонер от с. Градец

Пазачът на братските имоти в Търново Стамат Тодоров

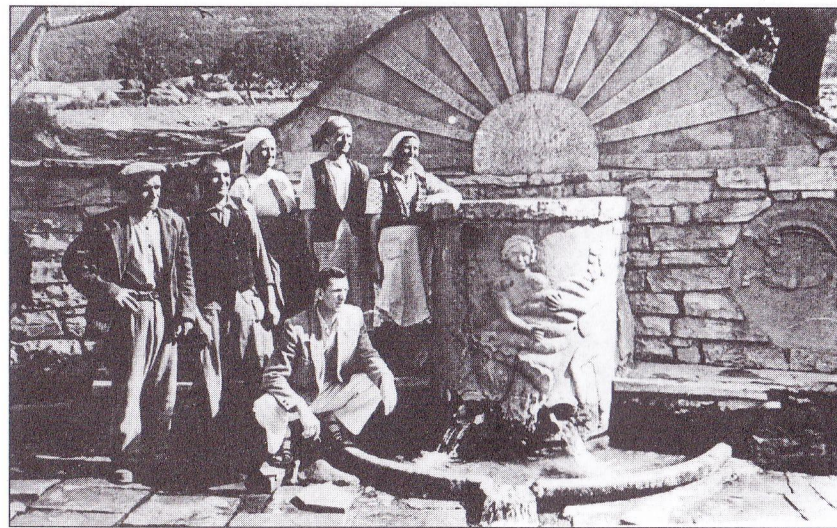
Епитропов (над дясното рамо на Дънов в братската снимка на Седемте езера)

Изглед от хотел Лондон във Варна: На юг към залива

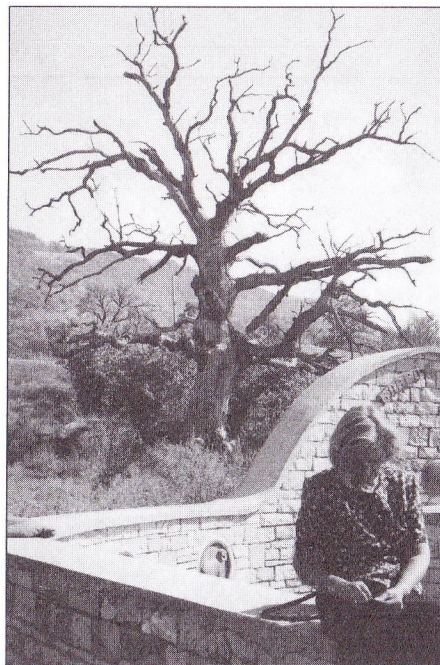
Изглед от юг

Чешмата на с. Тополица при завършването ѝ

Изглед от север откъм главната улица

Чешмата на с. Тополица с ашладисания дъб на Борис Николов

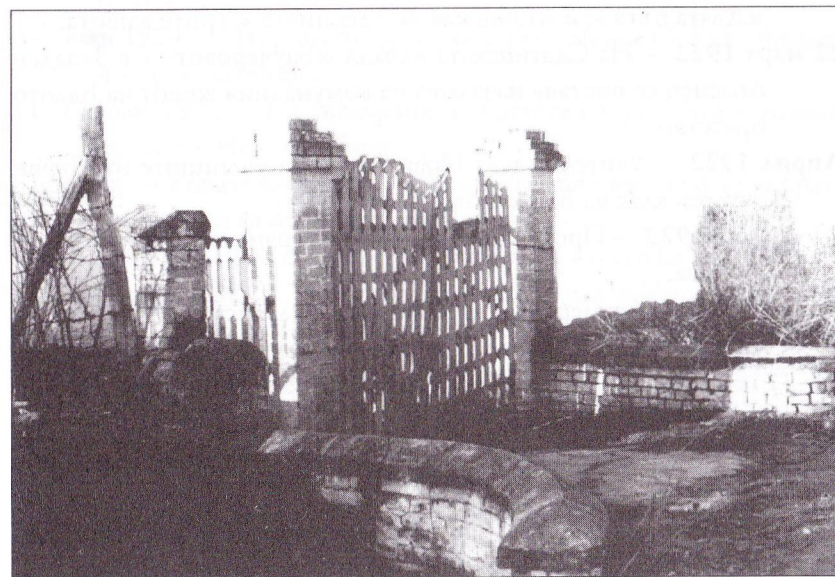
Изглед от стаята на Дънов от хотел Лондон във Варна

Къщата на Дж. Джоджев в Тополица с членовете на братството

Кухнята на „Лозето“ по време на съборите

Северната врата на „Лозето“ – Айтос

Глава пета

БАУЧЕРОВОТО

Автоматична фотокамера

- 24 февруари 1922** – Учителят открива Окултна школа за духовно самоусвършенстване с два класа: «Младежки» с лекцията «Двата пътя», и «Общ клас» с лекцията «Трите живота.»
- 22 март 1922** – На Слатинската ливада «Баучеровото» в Западен Лозенец се поставя началото на комуналния живот на Бялото Братство.
- Април 1922** – Учителят дава Правилника за учениците от Първи окултен клас на Братството.
- 24–26 май 1922** – Провежда се голяма екскурзия на Братството във Витоша.
- 7 юли 1922** – Архиерейският събор на Българската православна църква обявява Дънов за самоотлъчил се.
- 14–31 юли 1922** – Учителят прекарва с група ученици край Първото Мусаленско езеро.
- 26 юли 1922** – Среща с Александър Стамболийски в Чам Кория (Боровец)
- 19 август 1922** – Учителят открива събора на Бялото братство в Търново с беседата «Новият Живот» в читалище «Надежда». Опитът на свещениците да предизвикат диспут се проваля.

- 21 Август 1922** – Дава песента «Фир Фюр Фен» в Търново.
- 1 октомври – 3 декември 1922** – Изнася в Русе лекция за правилата на окултната школа, цикъл от десет беседи за влиянието на музиката, и дава песента «Махар Бену Аба.»
- 2–5 юли 1923** – Открива младежкия събор в салона на Оборище в София с беседата «Разцъфтяване на човешката душа.» Изнасят свои реферати Добран Гарвалов, Георги Радев, Методи Константинов, Г. Томалевски, Петър Пампоров, Боян Боев, Кузман Кузманов, Паша Тодорова.
- 25–26 август** – Провежда се екскурзия на Черни връх, където Учителят изнася беседата «Здравия ум» пред 130 души.
- 9–10 септември 1923** – Учителят прави среща с 26 ръководители на групи от провинцията, на която изнася беседите «Абсолютно най-малката величина» и «Окултният закон на противоречията.»
- 11 септември 1923** – Открива третата година на Общия окултен клас» с беседата «Високият идеал.»
- 2 април 1924** – Изнася лекцията «Разумното сърце» пред Общия окултен клас.
- 6–7 юли 1924** – Открива Втория младежки събор в София с беседата «Да възлюбиш.»
- 11–17 юли 1924** – На екскурзия на братството до Мусала изнася беседата «Новата азбука.»
- 31 август – 2 септември 1924** – Среща на ръководителите на братските групи от провинцията.
- 5 ноември 1924** – Учителят дава песента «В начало бе словото.»
- 21 декември 1924** – Изнася неделната беседа «Миротворците» върху 5:9 от Евангелието на Матей.
- 5–8 юли 1925** – Открива третия младежки събор с беседата «И обхождаше Исус цяла Галилея». С реферати участват Кирил Паскалев, Олга Славчева и Кузман Кузманов.
- 21 юли 1925** – На разследване по искова молба на бивш негов последовател Учителят е призован в Обществена безопасност, където написва Протокол за разпит на свидетели съдържащ основите на неговото учение.

23–29 август 1925 – Провежда се последен събор на братството в Търново, където го арестуват заради недоволството на духовенството. На другия месец е издадена забрана за публична дейност на Учителя в Търново.

7–9 юли 1926 – Провежда се четвъртия младежки събор в София с беседата на Учителя «Вътрешни и външни връзки» и реферати от Кръстьо Тулешков, Паскал Паскалев, Христо Койчев, Боян Боев и Стоян Русев (детският писател Дядо Благо)

14 юли 1926 – Учителят изнася лекцията «Право мисли» пред Общия окултен клас.

7 август 1926 – Изнася неделната беседа «Моисей и Христос» върху 5:46 от евангелието на Йоан.

22 август 1926 – Провежда се събор на Бялото Братство на Изгрева (Баучеровото) в София, на който присъстват 1460 души от града и провинцията. Присъства евангелския проповедник и писател Стоян Ватралски, който издава по този повод брошурата си «Кои и какви са белите братя.»

Виждали ли сте Софийското поле от самолет, който каца от Европа? Разкрива се апокалиптична подкова от планини. Някои заснежени и през юли! Стара планина на север, че с завой на юг – Люлин, че още нататък на юг – Витоша, че с ново завойче на северо-изток – Лозенската планина... Че на север се точат веригата преваля пак до Стара планина. Шепата на дядо Господ! Забършете София и пушеците, и ще я видите чиста както се е родила. Скрити по склоновете крепости, манастири. Църкви и църквички! Отшелнически колиби! Не се прониква лесно тук...

Шепата на дядо Господ наистина!!!

Дъното на никоя тепсия не е равно обаче. Речни дерета и корита я кръстосват. Тук урва, там низина, оттатък извисен склон.... И на най-извисената тукашна гърбица е мерата на някогашна Слатина. Тя е откъм източната, най-достъпна посока за проникване към долината. Богато населена е била. Бранили са я отсам и от там

траки, българи, кръстоносци (Сен Бьоф, Орландо...). Когато София става столица на турските владения в Европа – и турци. В подобни случаи, ако подстъпната посока е сравнително ограничена, са правили преградни стени като на Ню-Йоркския Уол Стрийт, или Сливенския Шаранпол зад Новоселската река например. Ако е много широко за стена – правили са верига от отбранителни редути.

Най-високата част на софийския изток е преградена с такива редути от мястото на сегашната ж.п. гара до Лозенец. Дават се от властите привилегии на тамошните селяни, за да ги поддържат. Запазен е от такава верига, кажи речи до днес, Слатинския редут. Следващата гърбица към Витоша също имаше редут. Личеше ясно до след края на Втората световна война. Отбранителен ров със следи от ограда зад него! На сто, сто и петдесет метра в гората на бившата Борисова градина на запад от отоплителната централа на Руското посолство... Не се виждаше ясно, защото нещата се променят.

Цар Борис Трети е искал да насади гора в разширения софийски парк и го прави, въпреки че разярените слатинци на няколко пъти гонят нахълтващите в мерата им градинари, а после и притеклата се на помощ полицейска конница, която налагат с мотики и замерват с камъни. Не си дават мерата, отстъпена им от турците, за да поддържат тамошния отдавна зарязан редут. Не си дава мерата шопското дебелоглавие, въпреки че местността отдавна е закупена от английския защитник на България Джеймс Баучер, който преди смъртта си през 1920 година я подарява на прислужника си Иван.

Знам! Много има да задрасквам преди да продължа, ама безкрайно ми се разправя всичко, което мога да разправя за «Баучеровото»: Божествената ливада, която след пет-шест години щеше да бъде преименувана на «Изгрева.»

Още от началото на установяването си в София Учителят прави утринни разходки до този гледащ на изток склон, за да посреща изгрева на слънцето. Отначало сам, но по-нататък с приятели от братството.

Той урежда закупуването на Баучеровото през 1921 година за доста внушителната сума от 200,000 лева (тогавашната цена на четири апартамента в София). Братята, които са посрещали тук изгрева на слънцето се връщали в града буквално окрилен, след молитвите, песните, гимнастическите упражнения... Казвали го: «Ходене сутрин по изгрев на Баучеровото.»

Това са години на «изтръгването» на хората от застоялия, безрадостен, еснафски живот на победена следвоенна България. Толстоизъмът и вегетарианството се разпространяват неудържимо. Пръкват се не само комуните на толстоистите, но и на анархистите, и кой ли не. Идват духовните търсения и навлизането в градския живот на теософите, на масоните... Следват политическите изригвания на комунисти и земеделци.

Масовият туризъм идва...

През този период Учителят все още живее на «Опълченска 66,» но все по-рядко изнася беседите си на прозорчето, което гледа както навътре към братята в малката стая, така и към тези, които не могат да се съберат там и да го слушат от двора. Новият салон на «Оборище» поема този недостатък в битието му, а «Баучеровото» все повече привлича братята. Числото на присъстващите на тези утринни сбирки расте, и е ясно, че идва време за по-мощна промяна.

Искушава ме да предам как описва първото си отиване на Баучеровото през март 1922 год. Методи Константинов. Дипломиран в Полша учен, и в бъдеще една от големите фигури на братския живот.

Той гостува на Учителя ... (и оттук нататък цитирам) «в пределно скромната му квартира на улица Опълченска 66. След при-

ятните и полезни разговори, които имахме, стана късно и той ме покани да ношувам там. В ранни зори тръгнахме заедно. Пресякохме града и се насочихме към зеленещата се в далечината борова гора... където за пръв път минавах. Славеите разнасяха своята чудна песен, въздухът беше чист и ароматен от горски и полски цветя и уханье на борова смола. Гърдите дишаха свободно, мисълта се извисяваше високо над прозаичното всекидневие... Той ми каза: «Тук е мястото, където всяка сутрин посрещаме слънцето.» На поляната вече имаше много мъже и жени... които помежду си се наричаха братя и сестри.»

Пращящ от младост и пълен с енергия Методи Константинов решава да си опъне тук палатка и да остане да живее в нея. Както сам разправя, след три дни, в първия ден на пролетта на 22 март, тя казва на «Изгрева.» Палатката е подарък от италианецът, член на братството Бертоли, за когото вече стана дума. Методи живее в нея до месец ноември, когато една силна буря през нощта я разкъсва. На сутринта го приютяват на «Опълченска» 66.

Както казах, братството в София непрекъснато трябва да сменя салоните, в които Учителят изнася беседите си. При това се появяват и нови групи, които имат нужда от свой терен. Школите на братята и сестрите, младежките школи и пр. и пр. В тази обстановка между братята, много от които са възрастни, стопански независими и обществено стабилни хора все повече напират идеята, че имат нужда от голям собствен салон. Всички единодушно я приемат, но въпросът е – къде? Възможностите за строеж на Братски салон са две: на улица «Оборище» или на «Изгрева.» След една беседа на Общия клас, Учителят поставя въпроса за решение пред присъстващите. Първо да вдигнат ръце, които са за «Оборище» и после, които са за «Изгрева.» За «Изгрева» гласуват само двама братя и стенографката Елена Андреева, а останалите – за «Оборище».

Голямото дворно място на «Оборище,» което имат на разположение, принадлежи на брат Иван Радославов – учител в Първа мъжка гимназия в София, който за нещастие има широка ръка и е претоварен с дългове. Братството му изплаща дълговете, и в предната част на имота се строи Салона, а зад него дървена постройка, в която да се набират за издаване беседите на Учителя.

През 1923 салонът е завършен. Той приютява Учителя при изнасянето на беседите му, както и школите на Общия и Специален клас и Неделните беседи в 10 часа сутринта, Младежкия клас от 80 души, и спорадично, така наречената «духовна група». Основен ръководител на строежа е чиновникът в министерството на правосъдието Симеон Симеонов, който след време създава и организира братския хор. Документите оформя счетоводителят на братството Жечо Панайотов.

Пътят за развитие и разпространение на идеите на Учителя е постлан. В това няма съмнение. Постепенно се присъединяват нови хора, изграждат се нови групи за усвояване на учението на Дънов, расте духовно и се разпространява с непреодолимо темпо. Има обаче един проблем в тогавашното общество, който вече характеризирахме. И това е, че България е залята от вълна на духовна и социална неудовлетвореност. Расте неустоимият глад за рязка промяна! Кой е готов да вложи силите си в изграждането на нещо, победния завършек на което няма да види в рамките на живота си? Все по-силен става напорът за повсеместна промяна тук и сега! Вече споменахме вълната на комуните в следвоенните години: толстоистки, анархистически, комунистически ... Дъновистки, разбира се! Веднага! Сега! Без колебание! Настрани от порочността и гнилостта на обществото! (Подобно на духовно-обществената вълна, която се бе лиснала в Америка от разочаровани протестанти като Емерсон и Торо, за да се уталожат напълно по времето, когато Дънов е там). Без да се чака провла-

чилят се зад тях прилив на масовото съзряване на нуждата от промяна.

Около Балканската и Първата световна война все по-силно расте желанието на живот и смърт да се ликвидира стопанската абсурдност на тоталното господство на едрите собственици натрупали чудовищни състояния като агенти на политическите сили, напирани към стратегическите Балкани. Първо необуздатостта на русофилите, угаждащи на руската империя, които след погванията им от Стамболовия русофобски режим, започват да се изместват от клиентите на Виенските жълти павета и железариите на австрийския индустриален колос «Майер Айзенверке, Вийн» за железни лъвове, орли, парпети и всякакви късно-барокови джунджурии на българските новобогаташки строежи.

Катастрофалното положение на селските стопани и дребните собственици довежда до революционно настроените организации на дребните собственици, селските кооперации, евтино финансиране на усилията на берящите душа селяни и занаятчии от цяла Централна и Източна Европа. Дали са руски, или проавстрийски, антируски угодници като Стамболов все то. Когато му разцепват главата със сабя в центъра на София, той е абсолютен владетел на цели две села!

Апелите на Т. Г. Влайков за даване на малко чист въздух на задушаваните дребни собственици, звучат на фона на марша на послата властта «Оранжева гвардия» на Стамболийски:

«Ред по ред, два по два,
къртете буци бийте гражданя!»

В речите си той нарича с ярост София «Содом и Гоморът» на България.

Това е само фонът на политическите събития. Стамболийски

всъщност въвежда вместо армия Трудовата повинност, която за нула време благоустроява селско-чорбаджийска България в държава с цивилизован стопански живот. По шосетата строени от трудоваците, местните общини, или инициативни частници садят плодни дървета, които есенно време се отстъпват на търг за бране. Стяга се пътната мрежа. И пр. и пр.

В стопанството изригват десетки нови опори на дребните собственици: Селско-стопански кооперации, популярни банки. Кооперативното движение във Видинско изгражда невиждана напоителна система по крайдунавските лозя и зеленчукови градини. Разцъфтяват толстоистките комуни. В цветущата комуна до Пловдив в тогавашното село Прослав не само се правят големи пари от научния подход към модерното земеделие, но се публикуват периодични списания в духа на Дъновистките братства. Толстоисткият пловдивски кварталник обаче не е посветен на духовна пропаганда. В него има всякаква информация за постиженията на земеделието, рецепти за селскостопанска продукция, публикуват се преводни текстове от световната класика и всякакви общообразователни материали.

Никнат анархистически комуни.

Никнат комунистически комуни.

Николай Дойнов в спомените си описва този порив на приятелите си. Какво по-просто от това да си близо до природата, да се сдружиш с изостаналите периферни труженици и симпатизанти, които да просветиш на часа! Като младите толстоисти на село Алан-Каирак – Бургаско. Ловешко. Анархистите в Свирчовица – Русенско. Като дъновистките комуни в Арбанаси. В търновско, русенско, Нова Загора... «Това беше огън, който не можеше да се угаси!» – пише в спомените си Дойнов. – «Трябваше да се види с каква сила идват идеите за свързване с Земята!»

И опитват.

Идва при Учителя брат Жечо Вълчев от Ачларе, Карнобатско и предлага цялото си стопанство, земя, добитък... За да се изгради братска комуна. Учителят го насочва към няколко млади братя мечтаещи за такова начинание, и готово! Без да се колебаят и миг, те напускат университета и обръщат гръб на всичко досегашно в живота си...

Март 1922. Бъдещите комунари вървят 18 километра пеша от Карнобат до селото. Осем души, посреднощ, с прогизнали обувки от дъжда и калта. Студ! Мучене на крави, джафкане! Но пристигат.

След ден два откриват, че нямат сили и време да отворят ни една от книгите, които са донесли със себе си. Жечо това не го интересува. Той излиза алчен, лаком, и ги използва като безплатна работна ръка.

Около вършитбата им се отварят 15 свободни дни и комунарите тръгват на екскурзия в Коджа-Балкан. Шестдесет-седемдесет километра път! Пак почти боси. Пренощуват край Камчия. Разболяват се от остра малария! Връщат се напълно съсипани, когато идва време за реколтата. Свършват задълженията си по земеделската работа на комуната, и неколцина от тях успяват да се доберат до братския събор в Търново, където славата им на комунари се разнася с голяма обич. За съжаление не успяват да се преборят с маларията, и двама от тях умират.

На следната година създават комуна в Русе, която върви по-добре. Когато си получават продуктите, а и започва да идва припечеленото от Ачларе, те се приютяват при Гумнерови, но сега пък ревниви възрастни братя и сестри нахълтват да се хранят с тях и Учителя, и ги изтласкват от там.

Учителят не може да се примири с този хаос, и разтурва комуните. Никой не беше се съобразил с думите му: «Ако хората така лесно могат да се оправят, то Господ щеше само за 24 часа да оправи света!»

Започват да излизат с по-малък, или по-голям успех нови окултни периодични издания. Разпространява се списание «Нов Живот» под редакцията на Методи Константинов и Петър Пампоров. На поредния събор се взема решение да се издава списание под заглавието «Житно Зърно», което да не бъде елитарно, а достъпно за всички братя и сестри. Много голям успех се постига с отварянето на школата на Сава Калименов от Севлиево. Той е високо образован, владее няколко западни езика и е запален пропагандатор на международния език Есперанто. Калименов има елитна книжарница, добре подредена печатница, и започва издаването на седмичният вестник «Братство». Излиза и елитното списание «Всемирна летопис», което за съжаление, според някои братя, бива провалено от издателя си поради користни подбуди.

Братството расте, покритият от него терен се разширява, и с това тук там пръкват временни недостатъци в устремното му предвижване напред и нагоре. За пръв път се появяват вътрешни търкания от неконтролирани лични амбиции, завист, ревност, и заедно с това расте и предишния външен натиск това развитие да бъде спряно.

На 21 юли 1925 година Учителят е призован на разследване по искова молба на бивш свой последовател. В сградата на Обществена безопасност той написва протокол по направеното дознание.

Телескопичен блик

Протокол за разпит на свидетел.

Именувам се Петър Дънов, от Варна, 60 г., българин, Неженен, Неосъждан, Учител, Показвам:

Моего учение е основано на три главни принципа: Божествената любов, Божествената мъдрост и Божествена-

та истина. От тия принципи произтича, че е необходим пълен мир и взаимно разбирателство между хората, братство и взаимна помощ за общо благо. Учението ми изключва всяко насилие и изисква абсолютна чистота в мислите, чувствата и действията. Едно от най-съществените условия за всички последователи на това учение е свършенната праведност. Ученикът на духовната школа, за да може да възприеме и приложи великите истини на Христовото учение, трябва да бъде чист физически, морално и духовно. Всяко нарушение на това условие е една важна спънка за развитието му. Той трябва да бъде изправен във всяко отношение както към себе си, така и към другите, към обществото и държавата.

Аз препоръчвам зачитане на установените закони и наредби на властта. Всеки недостатък и несвършенство в обществения и държавен строй може да се изправи чрез самосвършенствуване, понеже е казано: «Бъдете свършени, както Отец ваш на Небесата е свършен.»

Църквата винаги трябва да върви в пълно съгласие с Божествената Любов, Мъдрост и Истина. С политика не се занимавам, защото тя не съставлява за нас никаква цел. С политика се занимават само хората, които тепърва изучават живота. Аз само поучавам, което е разумното – доброто.

За да се схванат Божествената мъдрост и се разберат Божествените истини, изискват се знания за живота. Тия знания се преподават на ония, които желаят доброволно да се учат и да напредват. Ако те са здрави умствено и морално, лесно схващат преподаваните уроци, а в противен случай могат сами да се откажат от една работа, която не е по силите им.

Аз нито викам някого, нито принуждавам, нито задържам. В моето учение се прилага закона за разумната свобода. Който дойде няма да бъде изпъден, но и който желае да си отиде няма да бъде задържан. Никому нищо не се налага, а на всички помагам според желанието им и със съвети, упът-

вания и рационални лечебни средства, съобразно законите на живата разумна природа. И всичко върви абсолютно безкористно. Бог, Комуто служи, промисли за моята прехрана и издръжка.

Предвид горното заявявам, че всички тъжби, оплаквания, показания и критики против мен, от когото и да било, са лишени от всяка истинност и основание. Моето учение, изложено в повече от шест печатани тома, и моят живот, който е открит за всички и може всяка минута да се провери, нямат нужда от защита.

Това учение осигурява физическо здраве, морална чистота и духовен напредък на всички, които го следват, а животът ми е общопризнат образец за подражаване. Нищожните на брой изключения на застой в развитието си се дължат очевидно на атавистически причини, т.е. ако измежду множеството мои последователи има един-два случая на духовно разколебаване и морална поквара, това се дължи на самите тях, от родителите им. Тяхният минал живот и сегашното им поведение ясно свидетелствуват за това, но те не са мои ученици, макар и да се явяват понякога при мене.

Друго няма какво да кажа.

(п.) П.К.Дънов

Така идва последният събор на братството в Търново. Издадена е забрана за публична дейност на Учителя в града, и той се сбогува със славната някога българска столица.

Адио бене пасати! – както казват италианските корабоплаватели, като поемат през неконтролируемите океани да откриват нови континенти.

На годишния събор на братството на някогашната Баучерова поляна – сега вече окончателно преименувана на «Изгрева»

– през 1926-та година присъстват 1460 души от цяла България и от чужбина: Ще ги срещаме там постоянно. От Италия, Англия, Хърватско, Чехия, Балтийските държави, Гърция, Франция...

Какво става? Какво е станало там?

Присъствалият на този първи братски събор на Изгрева евангелистки проповедник Стоян Ватралски подробно го описва.

Телескопичен Блик

Кои и какви са Белите Братя (дъновистите).

Все повече се говори и пише за новото и бързо растящо у нас религиозно движение, последователите на което се наричат от народа «Дъновисти», а от самите тях си и от съчувстващите им «Окултисти,» или «Бяло Братство».

...

Беше август към 17 часа на 26, когато изпотени от Слънцето, стигнахме на «Баучер» (Изгрева) където по случай годишният му събор, беше разположен лагер на Бялото Братство. Те наричат месността «Изгрева», а не Баучер. Мястото състоящо се от 14 декара бе обградено с бодлив тел. Извън оградата двама книжари са разпростряли, като на панаир за показ, своите книги. По-нататък навалица любопитни надзъртат навътре да споделят своите впечатления. Двама конни стражари, разположени под сянката срещу входа, стоят готови за длъжност. А при входа – отвътре един човек прецежда влизащите. За пускане вътре трябвало парола, или ходатайство на някой брат. Тъкмо когато един младеж протестираше, че не го пускат вътре, приближихме и ние.

Какво желаете, моля?

Искаме да влезем; канени сме.

Кой брат ви е поканил? Имате ли тук някой познат?

Казахме кой. Изпратиха да го повикат. В пет минути – это го бърза.

Прие ни приветливо. Последвахме го вътре. В миг се намерихме в една от Природата украсена, а от хората твърде оживена, местност. Бяхме на широка поляна, заобиколена, освен откъм Юг, с иглолистна гора. Из бориците имаше пътеки и скамейки за сядане. Близо откъм изток и юго-изток се прозираха през гората множество палатки. Далеч откъм Юг теглеха погледа величествените върхове на Витоша, дето се белееше последната останка от сняг. А в полите на планината из зелени кичури надвъртаха селата Драгалевци и Драгалевския Монастир, още по на изток селата Симеоново, Горубляне, Герман и Искърския пролом при Панчарево. Но кой ти гледа тия природни омайности? Ние сме дошли да видим тия приказни хора, тия странни, или страшни хора – Дъновистите. А те бяха пред нас.

Казаха ни, че на Съборна имало 1460 души. Едни седяха на пейките или под дърветата на сянка – четяха, други с молив в ръка пишеха, трети спокойно разговаряха. Една голяма група слушаше разискването на незначително нещо, от общ засягащ въпрос, с интерес. Други се занимаваха, или почиваха из палатките. А още други, където се намирахме ние, било единично, било на двойки или тройки, се разхождаха, приказваха си по широката поляна. Поведоха ни да ни запознаят с брат «Б» и сестра «Х», и срещнахме и познати.

По външен изглед – хора като хора, граждани и селяни. Но пък имаше и обичайна разлика. У жените липсваха къси рокли, рязани коси, деколтирани гърди, напудрени и боядисани лица. Като че ли модната мода тук беше обгоряла от Слънцето лица. Вместо модни шапки, навсякъде личаха забрадки. А у мъжете липсваха колосани яки, тези модни халки на Западната цивилизация. Голямото множество бяха облечени в бели дрехи. Внушавайки и оправдавайки идеята «Бяло

братство.» Хубаво име. Хубав символ, и лесно изразим външно, ала не тъй лесно осъществим вътрешно. Как можем да познаем бял ли е еди кой си по душа? Отчасти по носията и по думите, повече по лицето и очите, а най-вече по обноските и по идеала и делата (при условие, че са искрени). Срещнахме и двама, трима познати бивши евангелисти. Между тези – сестра Х.С. и една американка. И тя носеше бяла забрадка. Щастлива в новата си вяра, тя изведнаж почна да ми проповядва. Както всички и тя с особен жар говореше за Учителя:

– Ах, господин В., вие трябва да го чувате как говори. Аз съм американка, слушала съм велики проповедници, но като Учителя, никога, никъде. Аз му дължа живота си. Неговото учение ме спаси и телесно и духовно.

Удари часът за вечеря. Поканиха ни на трапезата. По правилно, на една от трапезите. Защото, разбира се, хилядо и повече души не могат да се нахранят на една трапеза. Там имаше (не броят колко са) варненска за варненци, търновска за търновци, и пр. Нас ни настаняха на пловдивската. Всички стават на крака. Станахме и ние. И хилядното множество, като един човек изрече «Няма любов като Божията любов, само Божията любов е любов». След това насядахме пак. Като всяка вегетарианска трапеза, тя беше постна и проста, ала богата до разкош със засмяни лица, братски думи и благи чувства. Преди да станем от трапезата, изпяха се възторжено с участието на всички няколко свещени песни. Особено песнето ни направи силно впечатление, защото някой пееше със затворени очи. Най-сетне – пак знак от Учителя. Тръбата ни изправи на крака и пак съборяните изрекоха едногласно: «Само Божията любов е любов». С това свърши тази паметна за нас вечеря на Белите братя.

След вечерята полковник «Б» ме разведе да прегледам лагера. Всякъде из палатки и дворища владееше чуден ред и образцова чистота. Да не вярваш на очите си, че си в България. Тези повече от хиляда души от всички възрасти и класи,

бяха живяли денонощно тук близо седмица, а никъде нямаше ни мирис, ни смет, ни хвърлена помия, ни люспа или кора от плод, никъде късче хартия. Който е видял български лагер, или дружина на екскурзия, само за един ден, мъчно ще повярва, възможността на това, което в лагера на дъновистите е хубав факт. Тоя ред и чистота свидетелствуваха, както ми каза брат «Б,» за присъствието не само на дисциплина, но че в тия хора имаше високо съзнание. Съзнание тъй желано и тъй рядко у нас.

На разни места из лагера видях следните няколко надписа, назначени за умствена дисциплина. При склада за провизии и хляб: «Търсете живия хляб». Край една пътека: «Чисто сърце, Светъл ум, Диамантена воля». При слънчевият чаковник: «Вложи истината в душата си и свободата, която търсиш, ще я намериш».

Мръкваше се, и аз тръгнах със своя другар да си отида. Но приятелите дъновисти ме поканиха да ношувам с тях, за да видя на другия ден упражненията им при изгрев слънце. Още по-лесно ме склониха, като узнах, че щяло да има беседа с Учителя им, когото аз никога не бях слушал в публична реч. А Петър Дънов, създател, водител и душата на това оригинално и грандиозно движение, струваше да бъде слушан, и ако е възможно, преценен. Според «Църковен вестник» в България има 15 000 дъновисти. Според други от 40 000 нагоре. Тъй щото подир Светия Синод,

г-н Дънов брои най-много последователи в България и то с авторитет какъвто Синода никога не е имал. Още по-чудно е, че Дънов е постигнал този си чуден патриархат и продължава да го владее, без оръжие, стражари, без шарилки и дрънкулки, без анатем и подкупни. Светия, или магьосник, това е човек със свръх човешки постижения, през първата четвъртина на двадесети век. Такъв човек не заслужава ли да се посети и изслуша?

Както бяха ми известили още от вечерта, всички ста-

нахме рано към четири часа, набързо се облякохме, поизмихме се и се отправихме за сборището в сред лагера. Беше хубаво утро, обещаващо ясен летен ден. Месечината грееше приветливо, звездите почнаха да бледнеят преди пукването на зората, която бе обявена от Зорницата, блестяща една копрала над хоризонта. Когато малко след четири часа стигнахме голямата поляна сред лагера, аз бях изненадан от неочакване гледка. Може би по право е да се кажа, че моите изненади започнаха засилено да се низжат. Там ние заварихме може би 500 мъже и жени, а други едновременно с нас прииждаха на групи и тихичко заемаха местата си в стройни редове. Още при пръв поглед три неща ме изненадаха, най-малко три! Че толкова хора самоволно бяха там толкова рано, че всички стояха и продължаваха да се образуват стройни геометрически правилни редове и то без никакъв видим, или гласен разпоредител, и че там владееше невъобразима за такова множество пълна тайнствена тишина. Съкаш че това множество стоеше със страхопочитание пред живо някое Божество в тайнствен храм. Тук личаха набожно благоговение, безупречна дисциплина и чудесен ред, на който един Соколски вожд, един параден генерал, би завидил. Редът беше тъй правилен, щото от където и да го погледне човек, виждаха се прави редици от човеци поединично отстояващи равномерно два метра един от друг. Мъжете гологлави стояха от дясно, а жените в забрадките си побеляваха лявата половина на полянката. Всички с лице на изток стояха прави, и неподвижни като статуи. Изненадан и трогнат от грандиозната пред мене гледка, аз напразно търсех с око оня, който е дружината и душата на този народ. Затова попитах тихо на английски брат «С» къде е Дънов?

– Той още не е тук – отговори «С», – но е вече време да пристигне.

Той идва точно на време, излизащ измежду боровете пред

нас. Натам бяха обърнати в сериозен възторг всички лица. Пред нас с потайна тържественост се издигаха замъглени в утринна дрезгавина стройни борики. Над тях търпеливо блестеше Зорницата готова да избяга от ослепителния рефлектор на Аврора, когато един висок, спокоен глас наруши отпред тишината:

«Благославяй, душе моя, Господа!»

Тогава се разигра една част от драматичната, невъзможна за описание сцена, която не се подава на изказване, но която може да разплаче от радостно умиление един Арахангел. Дължимо може би на ранното утро, на горскияят под небето свод, обстановка на тысячогласният хор от клеветени и угрозявани (заплашвани) лица, не зная на какво се дължи, но ефектът от изпятия псалом бе за мене несравняем освен с апокалиптичните сцени в Откровението на Йоана. Никаква тържествена литургия не може да се сравни с това тържество в неръкотворния храм в подножието на Витоша. В миг с ръце издигнати над главите си, песента се поде от хиляди и повече гърла, с такава трогателна ревност и хармонични повторения, докато се разлюля гората и Душата на всеки неатрофиран духовен човек. А думите които тъй тържествено се пееха бяха следните:

«Благослови, душе моя, Господа!
Не забравяй всичките му милости
Не забравяй всичките му благости
Не забравяй всичките му добрини
Не забравяй милостта му
Не забравяй благостта му;
Не забравяй обичта му.»

Последните четири реда се повтаряха три пъти, първият път силно, вторият път по-тихо, третият път много тихо.

След това почнаха седемте физически упражнения, които се изразяваха с разни телесни пози и движения, с главата, ръцете и краката, но и с цялото тяло, като следваха сякаш автоматично Учителя, който стоеше пред тях и сам с чудесна ловкост за възрастта му правеше едновременно същите движения. Понякога коленичеха и ставаха, всички едновременно, с чудесен такт, хармония и в пълна тишина. А преди всичко с тези упражнения, всички заедно наизуст пееха някоя песен, изговаряха една молитва, или някое назидателно упражнение с изречение. Песните и изреченията си повтаряха част от тях трикратно. Между молитвите бяха Господнята молитва «Отче наш» и 91-ви псалом, изговаряни дружно от всички.

...

Тъкмо тогава след седмото упражнение се зададе Слънцето. С появяването на крайчеца на светилото, множеството се раздвижи. Заловиха се за ръце като на хоро. Те образуваха седем концентрични кръга, пет вътрешни от жени, и два външни от мъже. И всички запяха заедно:

«Изгрява слънцето
Праца светлина
Носи радост на живота тя.»

...

Аз имах случая, доколкото е възможно за един ден, да се запозная с членовете на това загадъчно Бяло братско движение. От гледище религиозно те произхождат от толстоистки, протестантски среди, ала най-много измежду православие-то. От гледище народностно, както и самият Учител, те са чисти българи. Има по един или двама и от други народности: евреи, руси, един италианец, една американка, но подавящото мнозинство са българи от всички части на България, Тракия и Македония. От гледище съсловно и обществено,

това са наши съграждани и селяни, учени и прости, учители и студенти, адвокати, чиновници, търговци и военни. Има и висшисти, както и от всяка степен на културата. Ала болшинството ми се видяха хора от средната класа.

От гледище психично, те са съзнателни, дисциплинирани, любознателни, набожни и висококравствени. Ето това е най-ценното, може би да кажа, най-бялото нещо, което видях у Белите братя.

След закуската, на която се повториха сцените на вечерята, аз с нетърпение чаках беседата, където можех да видя и чуя Дънов в непосредствено обръщение към своите последователи. Към 10 часа откъм източната страна на поляната се яви подвижна дъсчена платформа, издигната на около метър над земята. Платформата бе добре засенчена и постлана с килимче. На килима имаше стол, пред стола маса, а върху масата библия. Всички се стекохме там и насяддохме на тревата пред естрада в полумесец. Жените, както обикновено, носеха белите си забрадки. А мъжете, макар Слънцето да печеше силно, почти всички бяха без шапки. Всички с очакване гледахме празната пред нас платформа. Изведнаж всички се изправиха на крака. Значи – Учителят иде! И всички стоят, докато той бавно се изкачи и седна; тогава сядат и другите. Г-н Дънов проповядва седишком без каквито и да било писмени бележки. Онази утрин той говори повече от час, но макар слънцето да печеше силно, та мнозина бяха в пот, никой не се помръдна от мястото си. Преди да почне да говори, както и след като свърши, имаше песен и молитва, в която участваха всички. Музиката им е особена, за качествата на която не съм компетентен да дам мнение. Хор нямаше, нито музикални инструменти да водят пеенето, но те пееха въодушевено с победна вяра и радостен екстаз. Гяхният особен начин да преповтарят части от строфите, въздействаше упоително и увеличаваше заразителността на новата вяра. Инте-

ресни бяха тези нововерци, да ги наблюдава човек близо като слушател. Мнозина от възрастните имаха бледи лица, това бяха усърдни и решителни лица, тяхната пълна вяра и преданост към Учителя се четеше по лицата им.

Докато той говореше, много хора, особено между жените, слушаха с затворени очи, с усмихнати и възхитени лица, като че ли звука на гласа му ги милваше с благодатен лъх. Мнозина държаха в ръцете си молив и тетрадка и записваха всяка паметна мисъл от проповедта. От дясно ми, почти срещу мене, седеше една млада поетеса. Изразителното ѝ лице се четеше като отворена книга. Тя не слушаше, просто пиеше думите на Учителя. От време на време, когато някоя мисъл я огряваше особено, тя с изразен и обърнат към мене поглед възкликваше:

– Е видя ли! Разбра ли? Ти чул ли си някъде другаде такива светли и крилати думи, такива мъдри и дълбоки мисли, такива сияйни и божествени идеи!

Две са отличителните черти на белите братя: лоялна, беззаветна преданост, заедно с благоговение, доверие към Учителя им и братски любезни обноски помежду си. Първото по своята голяма сила изненадва. Втората по своята морална хубост пленява. Едуард Гибон и всички историци свидетелстват, че това бяха отличителните качества на първите християни, и че тези именно качества им дадоха победата над всички неприятели от тогавашния свят и култура. Културният, бил той елин, или римлянин, гледаше на тях от високо, с презрение или насмешка. Ала общолюдие то изморено от себеубийствени ежби и умрази, при вида на християните, казваха: «Я виж как се любят помежду си!» И един по един се приближаваха към тях.

Вие, които се чудите или питате, защо Дъновистите напредват, по-добре да се запитате днес няма ли нужда, или жажда за братски живот? Ето това са в бегли черти белите братя – дъновистите. Хора усърдни, които гладуват и жа-

дуват за правдата, които копнеят за братството и единството.

Пластични души, защото са приели братолюбието. За Дънов този хиляден свят, както и хиляди други из България, които не са могли да дойдат на събора, са пластични души, гъвкава глина в ръцете на грънчар Учител, да прави от нея изящни съдове и той не е злоупотребил със своя Небесен мандат. Създал е от тях честни лица. И като пример? Ето го. В лагера «Изгрев» имаше до едно дърво поставен сандък, или долап, наречен «Поща.» Всеки загубен предмет, от игла до часовник, се подирваше и намираше там. Защото който намери нещо чуждо, там на пощата го оставяше. И нищо, казаха ми, през всичкото време на събора не се изгубило. Е, четецо мой, така ли е на вашия събор, пазар, панаир? Така ли е по вашето село? Там вероятно е като у нас, а именно, близо половината от моите плодове на моето стопанство, аз неволно деля с ноцни ортаци. Изобицо хищната ръка на българина е като лепка за всичко чуждо, което пипне. А тези хорица, невероятни българи, не само че не крадат, а си правят и труд, да търсят стопаните на каквото намерят чуждо. Това не е ли ЧУДО? Честни лица, честни българи! Това е чудо и истинско благодение. Честният човек, казва Ангелският поет, е най-благородното създание от ръката на Бога. А човека, който посреднички да създава от крадеца честен човек, от паразита производител, от алкохолика трезвеник, от кръвника братолюбец, от бюрократа служител, е Велик обществен благодетел.

Най-чудното и най-интересното у Белите братя е техният Учител – Дънов – основател, глава и душа, живот на това загадъчно и интересно движение. От където и да го гледаш, това е бележит човек. Един единствен с празни ръце, без приятели, без богатство, без издръжки, без звънко име, без високо положение, без обществено влияние той днес след 25-годишен проповеднически труд, се радва на постижения,

на които и най-успешният му съвременник може да позавиди. Днес Дънов има и приятели, и средства, и завидно име, и е обожавеният вожд на десетки хиляди хора от всяка възраст и съсловие, като при това бъдещето му обещава несравнимо повече, защото делото му има изгледи на дълговечност и е сега в самото начало. Това е човек и нещо плюс. Дънов по всичко изглежда е от онези редки исторически личности, които поради изненадващите си постижения още приживе, стават легендарни изпърво за своите приближени, после почти за всички.

Като съдим постериорно по размера на неговите удивителни постижения, не само числеността на неговите последователи и жизнеността на движението му, но и силата му да изменя благотворно човешкия характер от една страна, а от друга обаянието на личността върху неговите последователи, Дънов е религиозен гений. Един от историческите, може би мирови учители. Един от онези полуисторически, полULEГЕНДАРНИ личности, които на времето на верски език се наричат Божи пратеници, пророци, ясновидци, Кришна, Махатма, на съвременен научен език – Религиозен гений.

Дънов, аз видях, както казах най-първо, на вечерята, а после като слушател на две негови беседи. Той е човек среден на ръст, на около 63 години, с напълно бяла брада, прошиарени вежди, съединява изобилна подрязана коса. Изпито мургаво лице, внушаващо средновековния отишелник, или индийския йога, върху постройката на калено, здраво тяло. Лицето му внушава силна воля, железни нерви, и изпод дългите вежди гледат две уж равнодушни очи, но всъщност, те гледат изпитателно, за да те теглят на тънка терзия. Като оратор той е оригинален, добре начетен в индийски и християнски писания, притежава голям склад от мисли и легенди из религиозната книжнина и философия. И както видяхме владее общолюдието с голяма сила. С почит; неотразим авторитет. Никой папа, никой Демостен в това отношение го е надминал. За последователите му буквално «Никой човек не е гово-

рил, както този човек говори, с власт и сила, а не като книжниците и фарисеите.» Не като кардиналите, владиците, пастирите със зазубрени по угода на времето легалности.

Две неща издигат Учителя на Бялото братство до български фактор от историческо значение: Първо неговото прихватливо учение. Второ неговите добри и предани нему ученици.

За мирогледа и учението на Дънов, аз сравнително малко зная. Ала от това което чух и узнах, няма нищо, което да е непримируемо с Христовото учение. Същност, аз го намерих много по-християнско отколкото очаквах според слуховете. Ядката на системата е: Любов, Мъдрост, Истина. Това «ново учение» е древно като планините и чисто като светлината, а при това, не по малко Християнско. И от този център извира чудно възвишени морални наставления. Кой свещеник, за пример, при коя черква е дал на своето паство, по-възвишен и по-християнски лозунг от тазгодишният на Белите Братя, който цитирах: «Верен, истинен, чист и благ всякога бди!»

Бялото братство е пиле излюпено из черупката на Християнските догми и с освободените си засилени крака и криле, то ще ускори хода на България към Божието царство на земята. Обвиняват го, че Дънов казал, че е превъплътен Христос. Аз не чух, нито съм чел, той да твърди такова нещо. Ала ако аз вярвах в прераждането щях да кажа че той е привъплътен поп Богомил. Онзи религиозен гений отпреди хиляда години, чиито живот чрез учението му, пробуди и прероди въпреки кървавите гонения Западния свят.

Каквито и усилия да полага Православната църква да наложи пълен контрол над духовния живот на България, те не са оказват особено плодотворни. България е цивилизована държава изградена на базата на непоклатими политически и духовни свободи. Това вече е трайно втъкано в нейната същност. Съвършено немислимо

е да отхвърли залегналия в конституцията си демократически политически живот, свободата на стопанската инициатива и религиозните си свободи. Българският католицизъм е втъкан в нейния духовен живот от векове. Протестантските мисии са вкоренени в страната от повече от сто години. Те отдавна имат висши учебни заведения, колежи и духовни училища, къде ли не. Мюсюлманите също. Атаката срещу тях не може да доведе до нищо повече освен кисело мрънкане, тъй като зад гърба им стоят тежките артилерии на Ватикана, Америка и Цариград.

Дъновистите са единствената духовна общност, която не е защитена отвън, и на пръв поглед достъпна за унищожителна атака. И точно затова върху тях, разбира се, се стоварва цялото безплодно усилие за господство в духовния живот на българина от страна на тогавашното православие.

Като говорим за този спор на – нека го да наречем – църковно ритуално ниво, всъщност не засягаме най-важното. Т.е. все още не се спираме на това, заради което кипи цялата разпрания. Ако съм простак щях да кажа – въпросът е в това «кой да продава свещиците». Ако съм приличен човек трябва да кажа – въпросът е в това кой да формира и разширява духовният растеж на българската нация. Кой да се кара, с когото си иска колкото си ще! Кой ще подаде ръка на обикновения необразован селянин да се издигне до божественото вложено в него? Кой ще даде рамо на обикновения гражданин, учител, офицер, писател, журналист да пробие напред към духовното издигане на съгражданите си?

Кой?

Какво мисли, какво казва, как посреща обикновения българин олелията разпалена от нашето православие?

Отговарям направо: Хората си ходят на църква и боядисват великденски яйца, и не обръщат внимание на никакви дъновисти ли, толстоисти ли – каквито и да са там!

Ама растяли на брой! Ставали повече! Нека си растят – какво

от туй? «Аз си знам как да шаря яйцата. Нищо лошо не съм видял от тях!» Това е какво мислят по въпроса искренните православни.

Не е лошо това да се знае. Да се надникне в цялата олелия отблизо. Всеки грамотен българин е наясно по това. Мара Белчева например, по времето за което говорим, цитира Толстой, за да покаже колко глупаво е обвинението срещу дъновистите, че са секта. «Ако вземем определението на Толстой всяка религия е секта, защото счита себе си за носителка на благодатта Божия, счита своите догми за истински, а другите религии обвинява в заблудение. Тъкмо учението на Петър Дънов не е секта, защото е религия.»

Преди малко се спряхме на причината поради която дъновистите се оказват под съсредоточената атака на православната църква. И това е, че нямат непоклатимата подкрепа на външните, недосегаеми религиозни общности на католицизма, протестанството и пр.

България по това време устремно се развива по пътя, който я превръща в една от най-цивилизованите страни в света – и стопански, и политически, и духовно. Започнал е процесът на духовното съзряване на интелегенцията ѝ, който я извежда на върха на либерализма с отказа на парламента ѝ да даде за изстребление евреите и циганите си в немските лагери на смъртта през Втората световна война.

С други думи освен симпатягите си, на които им стига боядисването на яйцата си по Великден, България има и неудържимо растяща нагоре и напред интелигенция, за която днес и дума няма да чуете.

Цитирах поетесата Мара Белчева. Когато казва, че учението на Дънов не е секта, тя вече е над петдесетгодишна. По време на Априлското въстание баща ѝ е бил ръководител на севалиевския революционен комитет. Дядо ѝ е издател на религиозна книжни-

на – на псалтири. Белчева учи във Виена музика, европейски езици, литература. Следва филология в Женева. Четирийсет годишна дава рамо на зацikliлия Пенчо Славейков и живее с него в Париж. След това отново живее в Женева.

Секта и борба за парсата за свещите! Как пък не!

Ето какво я вълнува:

«Учителят Дънов излиза от същите предпоставки на мирозданието, както и всички окултни писатели, както и будизмът, но никога той не говори специално върху това, защото ученикът трябва сам да провери – неговата вяра трябва да бъде знание, а не суеверие. Това негово гледище за мирозданието не е хипотеза или теория, а една опитна реалност. Той гради върху тази висша реалност учението си за живота, оттам и думите му звучат като откровение.

... Природата е жива и разумна. Нищо не е случайно. Всичко се движи по един определен план. Животът е една неприривност. Смърт, както хората подразбират, не съществува. Раждането и смъртта са вътрешни процеси – ние мрем и се раждаме ежедневно. Умиращ за един живот, за да се родиш в друг. Раят и ада, къде са те? Има ли ги? Ние всеки ден влизаме и излизаме и в рая и в ада. Ако постъпиш по закона на Божията любов си в рая, ако излезеш от Бога – ти си в ада. Това, което хората наричат смърт, не може да пречи на неприривното движение и развитие на живота – това е само една външна промяна, както леда се топи и става вода. ..

... Петър Дънов не влиза в противоречие с която и да е религия, нито я отрича. «Религията е облекло на истината. Тя е нещо външно. Облеклата могат да бъдат различни, но истината е една. Казват, че трябвало да има само една религия, да има само една партия. Нима е възможно да живее дървото само с един лист? Трябва да съществува вътрешна връзка между тях, а не да бъдат едни. Бог не е направил хората нито православни, нито католици, нито окултисти, нито от каквато и да е религия, чин, и обществено

положение. Всичко това е отпосле. Човек не е направен за религия, а религията – за човека.»

... Тези, които искат да следват Учителя Дънов, нито биват кръщавани, нито биват записвани, нито се извършва каквато и да било формалност, какъвто и да е обряд. Защото неговото учение не е нито секта, нито религия – това е едно свободно учение за живота – един свободен университет, чиито врати са отворени за всички, да влизат и излизат по своя воля.

... При Учителят ще срещнете хора от различни религии, с различни убеждения. Той никого не оборва. «Аз не искам да руша вашето веру». Той не е дори против безбожието. То като религията е само една форма, форма на мисълта. «Всеки човек, който има идеал, който се бори за доброто в света, който живее за него и му служи безкористно – Бог се проявява чрез него, макар и той да не съзнава това, макар да счита себе си за безбожник.»

Подкрепата идва отвсякъде. Не само от сферата на съкровенните духовни търсения на тогавашната интелигенция, както случат с Мара Белчева. Тя иде и от диаметралната противоположност на тогавашната българска културна среда! Шегаджийството, бонвиванщината, многопосочното наслаждаване на поразителния духовен цъфтеж на тогавашна България.

Ще се спра на историята с един фейлетон от онова време, писан от журналист, който тогава направо е лицето на България. Заглавието е «Хубаво е да се пише, но трябва и малко дела.» Впрочем не само «по онова време», защото е на върха на българската култура от нивото на смехориите на Елин Пелиновите Пижо и Пендо, до член кореспондентството си на Българската Академия на Науките точно тогава (1929), а после и званието си на академик. Става дума за духа на България от средата на 19-ти до средата на 20-ти век. Става дума за Александър Божинов.

Той пише за попските заяжданици с дъновистите, докато те

самите нарушават всяко от собствените си изискванията към противната страна в този вечен спор.

Божинов печата във вестник «Сговор» нещо за дъновския събор, и как един лаком поп му грабнал хляба от масата без да благодари, или да се извини. Попските вестници, както ги нарича той, не закъсняват да се обадят. «Търновски епархийски вести» пускат брошура «Дъновизма като вредна секта.» Замесват се в разправията «Сговор», «Пряпорец», «Зора», «Зорница», «Ново време.» Става ясно, че никой от тези вестници не е дъновистки пропагандатор, и че искането дъновисткия събор да се забрани е смешно. Просто – цитирам – «има хора с покрусени души, които търсят в нещо утеха. Такива сломени души не са един, не са двама – те са легион. Тая утеха те искат да я намерят не в черквата на моя поп (попът дето му грабнал хляба – А.С.), където има повече панаир, отколкото благоговение, където е повече театър, отколкото молитвен дом, а в тихите дебри на планината, или в първия лъч на зората... Наричали се «братя» и «сестри» – какво от това? Нали ние всички според христовото учение сме братя и сестри на земята?... За да не помислите, че съм дъновист ще кажа, че пуша по 30 цигари на ден, плюс две-три лули, попийвам си и на обяд и навечер, ям повече месо отколкото зеленчук, лъчите на зората твърде рядко съм имал щастие то да посрещам, и след това като ми се завърти главата... заключвам дори вратата на кабинета си.»

Въпреки врявата и истеричните нападки срещу Дънов, обикновеният българин не вижда в него никаква заплаха, не изпитва никаква умраза. Или поне решително по-малко отколкото към католическите църкви и синагогите. Хората не се свързват с учението предлагано от Дънов поради една единствена причина, която вече споменахме: нагърбването с него ще доведе до нови навици, нови обичаи, нови задължения, нови ограничения, с които нито те, нито семействата и роднините им са свикнали. Ще се разклати

уюта на старата семейна култура, в която са отгледани и с която се чувстват добре.

Така или иначе през втората половина на 20-те години, когато песните на братската Паневритмия зазвучават при изгрев слънце над Борисовата градина, въпросът за Дънов идва от самосебе си: «Кой си ти? Чували сме за теб, но кой си ти?»

Прочутото българско лигаво подпитване, ръгане с лакти и триумфално намигане!

Авторски блик

Я чакайте да споделя с вас какво точно отговаря Учителят, като го човъркат на тази тема!

«В обиколките си из България от преди 10–15 години се занимавах с изследване на главите на българите. Измервал съм ги с кръгове, пергели, правил съм изчисления и съм дошъл до известни заключения. Като ме гледат, че правя такива изчисления, мнозина ме питат:

– Какво правиш?

– Уча се да смятам.

Научил съм се вече от какви въпроси се интересуват българите. Като пътувам за някъде, те ме запитват:

– Откъде идеш и накъде отиваш? С каква цел пътуваш?

И тъй нататък. Веднаж казах:

– От слънцето ида да наблюдавам България.

– Можеш ли да ни довериш някои от твоите изследвания?

– Това неверявам!

– С друго какво се занимаваш?

– Беседвам.

– Плащат ли ти за това?

Не. Даром...

– Как тъй? Не си ли женен, колко деца имаш, баща ти и братята ти живи ли са, българи ли сте?

– Аз засега съм българин.

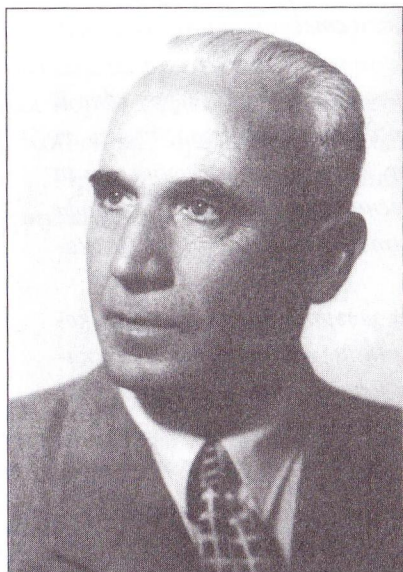
Така е с мене. Вече толкова години работя върху едно и също нещо, а поповете се мъчат да съборят това, което аз уча. Ако това което говоря е мое, то и аз бих започнал да го събарям, но понеже то е божествено, и друг след мене няма да дойде да говори така, то българите трябва да построят живота си върху това учение.

Затова съм в България – да завъртя крана на това колело на живота и след 2000 години ще ме търсите, ще искате да знаете кой е сторил това нещо. Господ ме е изпратил в България да завъртя колелото на живота на обратно, и аз ще го завъртя по всички правила на божествения закон, за да опитате всички блага на живота.

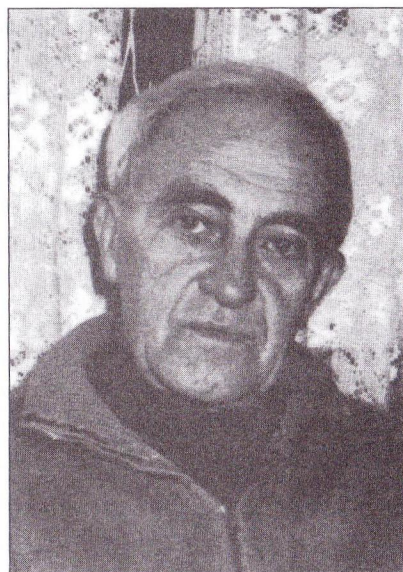
Аз съм готов да се пожертвам за онова, което вярвам. Това аз съм го опитвал. Аз виждам, което други не виждат. Предпочитателно е човек да носи халат, и има свеж ум, да говори истината, отколкото да носи корона, да заеме високо положение в света и да бъде последен лъжец.

Братя и сестри, знаете ли колко сте се заблудили вие? Едно време, когато вие излязохте от небето, какво ми казахте, знаете ли? Какви хубави идеали, каква велика програма, с какви задачи излязохте оттам! Вие бяхте красиви и мощни, както аз ви знаех, а сега, като ви гледам, съжалявам ви! И ако можех да плача, бих ви оплакал. Бих плакал не за вашите страдания, а за вашите заблуждения, че не знаете как да бъдете щастливи на земята, и не искате да разберете, къде ви е щастието. Животът в сегашните му условия е робски живот, голям затвор. Не си правете никакви илюзии, разберете положението и излезте от него.»

Снимки към глава пета: Баучеровото 1922–1926

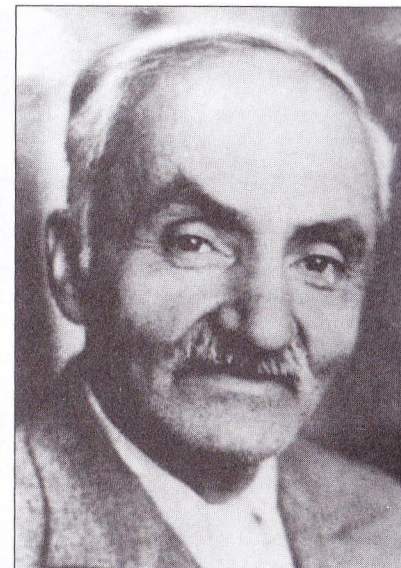
Методи Константинов

Георги Томалевски

Боян Боев – в центъра на снимката, в ляво до него С. Симеонов

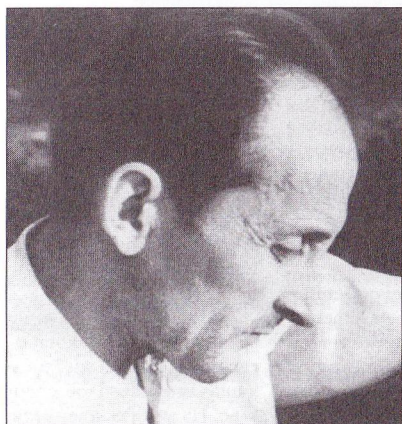
Боян Боев

Стоян Русев (дядо Благо) в средата със Стоименов и Начо Петров

Бертоли със Джулио, сестра му и Лучия на чешимата на Второто от Седемте рилски езера

Борис Николов

Комуната в Арбанаси

Гостуващи братя на арбанашката комуна. Горе в дясно е ръководителят ѝ Камбуров, а в ляво – Калканджиев

Мара Белчева

Глава шеста

ИЗГРЕВА 1927–1936

Автоматична фотокера

- Юли 1927** – Построяване на Салона на «Изгрева»
- 14–15 август 1927** – Пети младежки събор, с две беседи: «Мислещият човек» и «Права мисъл.» Изнасят реферати Кръстю Тулешков, Мария Тодорова, Боян Боев, Стефан Кадиев и Ст. Ненов.
- 19–24 август** – Събор на Бялото братство в София с участието на повече от 1000 души. Учителят открива събора с беседата «Пътят на ученика».
- 8–10 юли 1928** – Шести младежки събор с три беседи на Учителя: «Роден от Бога», «Без окови», и «Към свобода».
- 1 май 1929** – Учителят дава песента «Нева санзу».
- 7 юли 1929** – Седми младежки събор с беседата «Първите стъпки.»
- юли 1929** – Екскурзия на Седемте рилски езера.
- 21 август 1929** – Край Петото езеро на Рила Учителят открива Планинската школа с беседата «Абсолютната чистота.»
- 25–27 август 1929** – Събор на Братството в София. Учителят го открива с беседата «По Бога направени.»
- 12–14 юли 1930** – се провежда осмият Младежки събор, който е

и последен. Учителят го открива с беседата «Право си отсъди.»

август 1930 – Летен планински лагер край Второто от седемте Рилски езера. От тази година нататък августовските събори се провеждат на Езерата.

28–30 август – Среща с ръководителите на братствата в София.

21 Септември 1930 – Открива нова поредица с беседи: «Утринни слова» всяка неделя от 5 часа сутринта. Първата беседа е «Абсолютната истина.»

7 януари 1931 – Изнася беседата «Новата епоха» пред Общия окултен клас.

Юли-Август 1931 – Летен лагер на Второто езеро в Рила. На 19 юли държи беседата «Човекът на Новото.»

19–21 август 1931 – Учителят открива събора на Бялото братство в София с беседата «Сила, разумност и добро.»

7 октомври 1931 – Дава песента «Аин фаси.»

3 юли 1932 – Изнася неделна беседа «Творители на словото» върху 1:22 – Първо Яковово послание.

Юли-август 1932 – Летен лагер на Второто езеро в Рила. Учителят държи беседите издадени в тома «Ценното из книгата на Великия живот».

2 ноември 1932 – Изнася беседата «Любов към Бога» пред Общия окултен клас.

4 ноември 1932 – Ново полицейско следствие.

Февруари-април 1933 – Учителят изнася шест лекции върху части на човешкото тяло: «Значение на човешките удове.»

8 август 1933 – Дава песента «Запали се огъня.» През същото лято дава и песента «Химн на великата душа.»

1–3 септември 1933 – Открива събора на бялото Бялото братство в София с беседата «Бъдещото верую на човечеството.»

18–19 октомври 1933 – Дава песента «Езикът на живата природа».

Пролетта на 1934 – Дава упражнения за «Паневритмията».

Август 1934 – Летен лагер на Витоша в местността «Присоите».

19–21 август 1934 – Открива събора на братството в София с беседата «Часът на любовта».

15 декември 1935 – Дава песента «Буря».

4 май 1936 – Нанесен е побой на Учителя, и той получава частична парализа на дясната половина на тялото.

27 май 1936 – Учителят дава мелодията «Марш на светлите сили».

4 юли 1936 – Въпреки недоброто си състояние Учителят отива с учениците си на Седемте Езера.

7 август 1936 – Здравето на Учителят се възстановява.

19–22 август 1936 – Събор на Братството в София. Учителят го открива с беседата «Да им дам живот».

През лятото на 1927 година Бялото братство навлиза в нов етап на своето развитие. Построен е «Салона на Изгрева», както го наричат членовете на братството. Това води до решителна промяна в характера на цялата дейност на Дънов като духовен Учител. Не само поради това, че последователите му вече надрасват разпиляността на своите срещи помежду си от град на град и от село на село по милостта на заможни симпатизанти. Не само поради това, че «Дъновизмът», както популярно го наричат, твърдо стъпва на свой терен на върха на хълма, доминиращ столицата от Изток. Живописната някога Баучерова поляна постепенно става притегателен пункт на софийския интелектуален хайлайф. В неделните разходки на софиянци преди, или след беседите на Учителя, тук през следващите години могат да се срещнат на разговор в беседките и пейките на Изгрева ръководители на университетски катедри като философа Димитър Михалчев, поети с национална слава като Трифон Кунев, и по-късно Томалевски, разтрисващи националния интелектуален хайлаф поетеси като Мара Белчева, съветници на царя като Любомир Лулчев, блестящи художници като Васил Иванов и Илия Бешков, математици като завършили в Сорбоната Борис Рогев. По-късно диригента на държавния симфоничен оркестър Влади Симеонов, пианистът Димитър Грива,

композитори, виртуозни цигулари, кинематографисти... Не непременно последователи на Дънов! Мястото постепенно се извисява високо над нивото, на което беше стъпило през 1927 година.

Планът на Салона е изработен от Слави Николов. Властта през тази година разрешава Братския събор и удобрява строежа. Строители се събират отвсякъде, но основната сила са опитните в тази област членове на Айтоското братство. Те са оставили и до днес следа от това какво могат на братското «Лозе» в Айтос, и братските строежи в село Тополица. Идват спретнато облечени в бели ризи, и черни потури, препасани с червени пояси.

Изграждат Салона за две седмици!

Братята и гостите им вече разполагат с голяма зала за изнасяне на беседи и концерти – цялата остъклена от пода до тавана към изгрева на слънцето. Входът е през малко антре на юг, със стълба за втория етаж, със стаята на Учителя и малката астрономическа обсерватория, където той години наред документира активността на слънчевите петна. Срещу салона на партера има приемна стая за посетителите му. Тя е на мястото на бараката, в която Учителят преспива в дните на съборите преди издигането на Салона.

Така или иначе – това е опияняващо за всички постижение!

Между другото в общата възбуда строителите споделят с един от организаторите на осъществения проект – Тодор Стоименов, – че искат да въведат членски карти, които братята да носят със себе си. Учителят категорично отхвърля идеята им.

На следващата година Салонът се разширява. Под прав ъгъл на север от него се изгражда навес за хранене, когато времето на братските събирания е дъждовно. Постепенно навесът се подобрява: слагат му врати и прозорци, както и чамово дюшеме.

Изгражда се и кухня със стая към него, в която след време се настанява една от най-популярните фигури на братството – бай Ради. Трябва да отвори скоба на това място за да подсети, че имен-

но бай Ради позира на Лазар Николов за изработването на прочутия паметник на Патриарх Евтимий на кръстовището на «Граф Игнатиев» и «Патриарх Евтимий» в София. Роден в Кюстендилско, Ради си проправя пътя до Изгрева и постепенно поема грижата за всички овощни, зеленчукови градини, и лозя на братството, с по-младите си помощници. Абсолютно неуморно! Цели три десетилетия! Между другото по време на строежа на Салона, Учителят казва, че той е прероденият патриарх Евтимий, въпреки че не го съзнава.

Бай Ради не е първият постоянен жител на Изгрева. Честта се пада на дипломирания биолог Борис Николов през 1928, който се присъединява към Братството като помощник на прочутия италиански мозайкаджия Бертоли. Както казахме вече през 1929 година двамата построяват братската чешма край Тополица.

След завършването на строежа Изгревът бързо се модернизира. Изгражда се прочутата братска сграда «Параходът» в края на Поляната, където след време се изпълнява Паневритмията. В нея се настаняват най-близките помощници и помощнички на Учителя.

Дружество «Орион» още на другата година електрифицира братското селище. (Водопроводната мрежа се прокарва едва през 1934 г.) Защо изобщо го споменавам? Защото електрическата консумация на Изгрева се заплаща по отчитането на само един общ електромер. С всичките публични услуги на Изгрева е така. Ще стане дума по-късно и за прочутия Изгревски телефон срещу Кухнята, който не е «публичен автоматичен телефон», а просто който го използва си пуска лептата в кутията на стълба, на който е закачен. Така е и с още редица Изгревски сметки.

През следващите години на Изгрева нещата потичат нормално, макар и по-стабилно и в по-голям и по-перспективен замах. Един след друг се редуват все по-многобройните Младежки събо-

ри и Общите събори на Бялото братство. Идват откриването на поредицата на утринните слова в 5 часа сутринта, както и срещите на ръководителите на братствата от провинцията.

След няколко години постепенно се оформя пълната картина на «Паневритмията». Както споменахме, това са гимнастически упражнения съпроводени с мелодии на Учителя за хармониране с природата, изпълнявани от пролетното до есенното равноденствия на Поляната на Изгрева южно от Салона. Повечето от текстовете към песните, с които се изпълняват, са на членове на братството. Между тях най-активна е поетесата Олга Славчева – една от забележителните сестри, живеещи на Изгрева.

Редно е тук да кажем, че упражненията на Паневритмията постепенно стават една от най-популярните характеристики на Братството. Не само в България. Аз съм ги слушал в Монреал в Канада изпълнявани от членовете на тамошното братство преди 30 години, както и по време на редовните училищни сутрешни гимнастически упражнения в едно първоначално американско училище в Нова Англия.

Братството продължава да се придържа към екскурзиите из природата. Организирант се няколко-дневни планински лагери както в Айтоско, така и в Търновско, в Сливенския Балкан, и на Ел Шадай и Присоите на Витоша. Именно през този период на израстване на Изгрева се появява най-ярката – днес вече световно известна традиция – на някогашните последователи на Петър Дънов: лагеруването на Седемте Рилски езера.

По време на равноденствието през юли 1929 Учителят води там последователите си. Изкачват се откъм долината на Струма – т.е. откъм Сапарево. Лагеруват на Първото езеро, което все още е на нивото на растителността, след последните борове, последните затревени площи, току под клековете, които се надигат над покритите с мъх скали. Над тях са някогашните арктически циркуси на

девет алпийски езера: седемте на Еди Гьол и две в съседния циркус под връх Дамга.

Естествено братята и сестрите непрекъснато извършват излети нагоре из някогашните циркуси... Няма да се опитвам да описвам пред какво се изправят! Какво съзерцават. Няма да се опитвам да описвам какво чувство е това да си сгушен в скута на Бога, и душата ти да е пробила бяло-синьото небе над теб, и да те гали полъхът на кристалната, ярка, ледена чистота на Рила!

Омръзна ми да се просълзявам.

На другата година – август 1930 – на потресаещото плато на Петото езеро, Учителят открива Планинската школа на братството с беседата «Абсолютната чистота».

По-късно той казва на група братя и сестри седнали с него на Молитвения връх над Второто езеро, вцепенени от това, което са открили:

„И помнете! След време хора от цял свят ще идват да се наслаждават на тази гледка. Ще кацнат с хеликоптер от чужбина на Петото езеро.“

Кацнаха в началото на 90-те години на миналия век. От Гърция.

През август 1930 година, лагерът се премества на Второто езеро. Този път избират маршрута през долината на Говедарци, който е по-стръмен, но много по-живописен и остава до днес предпочитания братски маршрут за езерата

И така през юни, юли и август, братята и сестрите изграждаха високопланински лагери, най-важен от които беше лагера («Бивакът») на второто от Седемте рилски езера, където Учителят

обикновено оставаше поне месец. Лагерът беше високо над линията на растителността (на 2100 метра височина над морското равнище) и обикновено се наемаха катърджии от селата в долината (главно от Говедарци) да пренесат палатки, съдове, готварски принадлежности и завивки. Нощната температура обикновено беше под нулата.

Първото нещо, което се организираше, беше «кухнята» – единствената трайна постройка на лагера. Тя представляваше едно стъпило на земята помещение от каменни стени, с размер два на четири метра. Нямаше мазилка, и покривът ѝ беше от каменни плочи. Нагласяха се два големи казана, и всеки ден преди изгрева на слънцето, отговорникът на домакинството брат Симеон разтрисаше околните върхове със звучния си баритон: «Вода за чаааай!» Т.е. «Горещата вода е готова.» Чаят се вареше от диви билки набрани на самото място.

На Второто езеро имаше плоскодънна лодка.

На лагера имаше и две чешми, където ледено студената вода изтичаше не през чучур, а от две скулптирани мраморни длани – и двете направени от Бертоли и Борис Николов. Тези чешми бяха разположени между Второто и Третото, и (доколкото помня) Петото и Шестото езеро. Непосредствено около Бивака, братята и сестрите правеха излети, играеха, медитираха в целия някогашен циркус на Седемте езера, както и циркусът на «Езерото на чистотата», и «Езерото на съзерцанието». Всяко от Седемте езера носеше названието на отделни части на човешкото тяло: «Сърцето», «Белите дробове», «Главата», «Бъбрека» и пр.

Слънцето се посрещаше и изпращаше от Молитвения връх високо над «кухнята» на Второто езеро. Целият район се доминираше от връх «Харамията», който се издигаше между Седемте езера с двата циркуса между тях и «Езерото на чистотата.» Този връх беше любимо място за съзерцание на най-добрите туристи на Братството.

Стотици хора лагеруваха тук на нощна температура под точката на замръзването, и на някои от снимките правени през 40-те години на миналия век и публикувани в братската литература, ясно се виждат към двеста души, които играят Паневритмията. Белите братя бяха уверени, че когато настъпи днешната цивилизация в края на двадесети век, хора от всички раси, от целия свят ще идват да играят Паневритмията на огромната поляна на Петото езеро. Те не се съмняваха, че циркусът на Седемте езера е едно от малкото свещени места на планетата заедно с Монт Еверест в Алпите, Арарат в кавказкия високопланински масив, Халеакала в Хавай и връх Олимпия в щата Вашингтон.

Разбира се, имаше и други лагери на Бялото братство: на Равна река северно от връх Чаталка в сливенските сини Камъни (където се вярваше, че е мястото на земно изригване-антипод на Хавайския вулкан «Халеакала»), както и на Куш-бунар. След това идва «Бивакът» северно от село Симеоново, в склоновете на Витоша. Лагер имаше и между връх Соколец и Мусала в Рила – най-високият лагер на Братството със своята височина от 2400 метра над морското равнище. И така нататък...

Сиянието на Седемте езера, обаче, съвсем естествено, не можеше да не доведе до жлъчна криза радетелите на мрака. През 1932 година се надига нов вой, и е предизвикано ново следствие, което, както и преди, не довежда до абсолютно нищо!

Следствието представлява интерес по друга причина. В отговора си, Учителят сумира отново с поразителна яснота кои са основите на неговото учение.

Автоматична фотокамера

Следствие на властта.

Учителят Дънов да отговори на следните въпроси и то

в най-голями подробности с оглед и в хармония на беседите му печатани в специални издания, а именно:

1. Относно официалното вероизповедание на държавата и църквата ни.
2. Относно държавата ни, организацията ни, властта и законите в страната ни.
3. Относно правораздаването и съдийската ни колегия.
4. Относно обществения строй в страната ни.
5. Относно народната ни армия.
6. Относно бракът, семейството и морала в страната.

Всички отговори са написани от Учителя собственоръчно.

«В природата съществуват три порядъка: идеален, реален и материален.

1. Към идеалния спадат Бог, Природа и Човек.
2. Към реалния спадат: народ, църква и законност.
3. Към материалния спадат: мозъчната система, симпатичната, дихателната, кръвоносната система.

I. Религията представлява вътрешната връзка на един народ, която той има с Божествения свят. Следователно религията е един отличен инструмент, който има за задача и цел да възстанови човешката личност, нейните чувства и постъпки, и да държи връзка с Божественото в този живот. Да обича Бога, бизките си и народа си, и да почита и уважава всичко онова, което Бог е създал. Към тая българска религия и църква, която служи на своя народ, неговото повдигане и облагодаяване, мойта любов към тях.

II. Българската държава е външната страна на българския народ. Тя съдържа всички възможности, в които той може да се прояви. Държавата е един отличен

инструмент, който спомага за външните и вътрешни условия на българския народ, да подобри отношенията си с всички други държави и народи. Българската държава е едно благо за народа и всички онези, които служат на нея, поставят ред и порядък, и извоюват свободата на своя народ, вършат една благородна работа. Ние не поддържаме революциите, ние поддържаме еволюцията – онзи Божествен процес, който постоянно повдига и подобрява живота на човечеството.

III. За съдийската колегия и органите на правосъдието, ние имаме почитание. Понеже такъв институт съществува и в природата и в човека като съвест. Всички примери, които сме привеждали в своите лекции, те имат за цел да покажат какъв трябва да бъде човек, и онези на които говорим. Ние сме привеждали и много похвални примери за дълбоко съзнание на съдиите. В нашите речи не сме имали никаква умишъл да обидим това, което е добро, разумно, честно и справедливо в съдийската колегия.

IV. Относно обществения строй в страната, нашето желание е било винаги да се подобрява без ненужни сътресения, и всичко да става разумно.

V. Относно обществената българска армия – тя е орган на държавата за запазване на реда и за поддържане на порядъка в държавата. За военните сме привеждали много добри примери.

VI. Относно бракът – той е най-стария инструмент в природата; ние поддържаме еднобрачието и пълна семейна чистота. В началото Бог създаде човека мъжки

и женски пол. Поддържаме, че всяко семейство трябва да има най-малко две деца – брат и сестра. Семейството е образ каква трябва да бъде държавата, религията и народа. В семейството бащата представлява Онзи, който царува, а майката е онази, която отхранва и възпитава. Бащата и майката са образа на онези, които в бъдеще ще управляват. Затова сме обръщали внимание на добрите бащи и майки, които стават основа и строители на бъдещето. Никога не сме подбуждали никого към вражда и умраза, към когото и да е.

Всякога сме говорили за любов, за взаимно почитание и уважение.

4. XI. 1932 г.

Дънов

Братството върви добре, но силите, които искат да го спънат, никога не се примиряват с неговото разширяване на духовния кръгзор на българина.

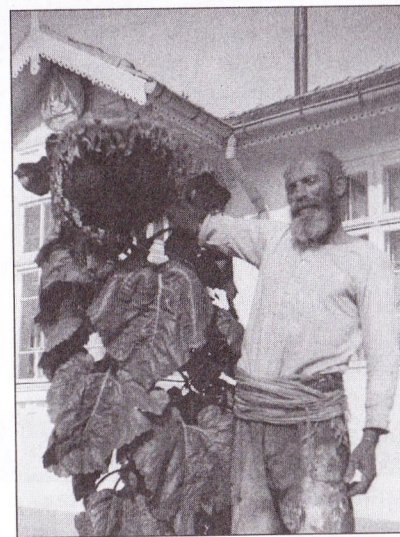
Няма да влизам в подробности.

На 4 май 1935 година на Учителя е нанесен жесток побой. Който води до частична парализа на цялата дясна половина на тялото му. Това не спъва изпълняването на задълженията, които е поел, като духовен учител на Братството. По това време изпълняването на сутрешната паневритмия е започнало, и две седмици след побоя Учителят дава нова мелодия за нея: «Маршът на светлите лъчи».

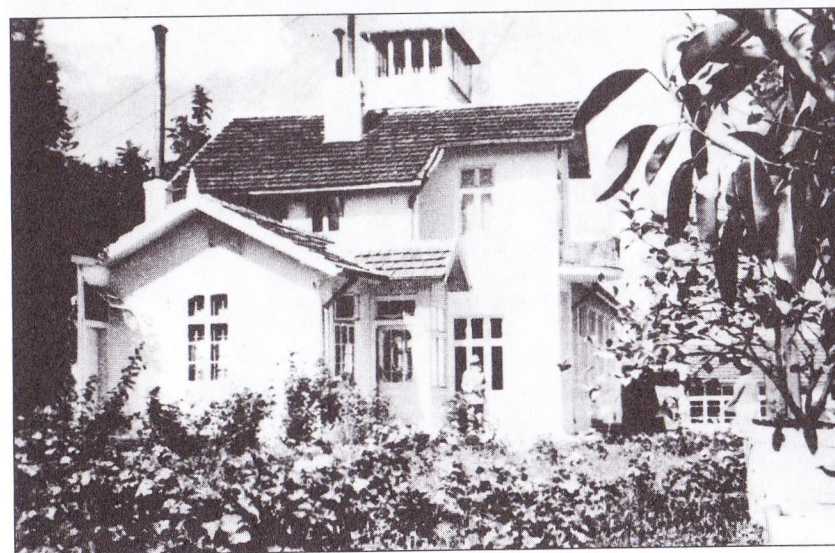
Идва и времето през юли, когато започва лагеруването на Седемте рилски езера. Братята се опитват да отклонят Дънов от качването му на езерата, поради лошото му състояние, но той – макар и все още не излекуван – се присъединява към една от групите.

На 7 август – три месеца след побоя – Учителят напълно се възстановява.

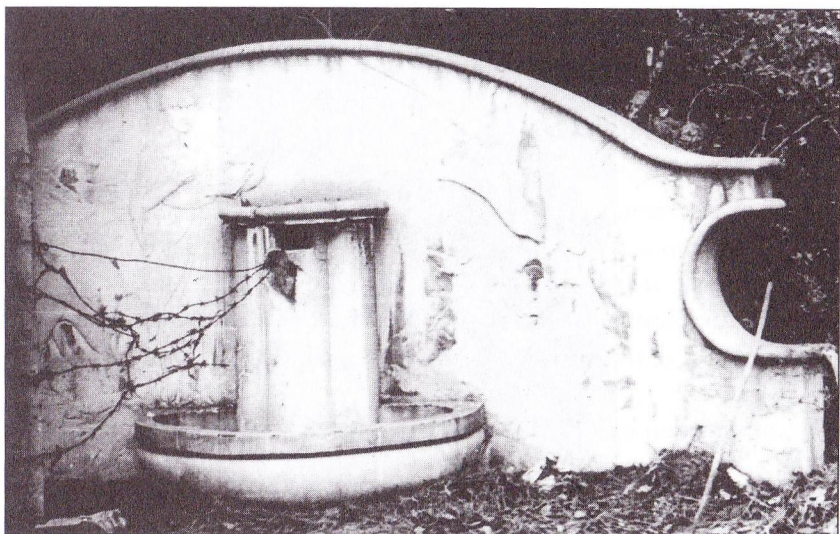
Снимки към глава шеста: Изгрева 1927–1936

Бай Ради пред приемната на Дънов до Салона на Изгрева

Салона на Изгрева

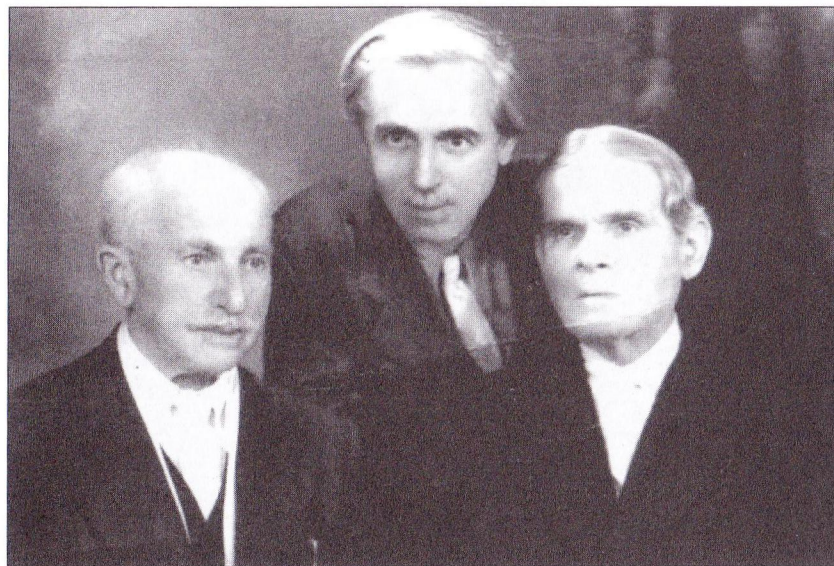
Чешмата с орела на Изгрева

*Дънов с Катя Грива, Теофана Савова и телохранителя му Неделчо
(зад лявото му рамо)*

Братски излет на Витоша: в центъра с братата – Епитропов

*Иван Калканджиев (в средата), Минчо Сотиров
и Димитър Добрев*

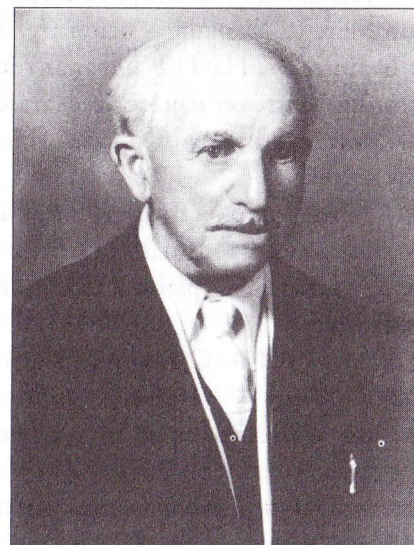
Райна Калканджиева

Учителят с Лулчев, Стоименови, дядо Благо на Присоите

Учителят води Паневритмията на Седемте езера през 1930 г.

Минчо Сотиров

Глава седма

ИЗГРЕВА 1936–1943

Автоматична фотокамера

- Юли-август 1937** – Летен лагер на Второто езеро в Рила.
- Юли-август 1938** – Летен лагер на Второто езеро в Рила.
- Юли-август 1939** – Летен лагер на Второто езеро в Рила. Посещение на пастор Методи Марков – основател и редактор на в. «Български бранител». На 11.8 идват и гости от Франция, Латвия и Естония. Учителят изнася беседата «Служене.»
- 17 януари 1940** – Учителят изнася беседата «Новият ден» пред Общия окултен клас.
- Юли-август 1940** – Летен лагер на Второто езеро в Рила.
- 29 януари 1941** – Учителят дава мелодията «Ме хейн».
- 16 юни 1941** – Дава песента «Странник съм на този свят» на Ел Шадай във Витоша.
- 24 август-22 септември 1941** – Събор на Бялото братство в София.
- 23–26 септември 1941** – Екскурзия на Черни връх с група ученици.
- 5 май 1942** – Учителят дава песента «Химни на слънцето».
- Юни-септември 1941** – Летен лагер на Второто езеро в Рила.
- 21–23 ноември 1943** – Излет на хижа «Алеко» с група ученици.

24 ноември 1943 – Учителят изнася беседата «Ново разбиране» пред Общия окултен клас.

Ноември-декември 1943 – Ежедневни екскурзии на Витоша до поляните над с. Симеоново.

През 1937 година Изгревът достига върха на зрялостта си. Следват седем години на пълна духовна хармония и съзряване, докато Втората световна война не срива София и не довежда до комунистическите разстрели без съд през септември 1944 година. Следват и екзекуциите след съдебни процеси-подигравки на водещи фигури на братството. Дъновизмът щеше да продължи да съществува, да се приспособява и видоизменя, щеше да намери последователи в целия свят. Паневритмията на Седемте езера щеше да се превърне в грандиозен финален кадър на фентъзи филм с участието на хиляди танцуващи в бяло изпълнители от петте континента на планетата. Но това нямаше да е «Изгрева.» А нашият разказ е за Изгрева.

Време е да се огледаме и да видим какво представляваше това невероятно място в апогея на прекъснатото си с насилия развитие.

Повечето братя и сестри, или «дъновистите», както ги наричаха хората извън братството, живееха смесено с населението на големите български градове. Около една трета от тях обаче обитаваха извънградски селища наречени «лагери».

Както казахме най-големият от тях – «Изгрева», – беше разположен юго-източно от София в слънчевите склонове на Долни Лозенец, и такова разположение беше предпочитано за изграждането на повечето от лагерите на Братството. «Изгревът» се простираше по склона във формата на триъгълник, очертан на запад от Борисовата градина («Парка на свободата»), на североизток от Дървенишкото шосе (сега булевард «Драган Цанков») и на юг от

железопътната линия, която съединяваше тези две очертания от юг и югозапад.

Всички, които живееха в границите на лагера бяха членове на братството с изключение на живущите на «Дървенишко шосе» номер 2 и номер 8. Това бяха пасторът на софийската адвентистка църква (младешкият му прякор беше Лули), и най-известният представител на «Форд» в столицата – Савитски. Там където днес се издига руското (бившето съветско) посолство се намираще Салонът на братството, в който Учителят изнасяше своите беседи три пъти седмично. На юг от него беше Поляната, където се играеше сутрешната Паневритмия, на изток – Кухнята, след това чешмата декорирана със символични окултни изображения, розовата градина и пр.

Много от членовете на Братството живееха в съседните квартали: Диянабад (през железопътната линия), квартал Витоша (по протежение на Симеоновското шосе, където живееше един от най-уважаваните членове на братството Борис Николов), както и големия район на север, известен като «Четвърти километър» – днес «Изток.» Тук сестрата на царя «Евдокия,» която дружеше с Лулчев, си беше построила огромна вила. След конфискуването ѝ от комунистите стана резиденция на тяхния лидер Васил Коларов.

Нищо в лагера не беше регулирано по какъвто и да било начин. Лагерът не беше комуна. Всеки беше собственик на къщите си, или на самостоятелно построени бараки върху терени отстъпени от симпатизанти на братството без документи за собственост, или каквито и да било задължения. Това по-късно даде основание на комунистическия режим да постави Братството извън закона, и да конфискува земята, върху която то беше стъпило. Единствено Салонът със стаята над него, в която живееше Дънов, както и кухнята, бяха колективна собственост, доколкото бяха построени от братята и сестрите на закупен от братството терен. Никъде не се

съхраняваха каквито и да било документи за всичко това, с изключение на нотариалните актове на дарителите на земята. Накратко Бялото братство нямаше собственост на каквото и да било в юридическия смисъл на думата. Дори фондовете му се съхраняваха от негови доверени симпатизанти.

Въпреки че братята и сестрите бяха свободни да построят за себе си каквато и да било сграда, бяха издигнати само няколко стабилни къщи. Общото вярване беше, че тъй като който и да било «просто лагерува за кратко време на земята» има много по-важни цели за постигане, и неща за правене, отколкото да се приковеш към сгради, издигнати от тухли, камък и бетон. Повечето от белите братя живееха в шпертплатови бараки, в сравнение с които кабинета на Хенри Торо в Уолдън щеше да изглежда като дворец.

Бараката на съветника на цар Борис – Любомир Лулчев – беше три на три метра: Един прозорец, едно дървено диванче, и микроскопично кухненско ъгълче с една нагревателна плоча. Между другото, за да характеризира Лулчев като разглезен царедворец и да компрометира българския хай-лайф през втората световна война, Иван Пауновски в капиталния си труд за Борис Трети, нарече тази барака «вилата на Лулчев.» Един от най-уважаваните членове на Братството, Боян Боев, беше нисък, и бараката му се простираше само на два на три метра, без да има каквато и да било кухничка. Изключително преуспялият бизнесмен и собственик на популярното книгоиздателство «Атанасов», живееше с жена си и двете си дъщери в една двустайна шпертплатова къща.

Подобни лагери имаше и в други големи градове. В Бургас на Черно море, лагерът на дъновистите също се наричаше «Изгрева» и беше построен в крайбрежния район, който и сега носи името му. Трябва да се добави Севлиево, с най-голямото книгоиздателство на братството, Русе, Пловдив, Търново и пр.

Жилищата на братята и сестрите на Бялото братство носеха донякъде необичайния, но приятен аромат на сушени плодове и

естественния аромат на човешкото тяло. Дъновистите не използват парфюми, дезодоранти, грим или кремове. Често се ползваше така наречената «Слънчава вода», което означаваше каквато и да било вода държана достатъчно дълго в открити контейнери изложени на слънцето.

Белите братя и сестри лесно можеха да се разпознаят по характерното си облекло. Те носеха дрехи със светли цветове (най-много бели, леко сиви, небесно сини и жълти). Червеното се избягваше като цвят, който носи агресивност. Черното се отхвърляше на всяка цена като цвят на планетата Сатурн, за която се вярваше, че подтиква позитивното въздействие на слънцето.

Най-отличителната черта на членовете на Бялото братство беше дългата им коса. Мъжете я пускаха до рамената си и даже повече. Вярваше се, че косата служи «за долавяне» на някои важни, положителни космически влияния.

Печенето на слънце между десет часа сутринта и четири часа след обед, беше забранено заради инфрачервените му лъчи, за които се вярваше, че са «марсиански.»

Пиенето на ледено-студени течности, или даже студена вода, беше абсолютно забранено. Всички бели братя и сестри бяха вегетарианци като българските есперантисти, толстоисти, и масони. Взимането на лекарства и лекарска помощ беше нежелателно. Така беше и с хирургическата намеса. Повечето от братята и сестрите се лекуваха като следваха съветите на народния лечител Димков (публикувани в 12 тома през трийсетте години на миналия век), или дълго и строго постене, понякога – уви! – съпътствано с дехидратация.

Подправките бяха добре дошли. Билковите чайове също, както и кафето в малки количества. Заслужава да се спомене, че най-големите експерти на билкарството и гъбарството в България като Иван Сечанов и Атанас Минчев бяха обитатели на «Изгрева.» Въпреки че в протоколите на първия събор на братството се

вижда, че е била сервирана и по чаша червено вино през 20-те и 30-те години на века, Бялото братство по-късно приема строгото въздържане от алкохола.

Вярваше се, че трябва да се ляга за сън при залеза на слънцето и да се става с изгрева.

Телата на покойниците не се погребваха три дни след смъртта, след което бяха връщани в земята в обикновените публични гробища. Единственото изключение прави гробът на Учителя. Той беше погребан югоизточно от сегашното Руско посолство на ъгъла на ул. «Незабравка» и ул. «Георги Мирчев», там където е топографския център на Изгрева и розовата градина на дъновисткия лагер.

И сега отгръщам страницата към социалния живот на братята и сестрите.

Колкото и свободни и необвързващи да изглеждаха на пръв поглед навиците и традициите на Бялото братство, членовете му ги поддържаха всеотдайно.

Най-тежкото задължение към братството беше всеки член да дава като общ принос една десета от приходите си, въпреки че това на практика се правеше доброволно. Не се държеше сметка дали всеки изпълнява това задължение, или не. По-бедните братя и сестри помагаша в кухнята, или работеха в зеленчуковите градини и лозята на Изгрева. Продукцията на братските градини поддържаше кухнята.

По-голямата част от приходите се влагаха в главните усилия на Братството. Между тях беше издаването на месечното списание «Житно зърно» и многотомната поредица с беседите на Учителя. На второ място идваше музикалното образование на децата на братските семейства. На най-надарените между тях се даваха стипендии, за да получат музикално образование в музикалните училища на България и Музикалната академия в София. Някои

от тях – цигуари, пианисти, певци, композитори и диригенти – се издигаха до световно признание и получаването на високи национални награди и служебни постове.

Братската кухня всеки ден сервираше постни обяди, които бяха абсолютно безплатни, за когото и да било, **независимо от това дали са братя, или не**. В края на обяда между присъстващите се пускаше пахарка от ръка на ръка за свободни дарения. Разходите не бяха особено голями. В петък например се сервираше само «Ангелска супа», която представляваше варени картофи без хляб, без масло и сол, или каквито и да било други подправки.

В специални случаи (главно по време на пролетното и есенно равноденствия) се провеждаха братски вечери придружавани с песни и музикални изпълнения.

Организираха се и специални концерти главно в неделя след сутрешната беседа на Учителя. В много случаи световно известни изпълнители, намиращи се на турне в България, даваха безплатни концерти в салона на Изгрева. Постоянен гост беше тенорът на виенската опера Тодор Мазаров, и един път авторът на тези редове присъства на представянето в братския салон на италианския цигулар Паоло Чомпи.

Неделя преди и след публичната беседа на Учителя, както вече споменах, на Изгрева се събираха известни български интелектуалци, които завършваха неделната си разходка през Борисовата градина със срещи и разговори с изтъкнати членове на братството. Между тях можеха да се срещнат активистът на Земеделския съюз Трифон Кунев, популярния есеист Томалевски, професорът по философия в Софийския Университет Михалчев, генерал Стоянов и много други.

Фокусът на тези срещи на Поляната и боровата градина до нея, разбира се беше самият Учител. Той не винаги можеше да се

срещне тук, но все пак достатъчно често, за да държи отворена вратата за комуникация с представителите на българския елит, които проявяваха интерес към братството. Трудно е с прости думи да се предаде невероятната магия на неговото присъствие: строен, доста висок, с изключително деликатно и красиво лице и коса, която падаше на сребърни вълни върху рамената му, с големи длани с елегантни пръсти, той спазваше дистанцията между себе си и тези, с които говори. Така или иначе поразителният му магнетизъм привличаше интереса на когото и да било. Наистина беше Учител, и никой не искаше нищо повече от това да седне до него и да го слуша. При срещите на поляната, той все пак помагаше и на другите да изразяват своите чувства и мисли в търсенето на мястото си на Изгрева. Времето, когато говореше той, беше по време на беседите му в салона.

Вече казах, че преди да дойде на Изгрева, Учителят делеше обща къща с бъдещия комунистически водач Георги Димитров – донякъде и двамата бивши издънки на протестантските мисии в България. Подходящо е на това място да припомня, че Дънов започва като учен, който обикаля България, за да прави антропологически изследвания на черепите на българите. За да може да се издържа по време на тези обиколки, той изнася лекции базирани върху ученето си в САЩ. Има огромен успех с тези лекции, и издаването на първите му научни книги се посреща добре, но това което истински радва сърцето му е непосредствената близост с последователите си при изнасянето на беседите си, и това стимулира учителят в него да надделее над ученият.

Така или иначе неговото влечение към систематичен анализ никога не го напуска напълно. През последните десетилетия на живота си той редовно следи от малката обсерватория над Салона слънчевите петна и изригвания, които нанася в ежедневните астрономически дневници, изписвани от Британското астрономическо дружество, и пр.

Учителят изнасяше беседите си няколко пъти на седмица: в понеделник – за вътрешният кръг на братята и сестрите, в сряда преди изгрев слънце провеждаше Младежкия клас, и в десет часа сутринта в Неделя идваше беседата за общата публика.

Въпреки че салонът имаше сцена за концертни изпълнения, дървеният стол на Учителя беше разположен в средата на залата с лице към източната остъклена стена. Братята и сестрите седяха в полукръг около него, и между учителят и учениците нямаше никакво изкуствено разстояние. Това беше просто форум, в който чувствата на учениците се сливаха с чувствата на Учителя в общите им усилия да обхванат дадена тема.

Беседите сами по себе си не бяха интелектуални в обикновения смисъл на думата. Те бяха по-скоро поетични, мистични, внезапно озарени от анекдоти и истории, или споделяха основни духовни формули, които се очакваше да бъдат запомнени от учениците, за да живеят според тях. Важното беше процесът на духовно сливане между Учител и ученици, и «словото на Учителя» представляваше само техническо средство за стимулирането на този процес. Когато влезеше в салона той имаше на ум само темата на беседата си, а останалото се оформяше според отклика на присъстващите. Именно затова казаното от Учителя се наричаше «беседи», а не «лекции».

Няколко братя и сестри стенографираха всяка беседа под ръководството на Боян Боев, и по-късно те се издаваха от издателството на Калименов в Севлиево. Преди Бялото братство да бъде официално разтурено бяха публикувани около сто тома с беседи. За Учителят важното беше «живото свово», но той не обезкуражаваше учениците си да публикуват тези текстове, тъй като те растяха в този процес.

Заедно с беседите, изпълняването на Паневритмията беше втората по важност дейност, която правеше Бялото братство,

това което е. Точно както Неделните беседи бяха отворени за широката публика, така беше и с танцуването на Поляната по изгрев слънце, и всеки можеше да се присъедини към него, тъй като целта му беше точно това, което целеше братството, т.е. да обедини духа на всеки човек на тази земя с положителните сили на Вселената.

На Изгрева Паневритмията се провеждаше всяка сутрин от изгрев слънце от пролетното до есенното равноденствие. Отначало Паневритмията се е играела на бос крак, но през тридесетте години и Втората световна война, това вече не се правеше.

Група ученици свиреха в центъра на поляната. Обикновено имаше няколко цигулки, виола, чело, китара, кларинет и флейта. Братята и сестрите оформяха кръг около тях и изпълняваха Паневритмията, която представляваше нещо средно между ритмични физически упражнения и танц, и се играеше от тридесет минути до около един час. Идеята беше в хода на това изпълнение да се постигне унификация, сливане на танцуващите с Вселената.

Състоеше се от три неравни части с по няколко парчета. (Понякога се играеха съкратени версии). Първият цикъл беше «Събуждането» на братята и сестрите т.е. издигането на съзнанието им до непосредственото им обкръжение. Следваше вторият цикъл. Той се наричаше «Универсално събуждане» и беше свързан със сливането на братята и сестрите със силите на природата, които те бяха осъзнали през първия цикъл, т.е. със самия Бог. Третият цикъл беше кратък, и се състоеше от произнасянето на известни словесни формули и извършването на кратки упражнения за вдъшване и издишване, които имаха прочистващ ефект, и целяха хармоничното връщане на участващите в Паневритмията към реалностите на ежедневиия им живот.

Ето ги отделните части на трите цикъла по времето за което разказвам:

Събуждането за природата: събуждане, примирение, даване, ставане или възлизане, издигане или възнасяне, отваряне, осво-бождаване, пляскане с ръце.

Събуждането за универсалния дух: прочистване, летене, евера, скачане, тъкане, мислене, аум, изгряване, квадрат, красота, подвижност, побеждаване, радост, осъзнаване, красив ден, задоволство, крачка по крачка, на Изгрева.

Медитация: Вдишване, Прозрение, Пентаграма.

Паневретмията се играеше от братята и сестрите на тепетата в центъра на Пловдив, хълмовете край Търново, на върха на русенските лозя, на Хамам баир в Сливен... и пр.

Екскурзиите, или по-скоро планинарството, беше главното хоби на Белите братя. Това произтичаше пряко от самото им учение, което бе насочено към сливането на духа на човека с положителните сили в природата.

Някои от маршрутите бяха дадени от самия Учител. Част от тях бяха лесни, като екскурзията над село Симеоново в полите на Витоша, което отнемаше около час. Други бяха извънредно трудни. Трябва да се има предвид обаче, че Братството имаше едни от най-добрите маршрути в страната. Много от братята дълги години живееха във високопланинските хижи и метеорологическите и спасителните станции на страната. Между тях бяха братята Галилей и Атанас Минчев, както и прочутият Игнат Котаров. Последният беше описан от друг известен планинар – писателят Асен Христофоров – в книгата му «Скици от Рила» в разказа «Мусаленският Зевс.»

След разтурването на Изгрева доста братя и сестри потърсиха някои от загубените ценности на живота си като се оттеглиха във високите планини като пазачи на хижи, или на метеорологически станции. Игнат беше пусал корен на метеорологическата станция на връх Мусала, а десетилетия след войната хижарка на Черни

връх, Ганка, беше една от най-популярните планинарки измежду дъновистите.

В годините след Втората световна война много от членовете на братството бяха интегрирани в следвоенното българско общество. Някои вероятно не искаха да им се напомня миналата им връзка. Трябва да добавим обаче, че даже след пълното ликвидиране на Изгрева, те активно участваха в обществения и творчески живот на страната.

Андро Лулчев, братът на съветника на царя Любомир Лулчев, беше много важна политическа фигура, както цялото семейство на писателя Томалевски. Между свързаните с двореца личности беше генерал Стоянов. Към тях принадлежаха художници като Васил Иванов, Цветана Гатева-Симеонова, Диманов, диригенти, композитори, много инструменталисти в операта и държавната филхармония, академични и университетски професори по музика, лингвистика, математика; известни адвокати, издатели, журналисти, преуспяли бизнесмени и индустриалци. Много от членовете на братството бяха дошли на Изгрева от чужбина. Между тях – както казахме – беше чешката балерина Радмила, италианския мозайкаджия Бертоли, внучките на високо тачения поет на хърватското възраждане Надзор и пр.

Повечето от братята и сестрите бяха посветени на по-скромни занаяти. Двамата видни астролози Иван Антонов (с псевдонима Иван Изворски) и Влад Пашов (който написа най-систематичната книга по астрология в страната) заедно с Бертоли организираха братската школа по мозайкаджийство, което осигуряваше добре платено занятие на много от младите дъновисти. Беседките из парковете на София, строителните декорации, изящните чешми и фонтани – всичко това беше дело на братските мозайкаджии, дълги години наред.

Същото беше и с братските групи по паркетчийство и какво

ли не! Подовете и стенната украса на много забележителни сгради в България бяха осъществени именно от майстори на Бялото братство. Шедьовърът на школата на Бертоли беше, и още е, Съдебната палата до църквата Св. Неделя в центъра на София. Мозайките на министерството на отбраната и Народния театър също заслужават да бъдат споменати в тази връзка.

Авторски блик

Трудно е да се формулира прецизно учението на Бялото братство. Няма какъвто и да било основен източник, от който то да бъде проучено. Публикуваните беседи на Учителя са просто разговорната част от многопластовото му сливане на учениците, Учителят, и позитивните сили на природата, както ги виждат дъновистите. Що се отнася до текстовете на песните на братството, въпреки че те са с «фиксиран текст» одобрен от Учителят да бъде запазен такъв какъвто е даден от него, те все пак са само един от трите елемента на Паневритмията, в която текст, мелодия и танц са сляти. Независимо от това, основните характеристики на учението на Дънов от тридесетте и началото на четиридесетте години на миналия век прозират достатъчно ясно в тях.

Първата характеристика на учението е, че Дънов иска да изгради една универсална единна вяра, в която всички раси, етнически групи, класи, култури, нации, възрастови и сексуални различия да се чувстват равни като братя и сестри. За да постигне това той центрира тази вяра около основните, прости елементи на човешкия живот, които пораждат положителни чувства. Това, според Учението му, щеше да елиминира всичките исторически натоваарвания, които биха могли да стимулират груповото противопоставяне и рели-

гиозната ненавист, от които нашата цивилизация е страдала толкова много през миналото. Фокусът на тези положителни елементи е единственият универсален «Бог», който човечеството е имало до сега, чийто символ е Слънцето. То като външен символ на Бога, е било боготворено съзнателно, или инстинктивно дълбоко в биологичното, психологическо, и духовно сърце на всеки мъж и жена откак свят светува. Има много елементи, които според популярният окултизъм пряко или косвено орбитират около този фокус на преклонение, и братята и сестрите ги съхраняват с цялото си сърце. Това са светлината, озаряването, яснотата, естествеността и универсалната зависимост от Любовета, Щедростта и космическото пространство за действие. Накратко – според Учението на Бялото братство – нашата вселена е идентична с «Универсалния дух», или Бог, и в тази форма на съществуване, в този материален свят на Земята, човечеството може «да види» Универсалния дух не по какъвто и да било друг начин освен проектиран чрез силата на слънцето и множеството му трансформации.

Втората важна характеристика на Учението е, че то приема, че всичко – от елементарните частици до галактиките и човешкия мозък – е живо и е съзнателна част, произхождаща от Универсалния дух. Това изисква огромна отговорност към обкръжението на когото и да било, и внимателно обмисляне на връзката не само с всяко човешко същество, но и с животните, растенията, и всички предмети, както и елементите и силите на природата. Според Учителят процесът на еволюцията е довел атомът до по-сложни и по-добре организирани (т.е. «по-съзнателни») форми на съществуване през минералите, растенията, животните, хората, белите братя и сестри, учителите, светците и ангелите. Успоредно с този процес на еволюция може да има и инволюция (предназначена да разшири корените на духа), в

който процес хората се прераждат в животни, животните в растения, растенията в минерали, ангелите в светии и пр.

Третата характеристика на учението е, че главната цел на братята и сестрите, в задължението си да трасират бъдещето на разкъсаното от стълкновение човечество, е да се издигнат стъпка по стъпка в пътя си на хармонизиране с Универсалния дух, или казано на прост език – докато достигнат пълна хармония със своето обкръжение. Инструментите на този процес са основните сили, които служат на еволюцията на вселената. Това са:

Любовта: единствената сила чрез която можем да прозрем (като хора на земята) Универсалния дух, или иначе казано – чрез който да почувстваме процеса на постепенното сливане с него.

Знанието: Това е силата, която осветява за нас хармоничния ред, в който елементите на света и фактите от живота са взаимно зависими в «Голямата картина» на Универсалното съзнание, както и основните сили чрез които сме взаимно свързани с тях.

Здравето: Това е силата, която ни учи как да оценяваме и да се грижим за тялото (т.е. формата) в която Универсалното съзнание е избрало да съществуваме, или дори (ако искаме да го формулираме по по-смел начин) е избрало само за себе си да съществува в нас.

Щастието: (Веселието) Това е силата, която ни държи свързани с космическите сили, и ни дава неизчерпаема енергия да се хармонизираме с Универсалния дух.

Четвъртата характеристика на Учението, която ще посочим тук, е че братята и сестрите са свързани предимно с основните неща в човешкото съществуване на земята. Те гледат на социалните, политически, класови, културни, религиозни, езикови, етнически и прочие проблеми като на

нещо предоставено като изпитание или изпит в живота. «Проблемите» (точно както се казва в учението на Кришнамурти) всъщност не съществуват. Според учението на Бялото братство «проблемите» са създадени от adeptите на Черното братство, които забавят и спъват с всички възможни средства процеса на еволюция и хармонизиране с Универсалния дух.

В началото на по-миналия век, беше станало очевидно, че човечеството навлиза в един свят, който ще ограничи човешката индивидуалност в името на икономическата и социална сигурност, които индустриализацията предлагаше. Беше станало ясно, че модернизацията, въпреки че направи продължителността на живота на отделната личност по-голяма и увеличи възможностите за образование и масова информация, успоредно с това стесни поведенческото пространство и щеше да ограничи придобиването на универсалното, хармонично знание и мъдрост до професионална тренировка и индоктринация. В съзнанието на голяма част от интелектуалния елит на обществото, в който се беше родило Братството, беше очевидно, че държавните структури ще намерят начин да увеличат «проводимостта» на социалните механизми, които насочват груповото поведение; че ще стимулират държавната сила и ще повишат бюрократичния тероризъм срещу отделната личност, за да може всеки мъж и жена да са заменими в механизмите на масовото производство за отворения световен пазар. Влиятелни водачи и мислители като някогашния толстоист Влайков от радикалната партия, и Стамболийски от земеделския съюз търсеха начин да направят достъпна всяка придобивка, която западната наука и технология предлагаше, без това да води до подчинение на западния начин на живот.

Бялото братство не търсеше начин за скъсване с новия социален ред. За него скъсването на вътрешното «аз» с как-

вото и да било групово поведение, (което би могло да бъде манипулирано от механизмите на модернизма) било то религиозно, идеологическо, социално, класово, расово, или езиково, и намирането на път към носенето на основните необходиминости на живота, беше единственият начин да се постигне хармонично съществуване без примирение с изискванията на социалното групово поведение.

Както пее битълсът Харисън:

«Изгрява слънцето... Добре е!»

И разбира се Джон Ленън:

«Всичко, което ни трябва, е любовта!»

Или може би песента на Харисън «The sun is rising... It is going to be all right!» да е своего рода далечен, странен превод на братската песен:

«Изгрява слънцето... пръска светлина...»

Едва ли! Вероятно това просто е учението, което Братството е изграждало през цялото време: Че основните положителни сили във вселената ще бъдат готови за помощ всеки път, когато станем достатъчно мъдри, за да започнем да търсим начин да влезем в хармония с Универсалния дух, и че основните между тях са Слънцето (като най-ярката форма, в която Всемирния дух ни се разкрива) и любовта (която ни води все по-близо до истинската същност на нашето съществуване).

Така или иначе през 1936 година «Изгревът» беше напълно изграден. От неотразимото си сияние на духовен център до чернозема, от който беше избуял.

Около Салона цъфтеше истинска райска градина от всякак-

ви цветя; предимно рози. На изток от него и на юг от «кухнята» беше просната редица от продълговати маси и пейки, на които се хранеха не само братята, но и който поиска. Менюто беше постно, като в петък се сервираше, както вече казах, само прочутата «ангелска супа», без каквито и да било подправки. За прочистване. Храненето беше бесплатно. За когото и да е – бил той брат или сестра, или някой от строителните работници, които градяха и ремонтираха богаташките вили отгатак Дървенишкото шосе, като вилата и ресторанта на Савитски, изящната къща на най-големия експерт по скъпоценните камъни в България Сахакян, и пр. В края на обядите след 1940-та година брат Симеон минаваше с канчето си, в което всеки от гостите на Кухнята пускаше лептата си. Кой колкото иска. Имаше и постоянни жители на Изгрева, които години наред се хранеха в Кухнята без да дадат стотинка. Скитници, асоциални типове, клошари... Никой не ги закачаше. Зад масите растяха редица огромни лешникови храсти, които хвърляха сянка върху обядващите през летните горещини, и зад тях бе една от зеленчуковите градини, за които се грижеше бай Ради. Не за цялата. Един обитател на района си бе построил дървена барака с площ по-малка от нормална палатка, и никой не го закачаше. Бай Ради просто спря да сади около нея.

В посока към Витоша бяха насадени десетки божествени борове. Те ограждаха поляната, на която се играеше Паневритмията, и която приютяваше бараките на стенографките, както и една беседа, в която всеки от гостите на Изгрева, или братята и сестрите сядаха на приказка, когато им скимне. До бараката имаше идеален слънчев часовник. (Вече споменахме астрономическите интереси на Учителя). И като говорим за общуване там, извън времето, когато се играеше паневритмията, трябва да споменем, че в центъра на поляната имаше внушителен стълб с осветление – висок волтаж, което се палеше при нужда, по което и да било време. Сладките приказки вечер не бяха забранени.

На изхода на Поляната, салона и кухнята имаше дълъг ред от пейки наредени в кръг, където всеки гост на Изгрева можеше да седне да си побъбри преди беседа, или след Паневритмия, или когато и да е. Учителят често сядаше тук между братята, или гостите да побъбри с тях. Беше винаги усмихнат, любопитен, въоръжен с остроумни хрумвания свързани с разговора, който се води.

На излизане от комплекса на Кухнята, Салона и Поляната, под клоните на боровете, се белееше – както я наричаха – «Чешмата» на Изгрева. Съвършено изградена от майсторите на Бертоли! С релефи на фигура, която държи глобус; орел, който строи гнездо; и пасяща сърна в планините под изгряващо слънце. Всички знаеха наизуст надписа над бароковите извивки на върха ѝ: «Мисли добре, работи добре, храни се добре!»

Надолу по сенчестата алея към Дианабад, срещу овощните градини и лозето на бай Ради, следваха бараката на Боян Боев – хроникьорът на Братството. Беше много малка, защото – както обясних – Боев беше нисък и по-голяма не му трябваше. Зад неговата барака по посока на Борисовата градина беше къщата – пак построена в стила на дъсчените бараки на американските трансцеденталисти – на нашумялия софийски издател Атанасов. Поредицата му от томове за най-голямите философи на времето беше фурор на книжния пазар в България. Съпругата и дъщерите му бяха забележителни. Едната беше изключителна цигуларка и стана преподавател някъде из Европа.

По-нататък по посока на парка беше бараката на Симеон Арнаудов. Той беше една от най-скандалните фигури на столицата по онова време. «Скандална» в кавички, разбира се. Славеше се като неоспоримата звезда на православния клир на столицата. Беше син на авторитетен софийски свещеник. Имаше божествен певчески дар на драматичен тенор и пееше в църквата «Свети Седмочисленици» на ул. Граф Игнатиев. Православните софиянци се тълпяха в тази църква по големите празници да го слушат! Всичко вървеше

по мед и масло, докато един ден вестниците гръмнаха и не спряха няколко дена. Отец Арнаудов по време на великденската служба запраща кандилницата си в стената, хвърля си църковните одежди и разтриса най-акустичната ни софийска църква с мъжествения си тенор, че не може повече да служи на този фалш, на това духовно безплодие изградено на преструвки!

Беше неудържим!

Телескопичен блик

Най-бурният порой сред хора, животни и природни бедствия, за които си спомням – пише в спомените си внукът му. Личната му история започваше от казаното пред мен, от борбата му с мечката в центъра на Търново. «Ударихме рамо в рамо» – ми разказа. – «Бутаме се, но усещам, че почват да ми омекват колената. Срам! Хората гледат. Погъделичках я тогава. Погъделичках я по пъла – казваше. – И се предаде...»

Беше завършил Семинарията под синьо-коравия поглед на баща си, протоерей Григорий. Нещата явно бяха стигнали до «манастирът тесен за мойта душа е» (Става дума за скандала в «Св. Седмочисленици») ... Важен е драматичния жест, а при него жестове и гейзери колкото щещи... Пренася се на Изгрева. Явно и в този период Мони безотказно проявява склонност към бурните си ментални уравнения, защото Учителят с усмивка казва: «Две черни овци си имаме на Изгрева – Гради и Симеон.» ...

Намира време да завърши консерваторията в класа на Събчо Събев, отказва назначение в Старозагорската опера и остава с семейството си на Изгрева...

Слави се със съвършенното готвене на печен лук и коприва с ориз и следва фанатично три принципа: Според първия,

краката на масите и столовете трябва да се режат, за да може стойката на седящия да е в пълна изправеност. Бедата беше в това, че веднаж резнати, краката никога не можеха да добият равност, килваха се, така че се налагаше ново рязване, и пак, и пак. Накрая се стигаше до полулягане в полуяпонски интериор. Вторият изискваше, всички езици на обувки да бъдат анулирани. Анулирането беше спонтанно и с каквото падне под ръка – нож, тесличка – каквото и да е. Последният изискваше джобовите от всякакъв вид да не зезят. Ръцете трябваше да се движат спокойно, да не се разконцентрират в търсене на това и онова. Решението – просто. Изгла, конце, тел – джобовите защити!»

Близък приятел е на учителят Петър Димков, на теософа Софрони Ников. Един от роднините му пада в четата на Хаджи Димитър в битката при Дълги Дол и се споменава от Захари Стоянов. Друг – Тодор Арнаудов – заедно с Паница и Ризов гони през зимната нощ на 12 януари по софийските улици Стамболов «с гол в ръката нож».

Симеон Арнаудов завърши творческия си живот като солист на военния ансамбъл на Филип Кутев.

Следващата и последна колиба по посока на парка беше колибата близък на прочутите изгревски астролози Иван Антонов и Влад Пашов. Тя беше построена на една три-четиридекарова братска зеленчукова градина опираща южния край на Поляната. Сега на нея е построена отоплителната централа на Руското посолство.

Тук му е мястото да повторя една подробност свързана с някогашния дъновистки лагер. Бараките и някои от къщите на Изгрева бяха строени без спазването на каквито и да било кадастрални съображения. Дънов по това време има много специфично отношение към тукашната квартална особеност. Той вижда «Изгрева» като селище на Бялото братство изградено между Борисовата

градина на запад, Дървенишкото шосе на север и изток, където по това време стърчи Виларовата фабрика за тухли и керемиди, и на юг до околорвръстната линия на София, която минаваше през Дианабад. Учителят настоява тези терени да се закупуват от последователите му и да се дават доброволно за общо ползване, а не да стават юридическа собственост на самото Бяло братство. Колкото и странно да изглежда на пръв поглед. Неговата концепция е, че братството трябва да е духовно общество, което да не е свързано с никакво юридическо лице – било то стопанско, обществено, духовно – никакво! Основните причини за това са две: Първо – постоянните гонения срещу Изгрева от православната църква и непрекъснатите му арести и следствия, които можеха да доведат до окончателна забрана на Братството и тогава, съвсем естествено, всичко построено, всичко изградено от братята щеше да изчезне от лицето на земята. Второ – което е най-важното – изграждането на надигация се на Изгрева стопански колос неимуемо щеше да привлече истеричната алчност на социалните маргиналии, а тяхната агресия никой не можеше да спре.

След време много от белите братя се сдобиха с местата си по силата на озаконяването на собствеността на заселили се обитатели на парцели с непредявени искания за строеж, или без плащане на данъци за поземлена собственост от оригиналните си собственици. Тук – между другото влизат големи терени на Изгрева представляващи бивша собственост на избити по време на народния съд високопоставени лица от времето на Царство България като министъра на финансите, и по-късно министър председател Богдан Филов.

Това отново е пример на дълбоката далновидност на Учителя. Ако духовната общност на дъновистите беше изградена юридически, при идването на «Народната власт» на Девети септември, от нея нямаше да остане и помен още в рамките на година, година и половина. Вместо това отнемането на братските имоти и одържа-

вяването им трябваше да мине през безкрайно разтакаване: да се въведат законите за забраната на едрата градска собственост, да се проведат съдебни процеси срещу собствениците на каквито и да било братски имоти: било то бараки и къщи, градини и паркове, или овощни и други земеделски терени.

Един пример. Мястото с бараката близък на Иван Антонов и Влад Пашов, дадено за ползване от благотворител на Братството през началото на 30-те години, беше окончателно отнето от собственика му след дълги съдебни разpravии едва през края на петдесетте години за постройката на съветското посолство. Цяло десетилетие след 9.IX.1944 двамата астролози на братството си живееха там, където бяха живяли откакто са на Изгрева, докато народната власт окончателно ги изрита от картофената градина, над която се гърбеха, за да си осигурят скромната ангелска супа.

Авторски блик

Отивахме на «Изгрева.»

Така се казваше лагерът на Бялото братство. Тате живееше там, когато най-напред дойде в града. Не ми хареса. Всички бяха толкова свършени! Знаех го от писмото, което тате ми беше изпратил.

«Скъпи Наско,

Благодаря ти за писмото, което ми писа, въпреки че още не съм го получил (диктувах писма до тате на мама). Лиляна (това беше сестра ми, по-малката) ми каза за него. Но тя ми писа и лоши новини – че обичаш да викаш и да се биеш (така беше писал тате, но не му вярвах, защото Лиляна не беше някой, дете обажда). Ако това е вярно, ще ме е страх да идваш в София, защото хазаинът ми не обича много шум. Трябва да станеш добро момче...»

Какво ме интересуваеше поканата на този хазаин! И не бях добро момче. Никак даже! Всички бяха толкова свършени: градът, трамваите, хазаинът, «Изгревът»! И аз се фехтовах с тях, и ги пробуждах с невидимата си шпага, и виках, и крещях отгоре им... Такива свършени само!

Или може би толкова бях във възторг от този разкошен нов свят, че не смеех да си призная!

Сутрините бяха по-добри. Въздухът беше сладък и хладен през това ранно циганско лято, и алеите от жълта глина бяха толкова меки под подметките ми, че преди да излезем от парка и да навлезем в зеленчуковите градини на Бялото братство забравих, че ми се спи и заподскачах около тате.

От края на единицата, през Борисовата градина, до морето шарени барачки на братството трябва да беше половин час. Мина като минутка.

Колибките бяха зашумени под гъсти кичури плодни и диви дървета. По-малки за дребните обитатели, по-големи за едрите – те приличаха на шпертплатови балтони, временно забити в земята между пъстрите цветя. Тате беше ранобуден и едва беше съмнало, но тези хора вече се бяха разпърхали като врабци. Никой нямаше, колкото и да надничаш през отворените прозорчета на бедно обзаведените бараки.

Свихме по една алея и под кичур борови дървета се провидя огромна поляна. Идваха звуци на цигулки и флейта, и стотина човешки гласа пееха, но преди да излезем изпод сенките, песента свърши, и поток от хора плъзна към розовите лехи около нас. Някои от тях ни поздравиха с отворена длан, вдигната до рамото, и аз попитах тате защо поздравяват като Хитлер.

– Грешии, милорд! – Едно звънче се обади в гласа на човека, който се изравни с нас. – Отворената длан на фашистите значи «Ще те плясна!» А нашия поздрав значи: «Ето, не крия никакво оръжие в ръката си, защото съм ти брат!» –

Мъжът се обърна към тате като към стар приятел: – Добър ден, брат Васил! Хубаво, че си довел младия лорд Фаунтлерой толкова рано със себе си.

– Добро утро, брат Иван! – отвърна тате.

На пръв поглед това беше най-непривлекателния човек, когото бях виждал дотогава! Як като скала, с огромна уста, къс нос, сбръчкано тежко лице, заключено между редките кичури на косата му, които безжизнено висяха върху рамената му, той бе живо доказателство за господството на духа над материята, тъй като ме плени още в първия миг, в който се срещнахме, с лъчезарната си усмивка и златните звънчета, които се обадиха в пълния му с доброта мъжки смях. Иван Антонов – може би най-популярният астролог на Българая от всички времена!

Тате беше дошъл за Любомир Лулчев, един от близките сподвижници на Учителя, и както разправяха личен астролог на царя и негов съветник. Разбрахме къде е по големия кръг последователи, скупчени под двете мушмули в края на поляната.

Лулчев беше изключително красив човек – с големи мустаци като на Ницше, светлосив костюм, бяла риза и седефена на цвят вратовръзка с диамантена игла, той бе център на групата обикновени хорица, които прихласнато слушаха какво има да им каже преди да плъзнат към града по канцеларии, банки, печатници и кой където си изкарваше хляба. Братски чувства щяха да владеят над хората в близко бъдеще, и никаква сила нямаше да може да спре този процес, понеже е вътрешен, и които живееха само за себе си щяха да страдат, а които служеха на любовта щяха да видят, че местата им ги чакат...

Групата около него взе да се разпръсва, и той поздрави тате. Малко се очудих, че отблизо не беше толкова помпозен.

– Получих няколко броя от книгата ти – каза тати.

– Изпратих една на Гюлмязов в Сливен, а другите ще разпространя. Прегледах я и се радвам, че можах да помогна да се отпечата.

Лулчев спря очаквателен поглед върху тате.

– Ами – на тате му беше трудно да намери думи, защото беше честен човек. – Според мен книгата ти има положителните качества на другите ти книги. Единствената ми забележка е, че ако края беше по-добре мотивиран, щеше да е добро постижение и в чисто литературен смисъл.

Студеният блясък на диамантената игла беше единствения отговор на плахата му забележка. Стана ми мъчно за него. Тате разбираше от книги. Какво си въобразяваше тоя гълъб, дето уж му е приятел?

Тате пръв наруши мълчанието:

– Какво става с нашия въпрос?

– Брат ти трябва да е по-търпелив – каза Лулчев. – Царят първо трябва да състави новото правителство... Промяната на повърхността никога не е важна, точно както е в литературата. Какво е формата, ако не черупка на съдържанието на литературната творба? Важно е какво има вътре; черупката не можа да покаже дали е запъртък, или не.

Дръпнах тате за ръката:

– Хайде да си вървим!

Лулчев улови погледа ми, но аз му разбих диамантената игла на хиляди парченца с един удар на рапирата си. Убих го на място.

– Да вървим. Не го слушай!

– Или той например! – Лулчев ме посочи. Почувствах хипнотичната сила на погледа му. – Изглежда красиво момче. Това е само черупката. Какво е отдолу не знаеш. Така че, когато чупи зъбите на сестра си с локомотивчето си, ти ще го пренебрегнеш, защото не можеш да разбереш, как може едно толкова мило момче да направи нещо толкова жестоко. Но това е Лошият човек, който преследва вашето семейство,

това е дядо му, който се е вселил в него, за да продължава да те измъчва.

– Я да мълчиш! – извиках колкото ми стигаше гласът. – Веднага да млъкваш!

Избухнах преди да разбера какво правя. Затупах земята с крак и крециях отгоре му, и гатерът на мустака му замръзна, без да дорече последната му проповед.

Следващото нещо, което помня, беше как брат Иван ме отвежда за ръка настрани от двамата приятели.

Деца са лапни-шарани и беше лесно да се успокоя. Обиколихме огромния кръг на поляната, кухнята под гъстите лещаци, след това се търкулихме на тревата, и той ми разправи как бил във военното училище, как попаднал в затвора, заради нежеланието да се подчини на военната дисциплина и пр. Премълча опита си за самоубийство и временната си слепота, която го бе довела тук да търси утеха като градинар на братството. Разказваше само анекдотите от миналото си, и се смееше от сърце.

– Уплаши го до смърт! В мига, в който видиш несправедливост, нападаш като овен – с главата напред! Трябва да се научиш да бъдеш по-сдържан, лорде, или ще има да патиш!

– Говореше глупости на тате! – казах аз.

– Всеки има недостатъци. И аз, и ти, и всеки... – Меденото звънче пак задрънка в гласа му. Много го развеселяваше тази случка.

Наистина ли е бил военен?

– И още как! Глупаво е да си военен, само че бях.

И ми разказа този път подробно как останал сирак и как по-големия му брат решил да го прати във военното училище да се отърве от него.

– А как попадна в затвора? – Вече бях достатъчно окуражен от дружелюбността му, за да мога да го питам това, което най-много ме интересуваше.

– Имахме един фелдфебел с конски наочници и той ни ка-

раше да маршируваме в кръг, и първо да го поздравяваме него, след това един телеграфически стълб на другия край на кръга. За да упражняваме отдаване чест в движение, нали разбираш? Отдавах чест на фелдфебела, но не и на стълба. Така че ме попита защо не изгълнявам заповедта, и аз му казах, че не мога да казвам на стълба: «Здраве желаем, господин фелдфебел!», защото е стълб, а не фелдфебел. И той ми каза: «Просто си го представи! Много е просто. Просто си представи, че е обратното!» «Искаш да кажеш – отговорих, – че директът е фелдфебел, а ти си директ, така ли?»

Смах се, и се смях, и той се смя, и отново бях весел до немай къде.

Скок-подскок! – какво ме интересуваше еди-кой си, или Лулчев, или каквото и да било! Имах си нов приятел, който не поздравява дирекци, като го карат да ги поздравят!

И пак подскок! Иван ме заведе до Лулчевата барачка, където беше тате, и аз му грабнах ръката с две ръце да я целуна, но той я издърпа. Още ми се сърдеше.

Крчех търпеливо край него по пътя на връщане, докато най-сетне реши да ми прости, без да разбере, че аз бях този, който искаше да му покаже, че съм му простил с тази цевлувка, а не че исках прошка. Но, голяма работа – всяко чудо за два дни!

* * *

Така че това бяха братята... Всякакви ги имаше. И дето не отдаваха чест на дирекци, и дето се бореха с мечки, и дето носеха на гърба си «вилите» на царските съветници...

Като погледнеш от страни ще си кажеш, че са били просто послушковци. Не пият студена вода, не се черпят с алкохол, не се кичат, не се надвикват, не се ръгат с лакти, обличат се просто, винаги са усмихнати... Само че някой като не се кичи, това значи ли,

че е доволен и щастлив с това, което Бог му е дал? Доволен ли е напълно от това, което е в него, което не се вижда, но е вътре в сърцето му готово да поникне и да се разцъфти всеки път, когато му дойде времето? Без някой да му казва: «Строй-сеее-Е! Разцъбъбъф-тИ!» Като това дете щяхме да бъдем японците на Балканите, спасителите на бялата раса, австрийците на жълтите павета, или бранителите на световния пролетариат, и неприклонен страж на мира!

Помислете си какво значи Бог да е вътре в теб, и ти да го търсиш там вътре, и да искаш да се издигне бавно-бавно и да се покаже. Сияещ! Звучи помпозно. Така е. Помпозно е, и аз не казвам, дали е правилно, или не е. Говорим тук за това какво се крие под простотата и неафектираността на Белите братя. Говорим за това дали Иван Антонов може да каже на фелдфебела, че не е дирек, за да му отдава чест, и дали това може да ме задави от смях, и да накара мъчителния ми първи ден на Изгрева да просветне.

Винаги нещо живо, «различно» напираше в тях! Каквото и да е.

Май споменах за носенето на вилите на царските съветници, ама не съм казал за какво става дума. Младите братя по онова време, дето работеха по парковете на София, бяха сменили една стара беседка от Борисовата градина, и я докараха на Изгрева за виолиста Ангел Янушев, че беше се задомил с една от сестрите. Гигантът Гради Минчев, брат му Атанас, Игнат Котаров и още някой там, само че като стигнаха до чешмата с орлицата, алеята ставаше тясна и не можеше да се сместят да носят беседката надолу към вилата на Лулчев, дето щеше да живее Ангел. Нямахше как да я хванат четиримата. И Игнат се пхна и клекна под нея, и го овързаха с въжета, и се напъна и я дигна сам цялата, и лангур-лангур, насамнатам, дотътри я, ни жив ни умрял до дъното! Заживя си там Ан-

гел с жена си. Родил им се прочутия най-голям бас саксофонист на българския джаз! Точно така! Янушев...

Е! И аз слизам от чешмата с орлицата надолу към лозето, и лисва проливен, – направо апокалиптичен – летен дъжд. Горещо е, небето отгоре над Витоша е небесно синьо и кристално ясно, но дъждът пердаши, и шиба, и аз се скривам за миг под една черница да поотмине... И ето, че надолу по пътеката след бараката на Васил Иванов, срещу Янушеви, изскача един мускулест мъж на средна възраст; съвсем гол от кръста нагоре. В ръката си държи цигулка! Вдига я под брадата си и започва да пердаши със умопомрачаващо форте фортисимо в четири четвърти такт:

«Светъл лъч отгоре слиза
малките цветя да озари.
Близо изворче извира,
Леко блика, шушне шумули...
И цветята весели, весели, весели...»

И спря, и набързо си прибра цигулката, че тя горката направо щеше да цъфне като мокър цървул, и хукна да се скрие!

Този епизод от преди седемдесет години блясва в главата ми всеки път, когато съм се сгромолясвал по очи в калта.

И ставам! И се хиля!

Иван Антонов беше най-големият ми приятел на Изгрева.

Учеше ме да садя картофи. Предаваше ми уроци по астрология. (Нямате представа колко въоръжен бях аз с тези си знания, когато преподавах лекции по средновековна и ренесансова английска литература в университета. Не с картофите. С астрологията!)

Иван излъчваше страхотна енергия! Както казах, имаше про-

блеми със зрението след опита си да се самоубие като млад, и лицето му беше повече от сурово. Тези дето ги беше направо страх от него му викаха «Горилчо». И като се разсмееше (непрекъснато се смееше между другото!) смехът му звучеше като разхлопана шепка коледни звънчета.

Не си поплюваше.

Обичах го затова, че е «друг».

Друг! Има «Друг!» и ако не си «Друг» направо си «Никой».

Братята масово бяха «Други».

Сестра Балгова пък беше населила бахчата зад лешниците пред кухнята, като она скитник, който не говореше с братята и ядеше в кухнята без да плаща. В малка, спретната – даже кокетна – барачка, направо зад дирека с телефона. Беше винаги елегантна, бяла, – не дебела – кажи го «оправена». Царствена и грижливо благосклонна към всеки, стига да може да запази нивото си на пълно превъзходство.

И ето че тази близост между бараката ѝ, и Салона се зареди с известно напрежение. Учителят извиква брат Иван да го предпази от – как да го кажа! – непредизвикана от нищо агресия. И Иван всяка вечер тихомълком заставаше на поста си, и ето че по едно пълнолуние ли, безлуние ли, сестра Балгова пресича през входа на кухнята към входа на антрето към стълбата към стаята на Учителя, и Иван изскача пред нея.

– Къде?

– Учителят ме извика да отида при него.

– Цяла нощ съм тука, и не съм видял някой да те вика!

– Ами, извика ме по другия път! («Божественият път», един вид!)

– Тогава и ти иди при него по другия път.

И сестра Балгова се връща притихнала.

С Иван не се спореше по него време. (Да знаехте само как подпали акълите на милиционерите, като дойдоха да арестуват тате няколко години по-късно. Държаха го три дни в затвора, по този случай, между другото!)

Това бяха братя и сестри от кръга на зрялите братя и сестри по него време. Като Борис Николов, като Лулчев, Николай Дойнов, Боян Боев, който учи и се дипломира с отличие на Запад, за да дойде да стенографира всяка дума, която казва Учителя.

Бертоли!

Бертоли, който неуспоримо правеше най-съвършенните венециански мозайки на планетата. Абсолютно съвършени! Живееше на Изгрева с жена си Лучия, и сина си Джильо. (Дъщеря им по него време вече беше женена). Джильо беше хлапак наша възраст. Факир на новите марки велосипеди от следващото поколение! Дето понеже бяха семейство италианци в къщи не говореха български, и така и не го научиха съвсем както трябва колко десетилетия, и аз не знам! Още чувам италианското вибрато на Лучия да разтриса лятното утро на размърдващия се Изгрев:

– Джильо! Порта ла бичиклето, че папа, че те бие!

На италиано-шопско наречие: «Донеси велосипеда, че баща ти ще те бие!»

Като разтуриха «Изгрева», семейството им се изсели във Франция, и Джигот (така му беше прякора на сина им) стана асистент в института на Фредерик Жолио Кюри. Още я има, абсолютно необяснимо защо и как, прастарата улица, дето цепи някогашния Изгрев на две: «Фредерик Жолио Кюри». Аз живеях на номер 83. Тръгваше от парцела, дето преди шейсет години беше къщурката на Бертоли.

Но да не бързаме с тогавашното младо поколение, преди да сме споменали старите обитатели. Връстниците на Дънов.

Къщата на Стоименов, с релефния светилник на фасадата, още стърчи до гората на улица Жолио Кюри.

Малко по-надолу беше бараката на Дядо Благо! Вечно ухиления дядо Благо с неговите детски стихотворения и гатанки:

«Рипнал вол
В тъмен дол.
Чула кумалашка,
Вирнала опашка.
Що е то?»

Ха, върви познай, «що е то!» Не може да се познае, защото отговорът е стърчушката на герана – кладенец, дето няма кофа и скрипец, и тя, разбира се, няма нищо общо с никаква «кумалашка», защото няма такава дума. Има просто прът, който се натиска надолу, кофата с водата да се качи нагоре.

Нали ви казах! Трябва да бъдеш друг, или си никой!

Дядо Благо абсолютно мязаше само на себе си. Децата бяха луди за книжките му с абсурдните му гатанки.

Ами доктор Жеков! Обожаван лекар във Варна. Черноморската ни столица. Градът дето винаги е бил по-шик от Пловдив!

Еlegantен, стрoен мъж. Всички го знаят. Риза с колосана яка, въздълго изпипано сако, жилетка на раета с ланец на джобчето, дето лъщи златната верижка на немския му джобен часовник. Панталон също на раета като жилетката. Стоп! Не питайте за лъскавите му мъжки чепици от онова време, дето като кацне муха на тях да се разкикерчи и да падне на земята заради плъзгавото им лустро! Защото няма обуца!

Д-р Жеков по едно време във Варна ходи бос! Вика най-скъпия файтон от пияцата, да го закара до тежкарските му клиенти, качва се на бос крак, и поема като некоронясано божество. Хо-

денето бос за него, по онова време, беше абсолютно необходимо, защото човек така се зареждал с целебния земен магнетизъм. Питайте някой доктор! А пропо, както вече казах, отначалото Паневритмията на «Изгрева» се играеше на бос крак.

Това е! Хората викаха д-р Жеков и му плащаха двойно, защото беше най-добрия лекар. Толкоз!

Като го срещнах за пръв път на Изгрева вече беше седемдесет – осемдесет годишен. Нищо му нямаше. Всеки ден ходеше до Борисовата градина, обикаляше Изгрева, разменяше по някоя дума с тоя и она. Уви! Вече не бос! И имаше адска склероза. Губеше се по цели дни!...

Или си друг, или те няма! Казвам ви!

И сега искам да спомена една две думи за по-младите от Иван Антонов и Берголи: Игнат Котаров. Гради Минчев. Атанас Минчев. Димитър Грива. Васил Иванов. Няголов, който беше от претенциозните последователи на Лулчев на Изгрева, Савата.

Вече споменах как в блестящия си разказ «Мусаленския Бог» професор Христофоров описва главозамайващите планинарски изцепки на Игнат. Как Учителят предлага на най-добрите си туристи при едно изкачване на Мусала, да слязат и да донесат дамаджана с кристално чиста вода от Мусаленското езеро. Не зная дали можете да си представите какво значи това изкачване... (в нашия случай: «... При това слизане и изкачване!»). Запратят ръкави няколко от младите братя. Атанас Минчев – един от братските звезди на туризма – успява да слезе, но връщането му отнема часове и часове, и накрая трябва да му помогнат да се оправи. Игнат слиза, пълни и занася дамаджаната на върха, и слиза втори път... И се изкачва преди Атанас. Ни жив ни умрял, но определено: «Друг!» Определено Мусаленският Бог Игнат Котаров.

Той идва за пръв път на Изгрева години преди това. Като

студент. По онова време е запален анархист, напълно убеден, че религията е опиум за народите. Появява се по време на една от неделните беседи, застава между южната входна врата на салона и остъклената източна стена, и слуша беседата, и когато му скимне прекъсва Учителят и в лаконично избухване заявява, че това дете го разправя не е вярно. Лъжа е! Опиум за народа! Прави го няколко пъти. Симеонов иска да се намеси. Иван Антонов даже скача на крака втория път, когато Игнат се появява, но Учителят се усмихва и казва: «Не го закачайте! Той ще стане най-преданият ми ученик в Братството!»

Така и стана! Или си «друг!» или си Никой.

А пък строителят, паркетчията Савата, всяка неделя се качваше на Витоша с една торба калемци и ги присаждаше на пръснатите нагоре по урви и върхове дивачки: диви круши, диви сливи, диви ябълки...

Търриш се по върлите пътеки, и току над главата ти се жълтее една сякаш паднала от небето огромна сочна круша. Или ябълка. Не от майсторската ръка – от златното сърце – на Савата!

Боже мили! Смях, и песен, и любов...

Ако знаехте как съм се ухилил сега, щяхте да умрете от смях, и до вечерта да не се заядете с когото и да било...

* * *

Това бяха те изгревските симпатяги, но картината няма да е пълна, ако се задоволим само с описанието на тях именно.

Изгревът влачеше по алеите си и съпътстващи товари по-тежки от беседката на Ангел Янушев. Или – по-деликатно казано – по-силно изявени съпътници.

Картината ни ще бъде много непълна, ако просто ги прескочим. Ако ги премълчим. Много са, но трябва да спомена поне

Михаил Иванов – например, – и Любомир Лулчев, за когото вече стана дума.

Михаил Иванов е ярка личност, и неотразимият му чар създава известно напрежение на Изгрева. Според някои от съвременниците му – особено между сестрите. Учителят го окуражава да се нагърби с разпространението на идеите на братството на Запад. По време на Парижкото световно изложение през 30-те години Иванов остава там, и усилията му на мисионер на Бялото братство успешно се разпростират от Париж в Южна Франция, а после в САЩ и особено в Канада.

Любомир Лулчев е от старите, тежки дъновисти. Изявен писател. Ярък еталон пред българското общество на дъновистите. Цар Борис в усилията си да установи позитивни контакти със всички обществени среди и формации, за да се заздрави на трона след политическия фокстрот на звенарите, се свързва с него. Това става след разминаването си с Дънов под Първото Рилско езеро, на която Дънов отказва да се сближи с него. Лулчев с леката си суетност е привлекателна алтернатива, и царят урежда «непринудена» среща с него в Зоологическата градина. На срещата Лулчев се държи дръпнато, но постепенно приема предложението на Царя да стане царски съветник. Принцеса Евдогия дори се сприятелява с него и си построява споменатата резиденция до «Изгрева.»

До тук добре! Сега – подробностите. Лулчев не е от братята, които ще грабнат цигулката да свирят сърцераздирателно под дъжда. Той е изключително развит интелектуално, и нахлуването на все по-голямо число неудачници на Изгрева, които се приютяват там, фигуративно казано, просто за да се скрият под лешниците на ангелска супа, е неприемливо за него. Той вижда себе си като обединител, като фокус на учението на Бялото братство сред издигнати духовно дъновисти.

Бараката му е в непосредствено съседство с бараката на детската писателка Невена Неделчева – там където сега е монголското посолство – и около тях се събират дъновистите последователи на Луачев: Няголови и пр. и пр.

* * *

Последните няколко години на Изгрева с Учителя минават под голямо напрежение. Върху България, както върху целия цивилизован свят, се стоварва ужасът на Втората световна война. България приема да бъде под диктата на носителя на еврейска кръв Хитлер, с неговите расистки антисемитски истерии, масови убийства и налудничави фантазии, че ще покори цялото земно кълбо под управата на висшата германска русокока раса.

През юни 1942 започва да се сипе град от бомби къде ли не! Учителят изнася «Словото си...» след проливна градушка на «Изгрева».

Идва последния лагер на Седемте езера. Учителят дава песента която върви с текста:

«Аз мога да любя, добър да стана,
Аз мога да обичам, умен да стана.
Любовта и обичта
Ще ме научат на Бога слуга да стана...»

По същото време той прави публична декларация срещу насилията на немците навсякъде, където се появят.

През същата година е и последната Паневритмия на Поляната, изпълнена в стария дух и традиция на Братството.

Боян Боев издава книгата си «Учителят за дишането».

На 25 юли същата година 60 ученика участват в Дианабад в курс за използването на Паневритмията в училищата.

През 1943 год. Братството предприема енергична акция за спасяване на евреите от хитлеровите газови камери, в която впряга всичките си връзки с интелектуалните и политическите си приятели.

Учителят се чувства уморен от редовните излети до Витоша. При поредната екскурзия там казва, че комунизма ще залее света, и че оттук нататък пред Братството са отворени три пътя, без да сподели кои са те.

При смъртта на царя, веднага след злополучната му среща с Хитлер, на която той отново отказва да даде български войски за Източния фронт, Учителят заявява, че Борис се е избавил окончателно от Кобургската карма.

На 31 декември 1943 година при Борис Николов гостуват Жорж Радев и Милка Периклиева.

Сега идва времето, когато след катаклизмичните бомбардировки на английската авиация над София, Учителят спешно се приютава при брат Темелко в село Мърчаево на изток от София – нататък по Владайското дефиле.

И с това – колебая се да го кажа – истинският «Изгрев» изчерпва заразяващите си духовни и живителни сили. Въпреки че в Мърчаево духът на братството още пулсира...

* * *

Снимки към глава седма: Изгрева 1936–1943

Паневритмия на «Изгрева» водена от Учителя при съпровод на С. Симеонов, Галилей, М. Попзлатев и др.

*На лагера Ел Шадай във Витоша.
Третиият вляво от Дънов – Боян Боев*

Дънов и в ляво от него Стоименов и д-р Жеков

Под дясната ръка на Дънов – Боян Боев

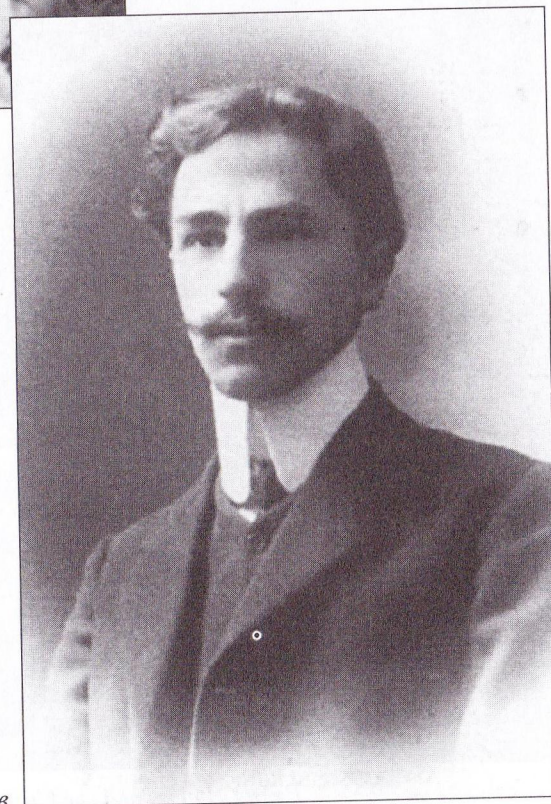
Любомир Дулев

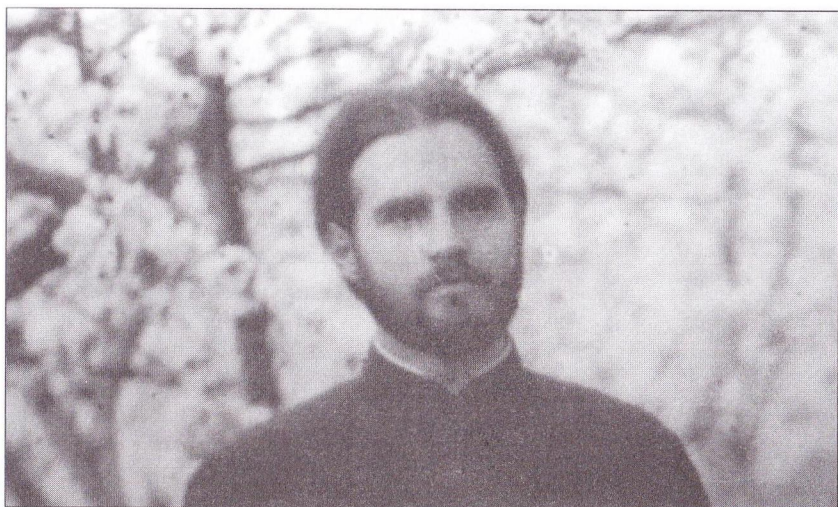
Бараката на Дулев, наречена от Иван Пауновски «Вилата» на Дулев в романа му за цар Борис

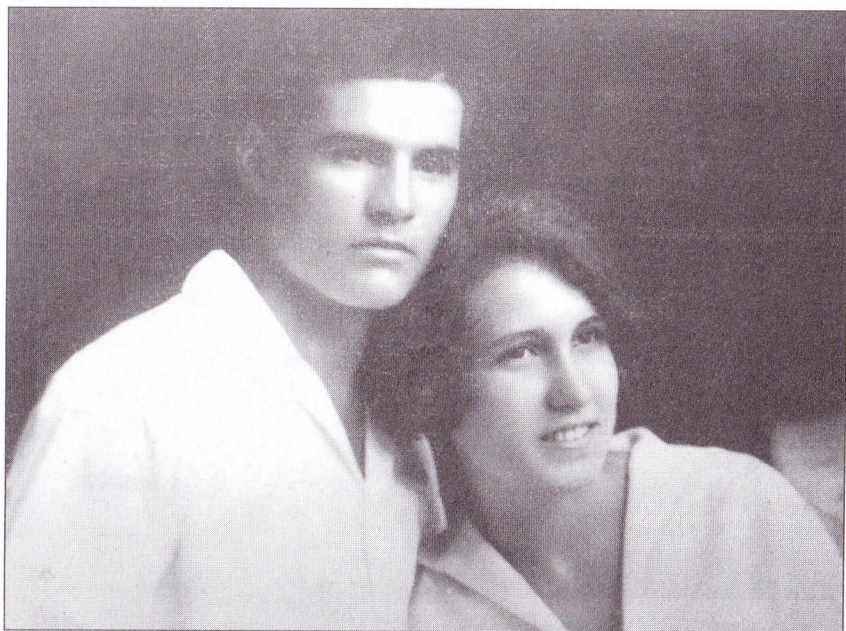
Наско Славов

Васил Славов

Симеон Арнаудов

Райна Арнаудова със Симеон

Димитър Грива

Глава осма

МЪРЧАЕВО 1944

Автоматична фотокамера

- 10 януари 1944** – След най-опустошителната бомбардировка на София Учителят се настанява с група ученици в дома на Темелко Стефанов в Мърчаево.
- 17 август 1944** – Учителят довършва песента «Моето слънце днес ще изгрее,» дава последните си песни и пред братята Методи и Недялко, изпява последните думи на песента «Аум».
- 20 август 1944** – Казва пред Кр. Вържаров, че е решил да пусне руснаците в България.
- 24 септември 1944** – Изнася беседата «Зовът на Новото.»
- 19 октомври 1944** – Учителят се завръща на Изгрева.
- Краят на есента на 1944** – Съветският професор по история Державин сондира възможността да посети Изгрева, за да провери вероятността дали дъновизма носи следи от българското богомилство.
- 2 ноември 1944** – Провежда среща с активисти на новата власт по тяхно искане.
- 10 декември 1944** – Изнася беседата «Нова Земя.»
- 20 декември 1944** – Изнася последната си беседа «Последното слово.»

25 декември 1944 – Учителят от няколко дни е на смъртно легло със спорадично проявяване на съзнанието. Борис Николов непрекъснато е при него и записва последните му думи: «Една малка работа за Господа се завърши добре.»

5:45 часа, сутринта на 27 декември 1944 г. – Дънов умира.

Когато започват въздушните нападения, Дънов необичайно често, кажи го всеки ден, излиза на Витоша с придружаващите го ученици. Сериозен е, и за разлика от досегашните си екскурзии сред природата почти не говори. Остава горе цял ден и се спуска мълчаливо с пъргавите си отмерени стъпки, така както се качва. Ученици разказват, че с нищо не се е заемал. Според тях той е изкачил този маршрут поне четиридесет пъти.

Когато разрушенията, страхът, после и паниката напълно притискат града, Дънов казва, че на Изгрева вече няма условия да поддържа връзката си с Бога, и трябва да се махат.

– Тука няма въздух и слънце! – го цитира един от братята. – Да излезем.

И поемат за село Мърчаево.

Лятото на 1944. Направо сме на друга планета.

От гарата на Дианабад на юг, до двореца на почитателката на Лулчев Евдокия на север, няма жива душа.

Какъв Изгрев. Боже! Какъв Изгрев?

Разказвал ми е след години композиторът Димитър Грива колко нереално е било. Разправяше го с усмивка. Млад, пълен с хумор, кипящ от енергия, опънат като тетива мъж! Бил е мобилизиран от някаква гражданска организация ли какво ли, за да се пази, доколкото може, терена на опустяла София. С някаква фуражка на главата. Някаква униформа. Обикаля от Салона до Вила-

ровата фабрика, където на завоя на Дървенишкото шосе по време на мотоциклетната обиколка на София Ярко Комещик взимаше виража с коляно опряно в паветата и пращане на мотора, дето и на хора, и на гарги, и на котки им се преобъщаха сърцата! Сега – застинала смърт!

Митко Грива крачи в пълно безмълвие! Само да доближи в обиколката си прочутия вираж, от краката му с раздирателен крясък се разбягват подивяли котки. Поляната на Изгрева е като заспала снимка на стар фотоалбум. Сядаш в беседката и ... Никой няма да дойде да седне до теб! Ама никой!

Даже в главата му не прозвучава, когато му идва времето, божествения като пролетен повей на вятъра извънземен валс:

«Първият ден на пролетта
Първият ден на любовта...
Носи радост и живот...»

Да не говорим за плътният баритон на брат Симеонов:

«... Вода за чаааай!...»

Мъртвило, което бавно се надига от връщащата се на Баучеровото дива природа!

Учителят го няма.

Мърчаево е на хубаво място.

Все на запад по Княжевското шосе, докато от ляво Витоша и от дясно Люлин започват да се заключват от двете страни на пътя, и стават все по-близки и по-високи, и направо притискат княжевската река. Те се събират на входа на Владайския проход, и ето че

си сред дивите баири, склонове, височини и връхчета на шопското царство – сякаш, че си на друга планета, а не само на двайсетина километра от столицата.

Точно тук по склоновете наредко са накацали къщите на Мърчаевци. Една от тях е на брат Темелко, който приютява Учителя и настанява наоколо братята, които го довеждат и са се нагърбили да се грижат за него.

И пак ще цитирам един от учениците, които го придружават:

«Учителят създаде тук малък свят, над който небето беше ясно, слънцето грееше и можеше да се диша свободно. Вълните на бушуващото море над София се разбиваха в неговите твърдини и бяха безсилни да нарушат светлия мир, който царуваше.»

Два дена вали сняг. Със снега тук е малко по-друго. Всичко изчезва под дебелия му покривка. Къщурките едвам се виждат.

Учениците разчистват пътеките. Прибират се за обяд. Надошли са гости. Стенографките, тези които като Боев записват всяка дума на Учителя, също са тук.

И записват:

Телескопичен блик

Питат ме: Къде е Бог?

Във въздуха. Чрез въздуха, който влиза в тебе, Бог ти дава живот. Бог – Великото Разумно Начало е във водата, в светлината, в хляба. Вие в Бога живеете. Бог ви обича със светлината си. Той ви милва. Бог ви се изявява чрез слънцето, чрез плодовете, а ние не Го разбираме. Когато сме слаби, в тази слабост е Бог. Когато сме самостоятелни и силни, в тази сила е Бог. Някой път ние мислим, че сме много самостоятелни, а пък то, дошли сме в Бога и чувствуваме Негова-

та самостоятелност. Като помислим, че сме силни, Бог ни туря на другия полюс – на слабостта, а когато се смирим, Той ни въздига. Какъв ум е този, който промишлява за всички слънца във Вселената!

Има един тих, приятен ветрец, който наричаме диханието на Бога. За мене денят има смисъл дотолкова, доколкото виждам Бога – скрит в Природата.

...

Питат ме в онзи свят ходил ли съм? В онзи свят не съм ходил, но живея в него. При Бога ходил ли съм? Не съм ходил, но живея в Него и Го изучавам във всичко: в камъните, в растенията, в животните, във водата, във въздуха, в светлината. Той е във всичко живо. Виждам Го и в най-малкото и в най-голямото. Радвам се и се веселя, като чуя Неговия тих глас.

Вие очаквате да видите Бога след смъртта си. Ако живеете по човешки и като умрете, пак ще бъдете на Земята. Някой казва: «Искам да видя Бога.» Не виждате ли проявената Божия светлина? Тя е изявление на ангелите, на Бога. Сега работете да чувствате Неговото присъствие навсякъде и всякога. Сутрин, когато слънцето изгрява, да чувствувате присъствието на Великия. Като отиде на някой връх, там да видите Бога.

Всичко, което е извън и в нас, което ни заобикаля, представлява форма, чрез която се изявява Великото Разумно Начало. За мен, над мен, и около мен е Бог. Докато мислиш за Бога, Той е пред теб. Престанеш ли да мислиш за Него, Той е зад теб. Най-добре е когато Бог е пред теб. При най-големите изпитания, страдания и мъчности на човека, Бог ще му се изяви в една или друга форма да му помогне. Привилегия е за човека да общува с камъните, животните, вятъра, с цялата природа. – Защо? Защото всичко е произлязло от Бога. Докато човек живее в божествения кръг, той вижда Бога навсякъде и във всичко. Излезе ли вън от този кръг, той се обърква.

Като говоря за Бога, имам предвид Свещенното, Реалното, което може да се опита навсякъде.

Ако го търсите, ще го опитате и в човека, в животното, в растението, във въздуха и водата. Не всеки на когото говорите може да разбере, че Бог, за когото му говорят, не сте го наследили от дядо си или баба си, но имате една велика опитност, на която се дължи вашата вътрешна светлина.

Велико нещо е да живеете за Бога, да чувствуват живота на всички същества, да влезете даже в съзнанието на една мравка. На земята вие не разбирате, нямате отношение към нея но във висшия свят, в света на съзнанието, вие я разбирате.

Да видите Бога, това значи, да се домогнете до онзи Велик Вечен принцип, който подмладява, възкресява, внася светлина и топлина на човека. Ако хората считат за привилегия да видят, да се разговарят с някой виден философ или поет, колко по-голяма привилегия представлява възможността да видите Бога. Знаете ли какво значи да видите Бога? – Това е смисълът на живота. Велико нещо е да влезеш в досег с тази висша интелигентност.

Има хора, които не обичат да им се говори за Бога, но като погледнеш такъв човек, ще видиш, че има нужда от нещо. Кажете му: «Вие не излизате на светлина, затова сте анемичен и слаб. Дишайте дълбоко, иначе ще боледувате.» Друг път му кажете: «Кръвта ви не е чиста, трябва да подобрите храната си, иначе ще заболее!»

Хората схващат Бога като абстракция, а Бог е реалност. Въздухът и светлината са условия, чрез които може да имате преки, свободни отношения с Бога.

От това време – 27 февруари 1944 – е и едно от най-цитираните слова на Учителя: «Кармата на Европейските Народи»:

«Онзи и този свят са все едно, когато съзнанието не е прекъснато. Сега са последните дни на света. Всичко старо ще си замине. Няма да се мине дълго време и този век ще завлече всичко.

Всички философствания, всички науки трябва да се видоизменят. Бог е решил това. Вече е турен план. Човечеството не може да живее в тези дрипели.

Кармата на европейските народи е назряла.

Този катаклизъм, който ще дойде ще бъде социален и природен. Всички религиозни форми ще изгубят смисъл. Невидимият свят е решил. Въпросът е решен. Има си програма.

В бъдеще ще дойдат души, които сега стоят в пространството, в рая. Сегашното поколение ще загине. То няма да има дял. Вас защо ви извиках? Вие ще имате дял в бъдещата култура. В невидимия свят има хиляди, милиони души, които са напреднали. Те ще дойдат на Земята и ще има ред и порядък. Те ще ви казват: «Ето това е животът!» Един човек, който не иска да служи, ще бъде задигнат.

Ще видиш, че хората, които са в управлението, съвсем са се изменили, станала е промяна в тях – Вसेляване. Апостол Павел казва: «Аз не живея, но Христос живее в мене.» Виждаш, че този свят е съвсем друг. Това ще стане скоро. В този век ще станат големи преобразования. Всички трябва да работят. Това е подготовка, това е близко вече. Целият двадесети век ще бъде век на приготвление.

Сега ако си заминете, пак ще дойдете към 1975 година, защото ще има важна работа. Няма да останете дълго в пространството.

Всички заминали наши братя и сестри, те са тук между вас. Аз ги виждам в събранията. Всички идват на беседите и си отиват. Те много по-добре разбират беседите от вас, десет пъти по-добре. Те са хубавото събрание, а вие сте се сгушили между тях. А пък от ваше гледище мислите, че тях ги няма.

Обичай всичко, което аз обичам, на което аз се радвам,

служи на всичко, на което аз служа, любя всичко, което аз любя.

Аз отивам за ваше добро и за доброто на България. Не смущавайте духа ми, радвайте и веселете се за мене. Не се обличайте в други форми, освен, които съм ви облякъл. Времето е кратко, будни бъдете и не се отчайвайте. Всичко ще тръгне с по-голяма ревност.

Моето дело не е само тука, то ще продължи и горе.

Верни бъдете на призванието си!

Мир давам на всички ви, и приемоте го!...»

В разговорите и беседите в Мърчаево определено прониква нов дух. Те не са посветени предимно на изясняването на общите принципи на учението на Учителя, както досега. В тях все повече се обсъждат въпроси, които са по-близки до ежедневието, до настъпващите неизбежни промени, които предстои коренно да пренасочат досегашната съдба на България. На 17 юли 1944 например Учителят води разговор за Съединените Щати. Скоро след това темата, която Дънов засяга, е състоянието на руския дух и утрешната му съдба.

Няма как. Съдбата чука на вратата!

На 19 октомври Учителят се завръща на Изгрева.

Разбира се, като казвам «съдбата чука на вратата» малко поетизирам. Тя е отворила вратата и отново се е простряла около Салона, Поляната, Чешмата...!

Кухнята на «Изгрева» е залята със събрания за сформиране на новите политически организации: Отечествения фронт! Разните младежки и ученически дружества! Без да се разбере как става всичко това, нищо на Изгрева вече не е изгревско!

Промяната идва без конфликти. Голямо число от дъновистите, като Иван Антонов, влизат в ръководствата на тези нови органи-

зации, въпреки че само след седмица-две, най-много до месец, разбират за какво става дума, и отвратени започват да ги напускат.

Салонът трещи от публични мероприятия. Вътре ОФето вкарва прожекционна камера, опънат е бял чаршаф за екран, и оръдейните канонади на Източния фронт и американските и английски самолети от Запад превръщат софийските бомбардировки над териториите на Райха на древна история.

Ясно си спомням една случка от това време, която никога няма да забравя. ОФето пускаше филми за децата в Салона, за да бъдат впечатлени от идващото време на върховна радост. Към осем часа вечерта, когато работният ден вече беше напълно отминал, прожектираха какво ли не! Имаше, разбира се, и изчезнали преди три четири години анимационни филми на Уолт Дисни. Аз бях неизбежно там. Отново с върховните си приятели, които винаги са осмисляли живота ми: Мики Маус, Доналд Дък, Гуфи... Те крещяха, куткудякаха, квакаха, а ние ревяхме от смях с изсочили от орбитите очи. И ето че една вечер вратата на Салона се отвори, и влезе брат Симеон. Каза, че ще прекъсне прожекцията, защото Учителят не може да спи.

Втрещих се! Абсолютно не ми беше минало на ума, че стаята му е точно над Салона, и че сигурно се тресе от нашите писъци! Потънах в земята от срам. Бяхме напълно забравили, че Учителят изобщо живее в таванската стая над нас.

Беше абсолютно, абсолютно, абсолютно друг свят!

Всичко беше свършено!

С настъпването на коледното стопяване на дните, Учителят вече лежеше на смъртно сегло. Братята идваха при него. Записваха какво казва. Чудеха се как да го спасят. Мъчеха се да проумеят какво ще следва, като си отиде.

Чисто практически неща.

Къде щяха да го погребат?!!!

Брат Жеков... (Защо досега не разказах подробно за този поразителен човек?!?). Доктор Жеков след много усилия успява да пробие безкрайните затруднения и изпраща телеграма от името на Братството до Георги Димитров в Москва с молбата да разреши Дънов да бъде погребан на Изгрева.

Спомняте ли си? Дънов и Димитров?!?! Съседите от «Опълченска 66»!

Спомняте ли си преди това? Дънов, Жеков, Васил Коларов – съученици във Варненската гимназия?

Димитров веднага дава нареждане на новите управници на България да уредят въпроса, и така, когато идва времето, Дънов бива погребан наред Лозето на стотина метра южно от Салона.

Авторски блик

Идете и поседнете там под леишиците и огромните смокини да помълчите и да се заредите със всичко, което ви е нужно в момента.

Още витае духът му под вековната черница, въпреки че градината около гроба понякога гъмжи от кухоглави натрапници, както е навсякъде тези дни.

Сливен

Неделя. 9 август 2009

* * *

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Учителят си отиде.

А Изгревът?

Салонът беше там. Кухнята, поляната, където се играеше Паневритмията, и братската чешма, и масите за братските обяди пред Салона бяха там. Братята и сестрите и те се върнаха по алеите между къщичките си.

Учителят беше заместен от братски съвет, за да може нещата да продължат както винаги.

Салонът беше там физически, това е така! Но Салонът такъв какъвто беше изграден десетилетия назад, беше мястото, където Учителят осъществяваше своята духовна дейност, и братята и сестрите сега трябваше да съхранят духът му на чист и непокварен молитвен дом! Беше място, където човек да има желането да влезе в досег с извисеното му над ежедневието смирение, благоговение и почитание. За обикновенни, делнични изяви тук нямаше място. Такива прояви съвсем очевидно щяха да разстроят и принизят атмосферата, за който беше предназначен.

За съжаление след Девети септември 1944 година стана точно това. Още когато Учителят се прибра от Мърчево, Отечествено-фронтовската организация на квартала ръководена от брат Анто, запретна ръкави да подчини Салона на новата политическа обстановка. Както казахме инсталира се прожекционния апарат, за който споменах, и продължиха да се показват документални филми от войната, детски и забавни филми, и всичко което можеше

да помогне на политизирането на обитателите на Изгрева. Анто всъщност, на висотата си на Отечественофронтовски активист, изпрати привържениците си да отправят покана към Учителя, на една от първите прожекции, която той, естествено, отклони.

В салона винаги са се устройвали концерти, подходящи художествени прояви, рецитали. Сега обаче и тази традиция беше вулгарно разградена. Духовната атмосфера, която от толкова време тук беше пълен господар, също се беше изпарила. Там, където в неделя сутрин безплатно бяха пiali и давали концерти световни светила пред надошлия от града столичен хайлайф, сега можеше да се видят всякакви дивотии. В спомените си Николай Дойнов разказва, как на сцената се качва един от живеещите на Изгрева младежи от братски произход, за да усмее и да се погаври с изискания говор и държание на харесвания от всички братя Петко Епитропов. Хулиганът е свален от сцената, разбира се, но това не променя нещата. Просто един някогашен изряден молитвен дом все повече се превръща в площадно свърталище.

«В коя черква, в коя джамия, или който и да е салон на верски общности» – пита Дойнов, – «се правят съобщения от съвсем светски характер? В този именно молитвен дом – нашият салон – Анто става и започва да прави всевъзможни съобщения, да чете наредби на Отечествено-фронтовската власт, засягащи делничното. Това беше в пълен дисонанс с отдавна създадената атмосфера. Задачата му явно беше да потъпче, да измете това благородно чувство, да се насади и вгълпи идеята, че Салонът не е нищо друго освен партиен клуб... Глас в пустиня!»

Вън на стената на Салона, между другото, вече е окачено голямо табло, на което се поставят съобщения на ОФето; инструкции на «Отечественофронтовската власт.»

Следват усилията за цялостното ликвидиране на Братското общество. Анто иска от Братския съвет да отпусне 400 000 лева за да се направи партиен клуб на мястото на бившата Виларова фабрика.

Това е само началото.

Както Салона, така и останалите имоти на Братството са конфискувани, по закона на едрата градска собственост. Юридически погледнато членовете на братството са само наематели, и това улеснява идеята им да го вземат за свой клуб. Както и в другите изредени до тук случаи, брат Антоу помага това да се осъществи. Така например бива разтурен просветния съвет на младите братя и сестри за писане и изнасяне на реферати, слага се край на издаването на книги и периодика, и пр. Тук трябва да споменем, че широко-известния есеист и писател Томалевски, който е двигателят на тази инициатива, бива съкрушен от този самоубийствен удар.

Малката печатница, която издава многотомната поредица на беседите на Учителя е затворена от властта и печатарската ѝ машина и другите пособия за тази издателска дейност се конфискуват. Борис Николов, Жечо Панайотов и Неделчо, които са се посветили на това, също са съкрушени, тъй като напълно недостигат средства за търсене на хартия и печат на хаотичния свободен пазар по онова време.

Междувременно в счетоводните работи на Братството си пробива път бившият член на Теософското дружество Коста Стефанов. Той е подпомогнат да заеме поста на главен счетоводител, което му дава възможност да измести доказалия своята преданост Жечо. Единият от членовете на финансовия съвет почива и в съвета остават само Антоу и Стефанов. Те се опитват да предизвикат ревизия, за да бъдат окончателно изхвърлени старите братски ръководители, но общото събрание най-сетне изригва в недоволство, и предложението им е отхвърлено. Уви! Антоу се развихря и последните защитници на братските традиции биват пометени. Николай Дойнов е изпратен на концлагер на дунавския остров Персенк за две години, които са последвани от няколко месечни разпити и разследвания в дирекция на Милицията на Львов мост и централния затвор. Жечо също е разнищен от разпити и арести.

Идват разследвания за дадени на съхранение парични сред-

ства на различни братя. Следват счетоводни манипулации, които са съвършено унищожителни. Средствата, които са дадени официално от заможни членове на братството се подлагат на данък в размер на половин милион лева – т. е. стойността на няколко апартамента по цените на онова време. Започват конфискации на частни имоти на членове на братството, и на личните вещи на Учителя. Стенографката Елена Андреева прави отчаян опит да спаси личните вещи на Дънов, но и това бива предотвратено.

Безсмислено е да се проследяват всички подробности по този процес. Картината обаче е пределно ясна. От една страна Братството не се разтурваше, членовете на съвета освен това оставаха на поста си пожизнено, докато едновременно с това всички имоти, които са лична собственост на членове на братството, се подаряват с аплодисменти от Антоу и подгласниците му. Така например някогашният имот на Гумнерови на «Опълченска 66» щедро е връчен от Антоу (от името на Братството) за музей на Георги Димитров. Същото става с имотите в Търново. С лозето на Каргала. Имотите в Айтоско... Колко просто е всъщност! Ако Антоуският братски съвет легално не съществуваше, «раздаването» на братските имоти нямаше да може да се осъществи.

Идва момента на крайната цел на тази шарада. Имотите са подарени, но никой не ги пипа поради необходимостта в цялата игра да се включи така наречения държавен Комитет за Вероизповеданията. Именно Комитетът най-накрая изпраща искане до Братския съвет имотите на Изгрева да се поднесат на тепсия като подарък за постройката на посолство. Всъщност това абсолютно не е нужно, тъй като имотите са си държавни. Но в такъв случай пред очите на света щеше да стане ясно, че новите български власти унищожават една огромна, авторитетна, напълно аполитична верска общност. А така формално погледнато самата общност подарява с угодническа усмивка имотите, за които става дума, за построяването на Съветско посолство.

Отделни членове на братския съвет, заедно със стотици братя и сестри подписват декларация, в която категорично изразяват своето несъгласие:

«Изгревът е вече заето място в историята. Там години наред е било център, в който учителят Петър Дънов проведе своето велико дело... и създаде духовното общество на Бялото братство. Това място и сега продължава да бъде център на това общество.... Изгревът не може да се подарява... Историята не може да се заличава.»

Салонът беше затворен, разбира се, и всяка дейност на Изгрева се забрани. На вратите увиснаха тежки катинари, заразхождаха се намусени пазачи. Бай Ради вече се беше поминал, а стенографките и сестра Ганка бяха изпъдени от жилищата си.

Както казахме по същия начин бяха иззети братските имоти в Търново: Вилата и двете лозя. Същото стана и по пътя за Свищов, и така нататък.

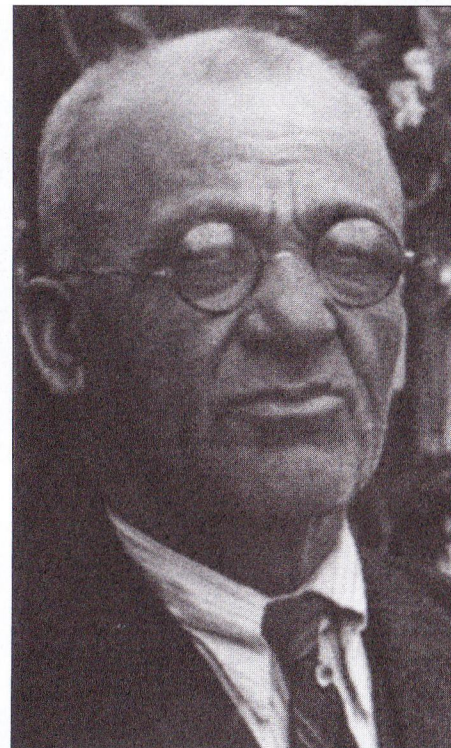
Братята и сестрите кажи речи веднага намериха подходящо място в Парка на свободата (бившата Борисова градина) за провеждане на гимнастическите си упражнения под музиката на Паневритмията. Братските събирания на Витоша на «Ел-Шадай» също продължиха да привличат братята и сестрите въпреки непрекъснатите заяжданици от властите: да не се играе Паневритмията, после да не се четат беседи, после да не се пали огън, после да бъде разрушена малката барачка, която беше изградена както за Братството така и за всички витошки туристи.

Това вече няма значение!

Това вече не е част от историята на Изгрева, а и на бъдещето на Бялото братство.

Край

Снимки към глава осма: Мърчаево и Заключениеето

Доктор Жеков

Къщата на Темелко в с. Мърчаево

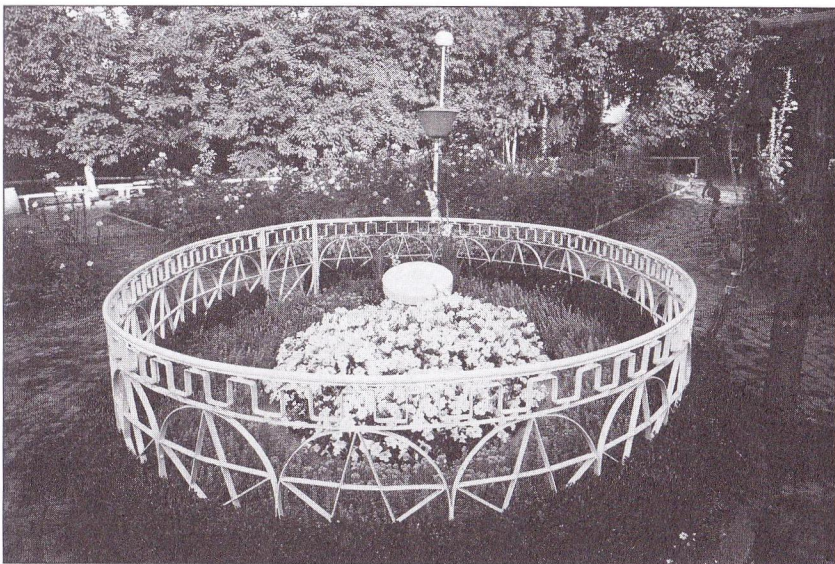
Стаята на Учителя

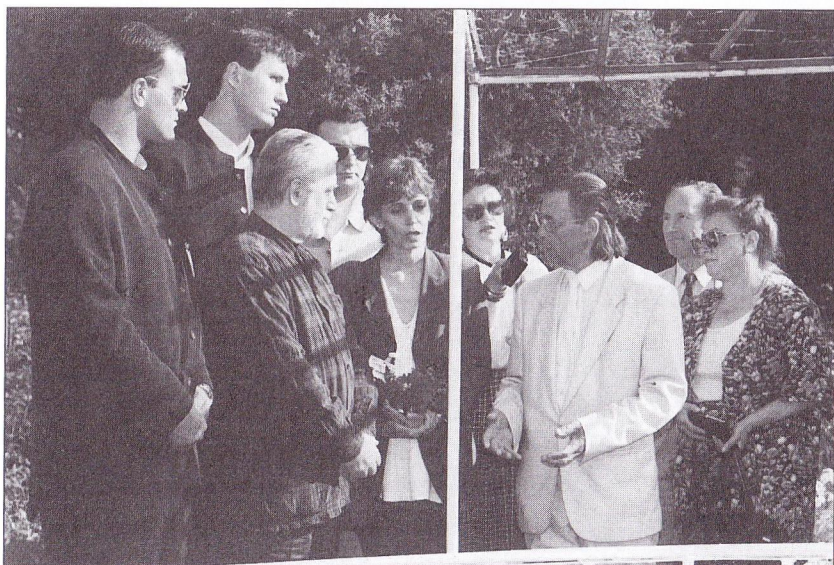
Разрушаването на Салона за строежа на Съветското посолство

Братския съвет след 1944. Най-дясно на групата: Симеонов

Гробът на Дънов в бившата розова градина на Братството

Гостуването на Пако Рабан на гроба на Дънов

*Димитър Грива
със сина си Андрей Грива*

Изобретателността на Атанас Славов винаги го е карала да пише не съвсем ординерни или чисти откъм жанр книги. Всеки път той създава поредния микс, поредния възрожденски по разнородността си сборник със свои материали по някой въпрос. Така, сяда той да прави нещо като научна публицистика за „българската литература на размразяването“, а се получава-нещо много по-широко, много лично и автобиографично на места и с неочаквани сравнения, разрушаващи контекста без никакво двоумение. Пише автобиографията си човекът, а излиза хем кратък очерк върху историята на България от 30-те до началото на 70-те, хем серия от портрети на българските интелектуалци, хем суифтианска донякъде проза - „С точността на прилепи“. Решава да събере идеите си в книга, която озаглавява „Шаманът в теб и мен“ - и става страшно - защото в тази книга има по нещо за всичко, което го вълнува. Затова и сборникът с есета „Оловно кълбо“, с който той се завърна от емиграция през 1991 г., е най-доброто въведение към него: завършени есета, написани с отворено сърце и разхлопан език.

А сред книгите му преди напускането на България, например, има и една отлична биография - „Добри Желязков“. Също толкова ерудитска и същевременно по-четивна неможеща да бъде.

Излиза, че биографията на Петър Дънов е предшествана от много съчинения, в които водеща е нишката на паметта за съцинското, онова, което за Атанас Славов представлява трайност в българската или пък изобщо в световната култура. Навсякъде разказът му пулсира между портретуването на някоя широко скроена личност и разлистването в един мащабен пейзаж на културна ситуация, на неписани закони и генотип на една култура, а в някои случаи и на духа на времето.

Иглика Василева

Роден 6 Сливен на 25 юли 1930 г. Живее в САЩ. Публикувал е над петдесет книги с поезия и художествена проза на български и английски език, научни изследвания в различни области на изкуството и теорията на литературата.

Стипендиант на БАН В София, на Фордовата фондация в Ню Йорк, на Уилсоновия център и на Международния център за научен обмен във Вашингтон.

Носител на научни звания и български и международни награди в областта на художествената литература, културата, киното и радиото.

Удостоен с ордена Стара Планина първа степен.

Почетен гражданин на град Сливен.

Има три деца, три внучки и един внук.

От издателя

Любовта на Отецът, любовта на нашия Създател, трудно може да се оприличи на нещо, тя не е човешка, но най-близко до Нея е Бащинската и Майчината любов. Тя е безрезервна, безкористна и въобще Бащинска, тъй както баща обича родния си син. Христовата любов, тази на Спасителя бе опорочена от църковността и опититите да се затвори нещо в рамки. Не се разбра от човечеството, че това е Любовта на Бащата, но изпълнена със загриженост, защото Спасителят донесе пример за Любов, който е същият, като този на Отеца.

Бащинската Любов на Отеца и Загрижеността на Спасителя, се събират като във фокус, в Учителя, в делата и словата на Беинса Дуно.

За голяма моя радост като издател, опита да се отрази това, аз забелязах в написаното от автора на настоящата книга. Как в отделни откъси от биографичното за Петър Дънов става видно за същото – любовта на Отеца към низвергнатите, към страдащите, към безтегловните, как Алеко обича в дълбочина Бай Ганьо въпреки грубостта му, недомялания му характер. Учителят съчетава в себе си, и Любовта на Отеца и тази на Христос. Странно нали! И двете! И като се чете светската биография още повече се изяснява това, защо е. А става видно и от самото „Призвание“ излязло от ръката му. Кой говори в случая!

„За тоя ви недостатък аз не ви отхвърлих, нито ви презрях за грубата същност, с която беше облечена вашата душа, но ви възлюбих напълно с благия си Дух, който се зае да проникне и намери някоя Божествена добродетел, някоя благородна черта във вашата душа, та да може да обработи и оплодотвори, за да

принесе плод изобилно и да се създаде у вас поведение чисто, свято и възвишено.”

Светската биография на Учителя, допринася много за изясняването на всичко това.

Петър Дънов или Беинса Дуно!

Кой е Беинса Дуно! Какво значи Беинса Дуно! Някой слязъл от високо, от същият този План, който наричаме Бог Отец.

Но в същото време и Този, който започва всяка своя беседа и лекция с Новият Завет. Отецът и Спасителят се кръстосват у него. Само от беседите и лекциите му, това е трудно да се проумее.

Затуи и опита да се напише светска биография на Учителя, който очевидно не е възможен за всеки писател, е благословен. За да разберат хората, които квалифицират Учителя с река ръка, и го принизяват или пък въздигат, че Учителя, може да стане близък до всеки човек. Светската част от биографията го прави разбираем И няма нужда от верски общности, религиозности, братски общества, организации, а само от едно – от жив пример. Тъй както и Христос дойде за онеправданите, страдащите, тъй и Школата на Учителя е отворена за всички, най-много за хората от народа.

Светските хора когато разберат Учителя, тогава ще изгрее усмивката на неговото лице. Учението, което имаме оставено в неговите беседи не е за избраници, нито за посветени, а за абсолютно всички, като настолна книга за преодоляване на изпитите в живота.

Името на Учителя – Петър Дънов, всъщност Беинса Дуно, е време да се реабилитира в днешното общество. Без усукване и лицемерие, че всъщност било известно, че името било популярно в пет континента. Фарисейщината в това поле, е време да се оттегли! Защото въпросът виси отгоре със страшна сила! Изучава ли се в българското училище това културно наследство! Българите използват ли това съкровище за да преодоляват своите труд-

ности! И предадено ли е Учението на другите народи! А най-вече това, че българските дечица в училище трябва да знаят това име и да познават неговото културно национално наследство, съвкупност от беседи, лекции, паневритмия, примери от личния живот. Никакви дирекции по вероизповедания не могат да обяснят онова, което представлява това наследство. Да се напъхва Учението на Учителя в някакво си вероизповедание, това е кошунство. А да се отъждествява неговото учение с дадено общество, наричащо се Бяло братство е меко казано върховна глупост. Безспорно има приемственост донякъде като архив, и съхраняване на това богатство, но нищо повече. **Учението е дадено на българския народ, за да го предаде той на другите народи!**

Нацията трябва да използва оставеното наследство от Учителя. Тя трябва да го възприеме и да предаде на другите народи. Православието, като институция не може да определя, кое наследство е от Бога и кое – не. Православната институция нека знае, че не е миропомазана и вечна, и че трябва да служи на своя Господ. Не бива да се спира разпространението на светлината поради някога направена грешка от страна на даден административен служител на тази институция. Вместо да упорстват, че това не било в синхрон с църквата, Православните свещеници е време да проучат това учение и да видят с какво „този Дънов“ е седящ абсолютно във фокуса на онова, с което правословието всъщност заема първо място, че правилно слави Бога? Естествено е, че със своят личен пример и основаване на Учение, идващо от самият Създател и изначално Христово. Няма по-голяма близост между личния пример на Учителя и примера на честни и искрени православни свещеници и служители, безкористно служещи на Бога.

„Каквото направите на един от вашите най-малки братя, го правите на мен”.

Ето втори път ида от как сте станали мой народ, за да видя

със собственото си око какви сте наглед, как живеете, и духът ми е трогнат от печалната картина. За оплакване сте.

Вие, над които пожертвах всичко придобито: Живот, Слава и Чест, сте злоупотребили с моята доброта и моята Любов. Пред лицето ми стоят множество нещастни ваши братя и сестри, изнасилени и ограбени от самите вас.

„Каквото направите на един от вашите най-малки братя, го правите на мене.”

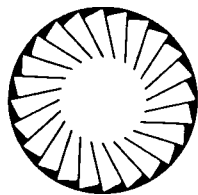
ШКОЛАТА НА УЧИТЕЛЯ

Школата на Учителя никога не е преставала да съществува тук в България, но тя не е била никога след неговото заминаване пряко свързана с нито една физическа организация, представляваща се за неин наследник или следовник. Като Школа, която е част от Всемирното Бяло Братство, тя може да има временна проекция или изражение във всяка една организация тук на земята. Школата на Учителя продължава да работи без външни шумотевици, невидимо, като все повече и повече ще използва доближаването до научно-практическите площадки, модел за в бъдеще тук на земята. Реалната Школа на Учителя действа винаги в тишина и обхваща т.нар. тихи българи, българи по дух, родени тук специално в България.

Изгревът е бил стъпката на Учителя в създаването на тази школа. Днес Изгревът е станал като понятие духовен, несвързан с физическия Изгрев.

Каква е връзката между усмивката на Учителя и този бъдещ духовен Изгрев!

Как ли изглежда духовния Изгрев в очите на Бога!

ИЗДАТЕЛСТВО ХЕЛИОПОЛ „СЛЕДВАЙ СЪРЦЕТО СИ!“

Книжарница „НОВОТО БИТИЕ“

София 1000, ул. Хан Крум 7^А (до пл. Славейков)

За контакти: тел.: (02) 986-77-73, 0887 025 404

e-mail: heliopol@abv.bg

Интернет сайтове на Хелиопол:

www.imadrugpat.org

www.heliopol.com

www.beinsa.org

www.7rilskiezera.com

Книжарница „Новото Битие“ тел. 02 986 77 73

Верига книжарници „Пингвините“

Книжарница „Писмена“, (до НДК)

Книжна борса „Болит“, етаж 1

Книжарница „Астеля“, тел. 02 981 10 58

Книжарница „Новата Епоха“, тел. 02 981 32 79

Книжарница „Елрид“, тел. 02 986 71 26

Пловдив, верига книжарници „Нанси“

Книжарница „Чапъра“, Пловдив,

ул. „Цар Иван Александър“ № 16, тел. 63-36-59

Книжарница „Универсум“ гр. Варна

Както пее битълсът Харисън:
«Изгрява слънцето... Добре е!»

И разбира се Джон Ленън:
«Всичко, което ни трябва, е любовта!»

Или може би песента на Харисън «The sun is rising... It is going to be all right!» да е своего рода далечен, странен превод на братската песен:

«Изгрява слънцето... пръска светлина...»

Едва ли! Вероятно това просто е учението, което Братството е изграждало през цялото време: Че основните положителни сили във вселената ще бъдат готови за помощ всеки път, когато станем достатъчно мъдри, за да започнем да търсим начин да влезем в хармония с Универсалния дух, и че основните между тях са Слънцето (като най-ярката форма, в която Всемирния дух ни се разкрива) и любовта (която ни води все по-близо до истинската същност на нашето съществуване).

9 789545 782497

Цена 10 лв.